

GMINA MIŃSK MAZOWIECKI

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY MIŃSK MAZOWIECKI
TEKST STUDIUM**

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXVI/141/09
Rady Gminy Mińsk Mazowiecki
z dnia 12 sierpnia 2009 r.

**„URBI-PLAN” PRACOWNIA URBANISTYCZNA
Małgorzata Sienkiewicz –Januskiewicz ul. Armii Krajowej 9/3 08-110 Siedlce**

WSTĘP	5
I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	7
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ STANU PRAWNEGO TERENU	7
2. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE	8
2.1. Stan i funkcjonowanie środowiska.....	8
2.1.1. Położenie fizycznogeograficzne.....	8
2.1.2. Ukształtowanie powierzchni; geomorfologia	8
2.1.3. Budowa geologiczna - kopaliny, naturalne zagrożenia geologiczne.....	10
2.1.4. Hydrogeologia - zasoby wód podziemnych.....	11
2.1.5. Wody powierzchniowe.....	14
Sieć rzeczna	14
2.1.6. Gleby i warunki agroekologiczne	15
2.1.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy.....	16
Ekosystemy leśne - leśna przestrzeń produkcyjna	16
Ekosystemy nieleśne	17
Fauna	18
2.1.8. Warunki klimatyczne.....	19
2.1.9. Przyrodnicze obszary i obiekty chronione	20
Rezerwat przyrody „Bagno Pogorzelskie”	20
Miński Obszar Chronionego Krajobrazu	20
Pomniki przyrody	21
2.1.10. Lokalne uciążliwości i zagrożenia środowiskowe - warunki i jakość życia	21
Zanieczyszczenie powietrza	21
Zanieczyszczenie wód	23
Zanieczyszczenie wód powierzchniowych	23
Zanieczyszczenie wód podziemnych	24
Hałas	24
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w wyniku poważnych awarii, osuwisk mas ziemnych oraz powodzi.....	25
3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	26
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	27
4.1. Zabytkowe układy drożne	27
4.2. Architektura sakralna.....	28
4.3. Założenia rezydencjonalne i folwarczne	28
4.4. Budownictwo.....	29
4.5. Budownictwo przemysłowe	30
4.6. Cmentarze	31
4.7. Miejsca pamięci poza cmentarzami	31
4.8. Zabytki archeologiczne	32
4.9. Wykaz stanowisk archeologicznych	33
4.10. Wykaz wsi historycznych w poszczególnych obszarach AZP:.....	34
4.11. Kapliczki, figury i krzyże przydrożne	34
4.12. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków:.....	35
4.13. Wykaz obiektów w ewidencji zabytków	35
5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	40
5.1. Ludność.....	40
5.2. Źródła utrzymania ludności.....	42

5.3. Aktywność ekonomiczna ludności.....	42
5.4. Budżet gminy.....	43
5.5. Komunikacja zbiorowa.....	45
5.6. Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	45
5.7. Handel i usługi.....	46
5.8. Szkoły. Przedszkola.....	46
5.9. Zdrowie.....	46
5.10. Kultura. Sport. Rekreacja.....	46
5.11. Bezpieczeństwo ludności.....	47
5.12. Problemy do rozwiązania.....	47
6. UWARUNKOWANIA KOMUNIKACYJNE.....	48
6.1. Układ kolejowy.....	48
6.2. Układ drogowy.....	48
6.3. Komunikacja zbiorowa.....	52
6.4. Obsługa ruchu i obsługa techniczna motoryzacji.....	52
7. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	53
7.1. Gospodarka wodno-ściekowa.....	54
7.2. Gospodarka odpadami.....	55
7.3. Zaopatrzenie w ciepło.....	56
7.4. Zaopatrzenie w gaz ziemny.....	57
8. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE ELEKTROENERGETYKI.....	57
8.1. Uwarunkowania zewnętrzne.....	57
8.1.1. Powiązania gminy z systemem sieci dystrybucyjnych wysokiego napięcia 110k...57	
8.1.2. Źródła energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV.....	58
8.1.3. System magistralnych linii SN 15 kV.....	59
8.1.4. Ocena zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.....	60
8.2. Uwarunkowania wewnętrzne.....	61
8.2.1. Lokalne sieci dystrybucyjne.....	61
II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	64
1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW.....	64
1.1. Struktura przestrzenna gminy.....	64
1.2. Obszary urbanizacji.....	66
1.3. Obszary otwarte.....	70
2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY.....	71
3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW.....	75
3.1. Zasady ochrony zasobów i walorów środowiska, przyrody i krajobrazu.....	75
3.1.1. Ochrona zasobów środowiska.....	75
3.1.2. Ochrona walorów krajobrazowych.....	75
3.1.3. Prawna ochrona przyrody.....	76
3.2. Zasady ochrony środowiskowych warunków jakości życia.....	78
3.2.1. Ochrona przed zanieczyszczeniami powietrza.....	78
3.2.2. Ochrona przed hałasem.....	78
3.2.3. Ochrona wód podziemnych.....	78
3.2.4. Gospodarka odpadami.....	78
3.2.5. Ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami.....	79
4. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	79
4.1. Leśna przestrzeń produkcyjna.....	79

4.1.1. Zalesienia.....	79
4.1.2. Ochrona terenów leśnych	79
4.2. Rolnicza przestrzeń produkcyjna	80
5. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I	
ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	82
5.1. Obszary objęte ochroną wojewódzkiego konserwatora zabytków	82
5.2. Obiekty znajdujące się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków	82
5.3. Obiekty i obszary proponowane do objęcia ochroną wojewódzkiego konserwatora zabytków.....	83
5.4. Strefowanie krajobrazu kulturowego oraz warunki w poszczególnych strefach	83
6. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI.....	86
7. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	91
7.1. Gospodarka wodno-ściekowa	91
7.2. Usuwanie odpadów stałych.....	92
7.3. Zaopatrzenie w ciepło i gaz.....	92
8. KIERUNKI ROZWOJU ELEKTROENERGETYKI.....	92
8.1. Kierunki rozwoju urządzeń ponadlokalnych	92
8.1.1. Źródła energii elektrycznej SN 15 kV.....	92
8.1.2. Linie wysokiego napięcia 110 kV.....	93
8.1.3. System magistralnych linii SN 15 kV	93
8.2. Kierunki rozwoju lokalnych sieci dystrybucyjnych.....	94
9. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM..	97
10. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	97
11. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	98
12. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	98
13. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH	99
14. OBSZARY DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000M² ²² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNYCH.....	100
15. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPORWADZENIA ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE.....	101
16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH.....	101
17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI.....	101
18. INNE OBSZARY PROBLEMOWE.....	101
III. SYNTEZA I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ STUDIUM.....	102
Spis map.....	105

WSTĘP

Podstawę do podjęcia prac nad niniejszym Studium stanowi uchwała Nr VIII/45/07 Rady Gminy Mińsk Mazowiecki z dnia 21 czerwca 2007r.

- Projekt Studium przygotowano w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami) w zakresie określonym w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).
- Wójt gminy zgodnie z art. 32 w/w ustawy w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych dokonał analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Wynik oceny został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Komisję Urbanistyczno - Architektoniczną w Mińsku Mazowieckim. Niniejszy projekt Studium jest wynikiem dostosowania polityki przestrzennej gminy do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz obowiązujących przepisów ustawy.

Wprowadzone zmiany dotyczą głównie:

- wprowadzenia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, letniskową, usługową, produkcyjno- techniczną,
- wprowadzenia nowych terenów pod działalność gospodarczą,
- zmiany w funkcjonowaniu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- wprowadzenie obszarów dla których:
 - obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości,
- wprowadzenie granic terenów zamkniętych, granic obszarów o ograniczonym obszarze użytkowania,
- wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
- wprowadzenie obszarów powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych.

INFORMACJE O ZESPOLE AUTORSKIM

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zwany dalej Studium został opracowany przez „URBI-PLAN” Pracownia Urbanistyczna Małgorzata Sienkiewicz – Januszkiewicz 08-110 Siedlce, ul. Armii Krajowej 9/3. Główny projektant mgr inż. arch. Małgorzata Sienkiewicz - Januszkiewicz - posiadający uprawnienia urbanistyczne nr 880/89 oraz nr członkowski Okręgowej Izby Urbanistów - WA- 187 z zespołem w składzie mgr Jacek Skorupski, dr Anna Adamczyk- Habit, dr Stefan Białczak, mgr inż. Marek Samoder, mgr Marzena Czajka.

CZĘŚCI SKŁADOWE STUDIUM

Opracowanie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mińsk Mazowiecki”, składa się z następujących części:

- część tekstowa Studium – załącznik Nr 1 do uchwały Rady Gminy Mińsk Mazowiecki, zawierająca uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy,
- część graficzna Studium – mapa w skali 1:10000 - załącznik Nr 2 do uchwały Rady Gminy Mińsk Mazowiecki zawierająca kierunki zagospodarowania przestrzennego wykonana na mapie topograficznej w postaci rastrowej numerycznej oraz mapa w skali 1:10000 zawierająca uwarunkowania,
- lista nieuwzględnionych uwag dotyczących projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - rozstrzygnięcia Rady Gminy – załącznik Nr 3 do uchwały Rady Gminy Mińsk Mazowiecki.

Dodatkowo wykonano część graficzną Studium obejmującą uwarunkowania oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Mińsk Mazowiecki na mapach ewidencji gruntów i budynków w postaci numerycznej w skali 1:10000 wydanej w 2007r. przez Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Mińsku Mazowieckim.

W ramach prac nad Studium wykonano:

- inwentaryzację urbanistyczną wszystkich wsi w skali 1:5000 - stan na 2008r.,
- opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Mińsk Mazowiecki opracowane przez mgr Wojciecha Zaczekiewicza,
- aktualizację studium wartości kulturowych gminy Mińsk Mazowiecki opracowane przez mgr Karolinę Królikowską,
- prognozę oddziaływania na środowisko dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mińsk Mazowiecki opracowane przez mgr Wojciecha Zaczekiewicza.

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ STANU PRAWNEGO TERENU

Gmina Mińsk Mazowiecki jest gminą wiejską otaczającą miasto Mińsk Mazowiecki. Sąsiadujące z nią gminy to: Dębe Wielkie, Stanisławów, Jakubów, Cegłów, Siennica i Kołbiel w powiecie mińskim oraz Wiązowna w otwockim.

Gmina Mińsk Mazowiecki znajduje się na obszarze określonym w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* jako *Obszar Aglomeracji Warszawskiej*, który obecnie, w nieco szerszym zasięgu, określa się mianem *Obszaru Metropolitalnego Warszawy*.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa i droga krajowa nr 2, które są elementami europejskiego korytarza transportowego (K II Berlin – Warszawa – Moskwa). Siedzibą władz gminy jest miasto Mińsk Mazowiecki. Odległości drogowe z miasta wynoszą:

- do centrum Warszawy około 40 km,
- do Siedlec około 50 km.

Ma to duży wpływ na jakość życia mieszkańców gminy, których znaczna część pracuje w Warszawie.

Powierzchnia gminy wynosi 112 km². W strukturze tej powierzchni 67,1% stanowią użytki rolne, 22,9% lasy i 5,0% grunty zabudowane i zurbanizowane. W strukturze powierzchni gminy według stanu prawnego gruntów dominują grunty osób fizycznych (89,9 km² tj.80,1% ogólnej powierzchni gminy), w tym głównie wchodzące w skład gospodarstw rolnych (74,6 km² tj. 66,4%). Grunty Skarbu Państwa (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste) zajmują powierzchnię 19,0 km², co stanowi 16,9% ogólnej powierzchni gminy. Ponad połowę tych gruntów (9,7 km²) stanowią grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Pozostałe formy własności stanowią łącznie zaledwie 338 ha tj. 3,0% ogólnej powierzchni gminy. W powierzchni tej należy wyróżnić 96 ha gruntów Skarbu Państwa przekazanych w użytkowanie wieczyste, 187 ha gruntów gmin i związków międzygminnych, 26 ka gruntów należących do kościołów i związków wyznaniowych oraz 17 ha gruntów spółek prawa handlowego i innych osób prawnych.

Na terenie gminy dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa. Coraz

większą rolę odgrywa zabudowa produkcyjno-usługowa, która koncentruje się wzdłuż drogi krajowej nr 2.

Na podstawie złożonych wniosków do niniejszego Studium przewiduje się na terenie gminy duży ruch budowlany. Będzie miał on miejsce głównie w miejscowościach koncentrujących się wokół miasta Mińsk Mazowiecki oraz wokół dróg komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym.

Gmina Mińsk Mazowiecki składa się z 43 sołectw które posiadają obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Granice terenów budowlanych które uzyskały zgodę na zmianę przeznaczenia obowiązujących planów przedstawiono graficznie na załączniku pt., „Uwarunkowania” są one podstawą do kontynuacji dalszego rozwoju terenów pod przyszłe zainwestowanie.

W wyniku przeprowadzonej analizy tereny wyznaczone w obowiązujących planach nie spełniają aktualnych potrzeb i oczekiwań przyszłych inwestorów oraz nie odzwierciedlają dziesięcioletniego okresu zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarze gminy Mińsk Mazowiecki będącej w bezpośrednim oddziaływaniu miasta Mińsk Mazowiecki oraz aglomeracji warszawskiej. Podstawowa funkcja gminy - rolnictwo wypierana jest przez funkcję mieszkaniową, usługową i rekreacyjną.

2. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

2.1. Stan i funkcjonowanie środowiska

2.1.1. Położenie fizycznogeograficzne

Pod względem fizycznogeograficznym (wg J. Kondrackiego) gmina Mińsk Mazowiecki leży na granicy trzech mezoregionów. Należą one do dwóch różnych makroregionów:

- Równina Garwolińska (makroregion Niziny Mazowieckiej),
- Równina Wołomińska (makroregion Niziny Mazowieckiej),
- Wysoczyzna Kałuszyńska (makroregion Niziny Południowopodlaskiej).

2.1.2. Ukształtowanie powierzchni; geomorfologia

W obrębie gminy Mińsk Mazowiecki można wyróżnić następujące, główne jednostki morfologiczne:

- wysoczyzna morenowa płaska,
- równiny wodnolodowcowe i sandrowe,

- doliny głównych cieków (rzeki Mieni i Srebrnej).

Wysoczyzna morenowa płaska, to lekko falisty obszar moreny dennej, miejscami silnie zdenudowany. Obejmuje ona północną część gminy. Wysokości na wysoczyźnie wahają się od około 130 m. n. p. m. (część południowo-zachodnia) do ponad 190 m.n.p.m. (część północno-wschodnia).

W obrębie wysoczyzny niewiele jest drobnych form morfologicznych, urozmaicających jej rzeźbę. Zaliczyć do nich można przede wszystkim doliny cieków powierzchniowych, które z reguły mają przebieg równoleżnikowy, drobne dolinki erozyjno-denudacyjne oraz niewielkie zagłębienia.

Na północ od wsi Dłużka znajduje się bardzo silnie zdenudowane wzgórze moreny czołowej. Forma ta bardzo słabo zaznacza się w terenie, jej wysokość względna dochodzi zaledwie do 2 m, tak więc za jej istnieniem bardziej przemawiają przesłanki geologiczne niż morfologiczne.

Natomiast w rejonie granicy z miastem Mińsk Mazowiecki (północna część miasta) stwierdzono fragment ozu. Jego zasadnicza część położona jest w obrębie miasta. Jest to forma silnie zniszczona przez procesy erozyjne, o wysokości względnej przekraczającej 4 m (na terenie miasta).

Południową część gminy obejmuje rozległa równina wodnolodowcowa, która w części zachodniej położona jest na wysokości około 130m n.p.m. zaś w części wschodniej na wysokości ponad 170m n.p.m.. Występują tu liczne doliny cieków powierzchniowych. W rejonie ujścia rzeki Srebrnej do rzeki Mieni zaznacza się rozległe zagłębienie wytopiskowe. Jest to forma płytka, płaskodenna o nieregularnych kształtach. Jej dno jest podmokłe, wypełniają je torfy. Bardziej regularne kształty ma niecka wytopiskowa „Bagna Pogorzelskie”. Jest ona owalna, w jej dnie znajduje się kilka naturalnych zbiorników wód powierzchniowych. Głównym elementem urozmaicającym rzeźbę równiny wodnolodowcowej są stosunkowo licznie występujące wydmy. Są to formy wałowe i paraboliczne o maksymalnych wysokościach względnych dochodzących do 20 m.

Główną doliną rozcinającą wysoczyznę jest dolina rzeki Srebrnej. Rzeka ta ma przebieg mniej więcej z N-W na S-E. Charakteryzuje się ona płaskim dnem, niezbyt wyraźnie zaznaczonym w terenie. Jedynie na małym fragmencie (na południe od miasta Mińska Mazowieckiego), płynie ona głęboko wciętym korytem. Tutaj skarpy tarasu zalewowego osiągają wysokość do 2 m.

Równina wodnolodowcowa rozcięta jest z kolei doliną rzeki Mieni. Przebiega ona równoleżnikowo i prawie na całej swej długości wyraźnie zaznacza się w rzeźbie terenu. Miejscami wysokość skarpy tarasu zalewowego dochodzi do 3 m (przeciętnie przekracza 2 m). W dolinie Mieni wykształcony jest również taras nadzalewowy. Jest to forma płaska, położona

na wysokości ponad 2 m nad lustrem wody. W rejonie Huty Mińskiej osiąga największą szerokość, prawie 300 m.

Miejscami, w rejonach zurbanizowanych oraz w strefach głównych ciągów komunikacyjnych, naturalna rzeźba została przekształcona antropogenicznie – teren został nadsypany lub sztucznie wyrównany.

Istotnym problemem jest degradacja wydm w wyniku wprowadzania w ich obręb nowej zabudowy. Są to formy morfologiczne odgrywające dużą rolę w kształtowaniu krajobrazu gminy i powinny być chronione przed zniszczeniem.

2.1.3. Budowa geologiczna - kopaliny, naturalne zagrożenia geologiczne

Najstarsze osady odsłaniające się na powierzchni to **piaski i żwiry wodnolodowcowe**, należące do stadiału dolnego zlodowacenia Warty. Występują one w rejonie wsi Targówka. Są to osady zróżnicowane litologicznie, od piasków średnioziarnistych po żwiry. Utwory te mają zmienną miąższość od kilku do kilkunastu metrów.

Piaski te przykrywają **gliny zwałowe** – osady bardzo rozpowszechnione na terenie gminy, przede wszystkim w jej północnej części. Są to gliny zwałowe zlodowacenia Warty o maksymalnej miąższości około 35 m. w Niedziałce ich miąższość wynosi 10 m, a w Barczącej 30 m¹.

Na północ od wsi Dłużka, stwierdzono małą powierzchnię zbudowaną z **piasków, żwirów i głazów**. Są to osady moreny czołowej, których miąższość osiąga zaledwie 2,0 m².

W południowej części gminy największe powierzchnie zajmują różnoziarniste **piaski wodnolodowcowe**. Ich miąższość dochodzi do 15 m. Powstały one pod koniec zlodowacenia Warty.

Ze schyłkiem tego zlodowacenia są związane również utwory o genezie szczelinowej. Są to **piaski i żwiry ozów**, stwierdzone w jednym miejscu w rejonie wsi Kolonia Karolina. Piaski te wykazują wyraźne warstwowanie, mają miąższość do kilku metrów.

W okresie zlodowacenia północnopolskiego na terenie gminy Mińsk Mazowiecki tworzyły się **piaszczysto-pylaste osady deluwialne**. Ze zlodowaceniem tym związane są również **średnioziarniste i gruboziarniste piaski tarasów nadzalewowych**.

Na przełomie plejstocenu i holocenu rozpoczęły się procesy eoliczne. Utworzyły się wtedy **drobnoziarniste piaski**, występujące na znacznych powierzchniach omawianego obszaru. Ich miąższość jest zmienna, w obrębie wałów wydmowych przekracza 20 m, natomiast w rejonach pól piasków przewianych jest znacznie mniejsza.

¹ objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski, ark. Mińska Mazowiecki – PIG, K. Piotrkowska, M. Kamieński, 2005 r.

Holocen to okres akumulacji osadów organicznych: **piasków humusowych, namulów, namulów torfiastych i torfów**. Utwory te związane są z dnami dolin cieków powierzchniowych i zagłębień. Mają zróżnicowaną miąższość – z reguły nie przekracza ona 2 m.

Generalnie budowa geologiczna gminy nie wyróżnia się specjalnymi, szczególnymi cechami. Warunki dla posadowienia standardowych budowli są na ogół dobre. Ograniczenia wynikają głównie z niekorzystnych warunków wodnych.

W południowej części gminy znajduje się udokumentowane w kategorii C₂ złożo piasków „Mikanów-Julianów”². Złożo to zajmuje powierzchnię 28,9 ha. Jego zasoby określone są na 3021 tys. ton. Jest to obszar wału wydmowego o długości około 3 km i szerokości 50-300 m. Eksploatowane piaski drobnoziarniste używane są do produkcji betonów, zapraw i wypraw.

W miejscowości Brzózce, znajduje się udokumentowane w kategorii C₂ złożo surowców ilastych do produkcji kruszywa lekkiego „Brzózce”³. Surowiec występujący w złożu to ilasto-pylasta glina zwałowa. Powierzchni złoża wynosi 20 ha, a jego zasoby są określane na 2340 tys. m³.

Na terenie gminy stwierdzono obszary rokujące perspektywy dla poszukiwań złóż surowców ilastych oraz kruszywa naturalnego. W przypadku surowców ilastych jest to rejon położony w sąsiedztwie udokumentowanego złoża „Brzózce”. Natomiast za obszary perspektywiczne dla kruszywa naturalnego uznano pola piasków eolicznych.

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki nie stwierdza się występowania zagrożeń geologicznych.

2.1.4. Hydrogeologia - zasoby wód podziemnych

W rejonie gminy Mińsk Mazowiecki występują dwa główne piętra wodonośne – czwartorzędowe i trzeciorzędowe.

Czwartorzędowe piętro wodonośne

Piętro czwartorzędowe ma powszechne rozprzestrzenienie. Jego brak w sensie użytkowym stwierdzono w rejonie miasta Mińsk Mazowiecki. W obrębie tego piętra można wyróżnić trzy poziomy wodonośne.

Pierwszy poziom wodonośny wykształcony w postaci piasków fluwioglacjalnych, przypuszczalnie stadiału Warty. Jego strop zalega na rzędnych 135-170 m n.p.m. Zwierciadło tego poziomu ma zwykle charakter swobodny, lub też występuje pod niewielkim naporem rzędu kilku metrów. Miąższość wodonośca jest zmienna od kilku do ponad 30 m. Zasilanie tego

² objaśnienia do mapy geologiczno-gospodarczej Polski, ark. Cegłów – PIG, K. Bujakowska, G. Hrybowicz, K. Wojciechowska, 2004 r.

³ objaśnienia do mapy geologiczno-gospodarczej Polski, ark. Mińsk Mazowiecki – PIG, J. Gągol, 2004 r.

poziomu odbywa się głównie przez infiltrację wód opadowych, ponieważ z reguły nie jest on izolowany od powierzchni warstwą osadów słaboprzepuszczalnych. W rejonach głęboko wciętych dolin poziom ten jest w więzi hydraulicznej z poziomem drugim.

Drugi poziom wodonośny na terenie gminy ma najszersze rozprzestrzenienie i z reguły stanowi on główny poziom użytkowy. Jego strop położony jest na rzędnych 100-130 m n.p.m. Budują go piaski różnej granulacji, żwiry - wiekowo związane z okresem interstadiału Pilicy. Miąższość tych utworów jest zróżnicowana. Największe miąższości występują w rynnach polodowcowych o przebiegu SE - NW. W obrębie tych struktur, miąższość wodonośca osiąga 40m, są one więc bardzo zasobne w wodę. Poza rynnami miąższość drugiego poziomu wodonośnego osiąga maksymalnie 20 m. Zwierciadło ma charakter napięty, a jego zasilanie odbywa się przez okna hydrogeologiczne oraz w wyniku przesączania poprzez utwory półprzepuszczalne. Poziom ten jest powszechnie ujmowany studniami wierconymi. Bazują na nim ujęcia wiejskie, a także niektóre studnie na terenie Mińska Mazowieckiego.

Trzeci poziom wodonośny – najgłębszy - występuje tylko w kopalnej dolinie w rejonie Mińska Mazowieckiego. Forma ta związana jest z głębokim i wąskim obniżeniem stropu utworów trzeciorzędowych, wypełnionym osadami piaszczystymi najstarszego zlodowacenia lub preglacjału. Strop tego poziomu zalega na rzędnej 10-40 m n.p.m. W kierunku NW od Mińska strop trzeciego poziomu podnosi się i łączy się z drugim poziomem wodonośnym. Poziom trzeci wykazuje również więź hydrauliczną z najwyższym poziomem trzeciorzędowym, a zwierciadło wody jest wspólne dla obu poziomów.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne tworzą poziomy w piaszczystych utworach pliocenu, miocenu i oligocenu.

Poziom oligoceński występuje na obszarze wyniesienia utworów trzeciorzędowych w rejonie miasta Mińsk Mazowiecki. Są to piaski drobno i średnioziarniste wykształcone w postaci przewarstwień i soczewek w łażach. Jego strop zalega na rzędnych 10-50 m n.p.m.

Mioceński poziom wodonośny wykształcony jest w postaci piasków drobnoziarnistych o miąższości 24-72 m. Powierzchnia stropowa mioceńskiego poziomu wodonośnego wykazuje bardzo duże deniwelacje od 15 m do 36 m n.p.m.

Oligoceński poziom wodonośny nie jest w omawianym rejonie korzystnie wykształcony. Mimo znaczących miąższości wodonośca (8 - 33 m) parametry hydrogeologiczne poziomu są raczej słabe, bowiem tworzą go na ogół piaski drobnoziarniste, bądź pylaste. Strop poziomu oligoceńskiego występuje na rzędnej 40 do 75 m n.p.m.

Generalnie zwierciadło trzeciorzędowe jest współkształtne z czwartorzędowym. Lustra poziomów mioceńskich i oligoceńskich stabilizują się kilkanaście metrów poniżej lustra

poziomów czwartorzędowych. Poziom plioceński oraz pozostające z nim w więzi hydraulicznej - II i III poziom czwartorzędowy, mają wspólne zwierciadło wody. Ten wspólny czwartorzędowo-plioceński poziom wodonośny eksploatowany jest znaczną ilością ujęć skoncentrowanych na niewielkim obszarze. Dlatego też wykształcił się lej depresji o dosyć dużym zasięgu.

Według mapy głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony cały obszar gminy położony jest w zasięgu trzeciorzędowego zbiornika wód podziemnych nr 215 A – Subniecka Warszawska. Natomiast wschodnia część gminy Mińsk Mazowiecki znajduje się w strefie najwyższej ochrony (ONO) tego zbiornika.

Na omawianym terenie można wyróżnić kilka rejonów o zróżnicowanych warunkach występowania wód w strefie przypowierzchniowej.

W części południowej, w przepuszczalnych utworach aluwialnych, wodnolodowcowych, eolicznych i lokalnie lodowcowych występuje jeden ciągły poziom wód gruntowych.

W rejonach dolin, zagłębień i obniżeń wody gruntowe zalegają na głębokości 0-1 m p.p.t. Występują tu podmokłości i zatorfienia. W okresach wiosennych roztopów jak również wzmożonych opadów często zdarza się, że zwierciadło utrzymuje się na powierzchni terenu.

Obszar zalegania wód gruntowych na głębokości 1 -2 m p.p.t. obejmuje zarówno tereny przyległe do dolin cieków powierzchniowych jak i rozległe obszary równin wodnolodowcowych. Przy stosunkowo niedużych deniwelacjach terenu, jak również silnie rozwiniętym systemie dolin i obniżeń na obszarach tych, wody opadowe utrzymują się na wysokim poziomie. Trzeba podkreślić, że i tak poziom ten jest sztucznie obniżony, głównie na skutek jego eksploatacji i zabiegów melioracyjnych. Obszary płytkiego zalegania wód gruntowych tzn. do głębokości 2,0 m p.p.t. obejmują znaczne powierzchnie w południowo-zachodniej części gminy. Na terenach położonych w większej odległości od dolin i obniżeń, swobodne zwierciadło wód gruntowych zalega na głębokości przekraczającej 2,0 m p.p.t. i nie stanowi istotnego utrudnienia przy lokalizacji nowej zabudowy (przy prowadzeniu robót fundamentowych czy wykopów pod infrastrukturę techniczną).

Wody gruntowe tego rejonu są zasilane głównie poprzez infiltrację opadów atmosferycznych. Charakteryzują się dużą amplitudą wahań, miejscami dochodzącą do 1,0 m. Wody te z uwagi na płytkie położenie i bark izolacji są bardzo narażone na degradację. Największe zagrożenie dla tego poziomu stanowią tereny o nieuregulowanej gospodarce ściekowej, na których stosuje się szamba.

W części północnej gminy panują zdecydowanie inne warunki hydrogeologiczne. Nie ma tu ciągłego poziomu wód przypowierzchniowych. Uwarunkowane jest to oczywiście budową

geologiczną tego rejonu. Występują tu zwarte powierzchnie glin zwałowych, osadów słaboprzepuszczalnych. Są to praktycznie tereny bezwodne w strefie przypowierzchniowej. Wody gruntowe mogą pojawiać się płytko tylko w rejonach występowania soczew osadów przepuszczalnych, przy czym są to poziomy bardzo mało zasobne bez znaczenia gospodarczego. Lokalnie, w strefach silnego spiaszczenia od powierzchni glin zwałowych, w okresie opadów i roztopów, mogą występować płytkie wody gruntowe, które mają jedynie znaczenie dla stanu zdrowotnego szaty roślinnej oraz właściwości wilgotnościowych gleb.

W obrębie zwartych wychodni glin zwałowych, znajdują się stosunkowo duże obszary, na których od powierzchni zalegają osady przepuszczalne o małej miąższości. Występują w nich lokalne poziomy wodonośne o małym rozprzestrzenieniu i niewielkiej zasobności. Głębokość ich zalegania uwarunkowana jest przede wszystkim położeniem spągu słaboprzepuszczalnych utworów podścielających jak również intensywnością zasilania przez opady atmosferyczne. Poziomy te w okresach suchych mogą zanikać.

2.1.5. Wody powierzchniowe

Sieć rzeczna

Niewielki północno-zachodni fragment gminy należy do zlewni drugiego rzędu rzeki Narwi, która łączy się z Bugiem tworząc Jezioro Zegrzyńskie. Pozostała część gminy należy do dorzecza rzeki Świder, wpadającej do Wisły.

Sieć rzeczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Doliny rzeczne mają na ogół przebieg równoleżnikowy. Główne rzeki gminy to Mienia i jej prawobrzeżny dopływ Srebrna. Rzeka Srebrna jako jeden z nielicznych cieków wodnych na terenie gminy płynie z północnego-wschodu na południowy-zachód.

Powierzchnia zlewni rzeki Mieni wynosi 265 km², jej długość 49,55 km, natomiast rzeki Srebrnej odpowiednio 53,6 km² i 16,3 km.

Cieki wodne występujące na omawianym obszarze charakteryzują się małymi przepływami. W okresach letniej suszy dochodzi do ich wysychania. Niskie stany wód i ich okresowy zanik powodują bardzo słaby rozwój fauny w wodach płynących. Z tych względów w rzekach gminy nawet niewielkie ilości zanieczyszczeń powodują duże ich stężenia. Cieki gminy to typowe rzeki nizinne, które charakteryzują się licznymi wezbraniem wiosennymi, natomiast wezbrania letnie występują sporadycznie. Należy podkreślić, że wezbrania mają charakter lokalny i nie występują tu powodzie.

Na terenie gminy występują bardzo nieliczne naturalne zbiorniki wód powierzchniowych. Nie mają one większego znaczenia gospodarczego. Natomiast niektóre z nich (np. w rejonie Bagna Pogorzela) wpływają na podniesienie walorów krajobrazowych terenu.

2.1.6. Gleby i warunki agroekologiczne

Typy gleb i ich wartość użytkowa są bardzo ściśle związane z rodzajem podłoża, z którego zostały wytworzone oraz panującymi stosunkami wodnymi.

Najczęściej występują na terenie gminy następujące typy gleb:

- gleby płowe i gleby brunatne wyługowane, które związane są z wysoczyzną morenową. Wytworzone zostały z piasków gliniastych, glin lekkich i glin pylastych;
- gleby bielcowe oraz gleby rdzawe, które są rozwinięte głównie na podłożu piasków o różnej genezie, ubogich w składniki pokarmowe. Rolnicza jakość tych gleb jest niska. Stanowią one głównie kompleks żytni słaby lub żytnio-łubinowy. Ich udział na terenie gminy jest stosunkowo niski;
- gleby hydromorficzne (glejowe, murszowe, torfowe), które związane są z obniżeniami terenu. Powstały one na obszarach podmokłych na podłożu mułowo-torfowym, na mułkach rzecznych lub jeziornych przy dużym udziale substancji organicznych.

Grunty kl. IIIb, IVa, IVb zajmują na terenie gminy stosunkowo duże powierzchnie tj. ponad 60% obszaru gminy.

Zagrożenie erozją gleb jest niewielkie, pojawia się ono w strefach krawędziowych dolin i obniżen morfologicznych. Spowodowane jest wzrostem spadków i wysokości względnych. Gleby gminy wykazują naturalne zawartości metali ciężkich, co w przypadkach niedoboru magnezu i potasu może stwarzać ryzyko pobierania tych metali przez uprawiane rośliny.

Wartość użytkowa gleb zależy od uregulowania stosunków wilgotnościowych oraz nawożenia mineralno-organicznego. W produkcji rolnej istotną rolę odgrywają także warunki termiczne. To one określają długość okresu wegetacyjnego, tzn. liczbę dni o średnich temperaturach dobowych przekraczających 5⁰C. Okres wegetacyjny w gminie trwa średnio 210-220 dni i jest wystarczająco długi do pełnego rozwoju uprawianych tu roślin.

Badania gleb wskazują, iż ich jakość jest typowa dla województwa mazowieckiego. Przeważają gleby bardzo kwaśne i kwaśne. Ich udział wynosi ponad 80% w ogólnej powierzchni gleb. Ponadto gleby gminy Mińsk Mazowiecki charakteryzują się znaczną zawartością fosforu, średnią zawartością magnezu oraz dość niską zawartością potasu.

Badania z roku 2005 nie wykazywały zanieczyszczeń użytkowych gleb rolniczych, zawartość metali ciężkich była na poziomie naturalnym.

2.1.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Ekosystemy leśne – leśna przestrzeń produkcyjna

Na terenie gminy podstawowe znaczenie dla kształtowania struktury przyrodniczej mają lasy oraz doliny rzeczne.

Lasy nie są równomiernie rozmieszczone największe ich zwarte kompleksy znajdują się w południowej i zachodniej części gminy.

Tabela 1. Powierzchnia gruntów leśnych (leśnictwo wszystkich form własności)⁴

Lasy ogółem	2 542,2 ha
Grunty leśne publiczne ogółem	962,2 ha
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	958,4 ha
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	935,4 ha
Grunty leśne prywatne	1 604,0 ha

Tabela 2. Leśnictwo poza skarbem państwa

Lasy ogółem	1 608,0 ha
Grunty leśne prywatne ogółem	1 604,0 ha
Grunty leśne prywatne osób fizycznych	1 602,0 ha
Grunty leśne prywatne wspólnot gruntowych	1,0 ha
Grunty leśne gminne	4,0 ha

Lasy ogółem w gminie Mińsk Mazowiecki zajmują 22,7% ogólnej powierzchni, co stanowi wartość zbliżoną dla średniej województwa (22,3%).

Na terenie gminy zdecydowanie dominują siedliska świeże, co wiąże się z występowaniem większości lasów na glebach uboższych – bielicowych i rdzawych wytworzonych z piasków. Siedliska wilgotne występują w rozproszeniu i związane są z terenami dolin i obniżen, gdzie często spotykane są podmokłości. Opisywany rejon jest ubogi pod względem zróżnicowania gatunkowego lasów. Znajduje się on w zasadzie poza zasięgiem świerka, buka i jodły. Rolę gatunków głównych pełnią: sosna pospolita, dąb szypułkowy oraz olsza czarna, brzoza brodawkowata .

Zbiorowiska borów mieszanych i borów świeżych występują na siedliskach piaszczystych, na fragmentach równin sandrowych lub piaszczystych, zdenudowanych fragmentach wysoczyzny.

Lasy mieszane bagienne, bory wilgotne, lasy świeże, olsy jesionowe zajmują bardzo niewielkie powierzchnie i niewiele znaczą w ogólnej strukturze terenów leśnych.

Ekosystemy nieleśne

Poza zbiorowiskami leśnymi bardzo duże znaczenie dla funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy mają zbiorowiska roślinności występujące w dolinach i obniżeniach terenu. Są to:

Zbiorowiska szuwarów związane są z siedliskami trwale lub na dłuższy czas zalanymi wodą do około 1-2 m. Występują one często ale zwykle na niewielkich powierzchniach. Najczęściej spotykamy je w starorzeczach i odciętych albo izolowanych od głównego nurtu odnogach rzek. Nierzadko tworzą one kompleks przestrzenny z wiklinami nadrzeczными.

Torfowiska i bory bagienne związane są z rozległymi i płaskimi zagłębieniami terenu. Występują w rejonie ujścia rzeki Srebrnej do Mieni oraz Bagna Pogorzela. Odporność ich na użytkowanie rekreacyjne jest bardzo mała. Zbiorowiska te nie nadają się do długotrwałej penetracji, swobodna penetracja torfowisk jest wręcz niebezpieczna. Poruszanie się w obu tych zbiorowiskach powinno odbywać się wyłącznie po drogach lub kładkach. Obecność tych zbiorowisk niesłychanie podnosi atrakcyjność krajobrazową stref wypoczynku.

Zarośla wierzbowe - występują stale przy nurcie rzeki, we wszystkich tych miejscach gdzie znajdują się świeżo odłożone pokłady piasków rzecznych, a więc przede wszystkim w obrębie koryta rzeki mało przekształconej. Skutkiem zniszczenia lasów, zarastania łąk i z innych powodów zbiorowiska zarośli wierzbowych występować mogą na siedliskach wtórnych na dawno już utrwalonych madach piaszczystych.

Łąki i pastwiska świeże i wilgotne - to zespoły roślinności występujące na piaszczystych tarasach rzecznych okresowo zalewanych. Są to zbiorowiska trawiaste o zróżnicowanej wysokości od ok. 0,2 do 1 m, zwarte mniej lub bardziej i tworzące słabą lub zwartą darń. Niejednokrotnie zbiorowisko może współwystępować z mniej lub bardziej luźnym drzewostanem złożonym z wierzb i topoli.

W miejscach gdzie gleba nie jest jeszcze prawie wytworzona, często na wydmach, w piaskowniach, nasypach, ugorach, w miejscach o zniszczonej pokrywie glebowo-roślinnej

⁴ Wg. GUS – 2006 r.

występują **murawy piaskowe**. Występują one także w kompleksach przestrzennych, głównie z przekształconymi lasami sosnowymi lub z roślinnością ruderalną.

Na terenie gminy największe powierzchnie zajmuje roślinność pól uprawnych oraz łąki i pastwiska. Zabudowie zagrodowej towarzyszą drzewa i krzewy ozdobne, pojedyncze drzewa owocowe.

Na terenie całej gminy istotne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe mają zadrzewienia, zakrzewienia i pojedyncze drzewa śródpolne. Zespoły roślinności śródpolnej tworzą najczęściej lipy, klony, topole, olsze, wierzby, wiązy, dęby i jesiony, natomiast spośród krzewów dominują tarnina, głóg, trzmielina, bez czarny i koralowy, derenie, kalina itd.

Fauna

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki, najcenniejsze pod względem faunistycznym są lasy oraz doliny głównych cieków powierzchniowych.

W lasach spotykane są jelenie, sarny, dziki, lisy, zające, w dolinach rzecznych stale wzrasta populacja bobra, wydry i łasicy.

W strefach styku ekosystemów leśnych i dolinnych występują: mopki, nocki łydkowłose i duże, bobry i wydry. Wśród płazów i gadów dosyć liczne są traszki grzybiaste oraz kumaki nizinne.

Równie bogata i urozmaicona jest fauna zadrzewień i zakrzewień śródpolnych. Są tu gatunki leśne, otwartych pól, lecz najwięcej pochodzi z pogranicza leśno-polnego. Najliczniej reprezentowane są bezkręgowce, które znajdują tu doskonałe warunki schronienia, żerowania, zimowania i rozmnażania. Do najczęściej występujących należą: rusałka pawik, listkowiec cytrynek, wielbłądka, kowal bezskrzydły, rączyca, trzmiel, pasikonik zielony, biegacz, żuk wiosenny.

Poza okresami godowymi w tych rejonach można spotkać kilka gatunków płazów: rzekotkę drzewną, grzebiuszkę ziemną, ropuchę szarą i zieloną, natomiast gady są reprezentowane przez jaszczurkę zwinę, padalca czy zaskrońca.

Liczne gatunki ptaków w zadrzewieniach śródpolnych budują gniazda i znajdują pożywienie, inne tylko gniazdują szukając pokarmu na okolicznych polach. Wiosną w tych rejonach najwięcej spotyka się ptaków wędrownych i osiadłych. Występują tu gatunki owadożerne, drapieżne i ziarnojady. Na zimę zostają przede wszystkim ziarnojady. W strefach zadrzewień śródpolnych spotyka się: pustułkę, kwiczoła, dzięcioła zielonego, sikorę modrą, słowika szarego, trznadla, kuropatwę, bażanta, srokę.

Zadrzewienia są całorocznym środowiskiem życia wielu gatunków ssaków. Spotkać tu można lisa, kunę domową, łasicę, zającą szaraka i sarnę, a także wiele gatunków gryzoni.

2.1.8. Warunki klimatyczne

Obszar gminy Mińsk Mazowiecki zaliczany jest do Dzielnicy Środkowej, obejmującej wschodnią część Niziny Wielkopolskiej oraz Nizinę Mazowiecką.

Podstawowe parametry meteorologiczne na terenie miasta przedstawiają się następująco:

- temperatury powietrza od – 4,8 °C w lutym do 18,0 °C w lipcu,
- średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,9-7,1 °C,
- liczba dni pochmurnych – 140 - 160 dni,
- opady roczne – 560-623 mm,
- liczba dni z pokrywą śnieżną – 40-45 dni,
- średnia prędkość wiatru - 3 m/s.

Okres wegetacji trwa 200-220 dni. Wiatrami dominującymi są wiatry zachodnie ze znacznym udziałem wiatrów północno-zachodnich, a w okresie wiosennym ciepłych, wysuszających wiatrów południowo-wschodnich.

W odniesieniu do naturalnych warunków klimatycznych, na terenach zurbanizowanych obserwuje się:

- mniejsze natężenie promieniowania całkowitego o ok.10 -20%,
- wzrost średniej temperatury powietrza o 0,5 - 3,0⁰C oraz zmniejszenie amplitudy dobowej i rocznej,
- wzrost średniej temperatury minimalnej o 1,0 - 2,0⁰C,
- wzrost częstości inwersji temperatury powietrza,
- niższą wilgotność względną powietrza,
- wzrost zachmurzenia nieba o 5 - 10%,
- wzrost rocznej sumy opadów o 5 - 15%, w tym większą liczbę opadów ulewnych i większą częstotliwość burz,
- większą częstość występowania zamglenia (szczególnie w zimie),
- znacznie większe zapylenie i większa liczba jąder kondensacji oraz większe stężenie zanieczyszczeń gazowych (SO₂ , CO₂ , CO),
- mniejszą o 20 - 30% średnią prędkość wiatru i wzrost liczby dni z ciszą atmosferyczną o 5 - 20%,
- deformacje pola prędkości wiatru i jego kierunku.

2.1.9. Przyrodnicze obszary i obiekty chronione

Na terenie gminy znajdują się obszary i obiekty chronione na podstawie Ustawy o ochronie przyrody, w tym:

- rezerwat przyrody,
- obszar chronionego krajobrazu,
- pomniki przyrody.

Rezerwat przyrody „Bagno Pogorzel”

Rezerwat ten położony jest w południowej części gminy. Został utworzony na podstawie zarządzenia Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r., w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski z 1996 r, nr 2 poz. 19). Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych dużego, naturalnego zbiornika retencyjnego oraz występujących w jego zasięgu stanowisk roślin całkowicie lub częściowo chronionych.

Rezerwat torfowiskowy obejmuje śródlądowe bagno z kilkoma lustrami wody, położone na wschód od wsi Grabina. W granice rezerwatu wchodzi oddz. 349 (Nadleśnictwo Mińsk, leśnictwo Stankowizna). Powierzchnia rezerwatu wynosi 48,60 ha, z czego torfowisko zajmuje około 24 ha. Na pozostałej części występują zbiorowiska leśne.

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach. Są one wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Obszar o całkowitej powierzchni 29315,9 ha położony jest na terenie powiatów mińskiego i siedleckiego w gminach: Cegłów, Dębe Wielkie, Jakubów, Kałuszyn, Mińsk Mazowiecki (część południowa), Mrozy, Siennica, Kotuń.

Aktem prawnym obecnie regulującym ochronę tego obszaru jest Rozporządzenie Nr 39 Wojewody Mazowieckiego z dnia 5 maja 2005 r. w sprawie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. U. Nr 105 z dnia 11 maja 2005 r., poz. 2946).

Pomniki przyrody

W gminie zarejestrowano 14 drzew - pomników przyrody:

Tabela 3. Pomniki przyrody

L.p.	Nr. rej. woj.	Lokalizacja	Rodzaj	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Podstawa prawna
1	186	Janów, aleja dojazdowa do parku dworskiego	5 lip drobnolistnych, 1 wiąz szypułkowy, 1 klon jawor, 1 klon pospolity	210-370	20-25	Orzeczenie U.W. w Siedlcach z 29.07.78 r RLS-OP-IX-7140/9/78
2	187	Ignaców obok budynku szkoły specjalnej	Dąb szypułkowy	337	23	Orzeczenie U.W. w Siedlcach z 29.07.78 r RLS-OP-IX-7140/10/78
3	258	Huta Mińska obok zabudowań Cz. Kubickiego	Dąb szypułkowy	370	21	Orzeczenie U.W. w Siedlcach z 14.12.82 r RLS-OP-IX-7140/11/82
4	259	Zakole Wiktorowo działka w pobliżu rzeki Mieni, wł. W. Szulc	2 dęby szypułkowe	90, 230	25, 23	Orzeczenie U.W. w Siedlcach z 20.12.82 r RLS-OP-IX-7140/12/82
5	449	Niedziałka Stara w zabytkowym parku	Lipa szerokolistna	373	21	Zarządzenie Woj. Siedl. 100/89 z 22.12.92r.
6	57	Stankowizna oddział 144a	Sosna zwyczajna	375	22	Orzeczenie PWRN w W-wie Zn. Rlop. 831/133/72r. 29.11.72r.

2.1.10. Lokalne uciążliwości i zagrożenia środowiskowe - warunki i jakość życia

Zanieczyszczenie powietrza

Stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy Mińsk Mazowiecki można określić jak dobry, nie występują tu przekroczenia dopuszczalnych norm – stwierdzenie to jednak nie dotyczy terenów bezpośrednio przyległych do głównych dróg. Największy wpływ na stan

higieny atmosfery w gminie ma miasto Mińsk Mazowiecki, gdzie zlokalizowane są duże zakłady przemysłowe – obiekty mogące emitować zanieczyszczenia powietrza. Natomiast w obrębie samej gminy brak jest istotnych, punktowych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie miasta to: węglowodory aromatyczne i alifatyczne, alkohole, octan etylu i ksylen oraz inne zanieczyszczenia.

Na terenie powiatu mińskiego badania stanu zanieczyszczenia powietrza prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Siedlcach. W 2006 roku, pomiary wykonano w jednym punkcie na terenie miasta Mińsk Mazowiecki przy Placu Kilińskiego. W próbkach oznaczono: dwutlenek azotu i pył zawieszony – w związku z niskim stężeniem dwutlenku siarki. W 2006 roku odstępiono od pomiarów tego wskaźnika.

Na podstawie wykonanych badań nie stwierdzono przekroczeń w żadnym z oznaczonych wskaźników zanieczyszczeń. Średnioroczne wartości stężeń dwutlenku azotu i pyłu zawieszzonego kształtowały się poniżej wartości dopuszczalnych określonych dla 2006 roku (NDSa):

- pył zawieszony – 40,3% NDSa,
- dwutlenek azotu – 56,0% NDSa,

W ciągu roku kilka razy wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszzonego (liczba przekroczeń – 12). Dopuszczalna częstość (35 razy/rok) nie została jednak przekroczona.

Jak wyżej wspomniano od kilku lat emisja dwutlenku siarki utrzymuje się na niskim poziomie. W znacznej mierze zdecydowały o tym zrealizowane inwestycje polegające na likwidacji niskich źródeł emisji. Natomiast stosunkowo duże (bez przekroczenia dopuszczalnych norm) są stężenia dwutlenku azotu – co związane jest ze wzrostem natężenia ruchu drogowego.

Wydaje się, że jedynym możliwym działaniem prowadzącym do poprawy stanu higieny atmosfery w rejonie głównych ciągów komunikacyjnych, na terenie gminy Mińsk Mazowiecki, jest zachowanie i uzupełnienie pasów zieleni izolacyjnej. W doborze drzew i krzewów, tworzących strefy izolacyjne należy kierować się zasadą zgodności wprowadzanych gatunków z uwarunkowaniami krajobrazowymi, siedliskowymi i ich odpornością na podwyższone stężenie zanieczyszczeń np. tlenków azotu (do takich gatunków można zaliczyć buk zwyczajny, daglezię zieloną, dąb szypułkowy, grab zwyczajny, klon, jawor, modrzew, olchę).

W strefach potencjalnego uciążliwego oddziaływania ciągów komunikacyjnych należy wykluczyć uprawę roślin sadowniczych i ogrodniczych oraz lokalizację nowej zabudowy związanej ze stałym lub długotrwałym pobytem ludzi.

Zanieczyszczenie wód

- **Zanieczyszczenie wód powierzchniowych**

Jakość wód powierzchniowych kontrolowana jest w rzece Mienia. Próbkę wody pobierano w ustalonych przekrojach pomiarowo-kontrolnych. Na Mieni przekroje pomiarowo-kontrolne są usytuowane w miejscowościach: Mienia gm. Cegłów (37,1 km biegu rzeki) oraz Bykowizna gm. Dębe Wielkie (18,0 km biegu rzeki).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz. 284) wprowadza następujący podział stanu wód powierzchniowych: klasa I – wody o bardzo dobrej jakości, klasa II – wody dobrej jakości, klasa III – wody zadowalającej jakości, klasa IV - wody niezadowalającej jakości, i klasa V – wody złej jakości.

Tabela 4. Jakość wód rzeki Mieni⁵

Rzeka	ppk	Klasyfikacja czystości dla poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń								
		Barwa	Azotyny	Fosfor og.	Tlen roz.	Amo-niak	Azot Kjeldahla	Selen	Og. lb. b. coli	Klasa ogólna
Mienia	37+100	IV	IV	IV	V	V	V	V	V	V
	18+000	IV	IV	IV	IV	IV	IV	V	V	IV

Wody rzeki Mieni na ogół kwalifikowały się do IV klasy jakości, choć według „starej” klasyfikacji są określane jako poza klasowe. Klasie V jakości odpowiadały jedynie wody w górnym biegu rzeki (p.p.k. Mienia). W czerwcu i lipcu obserwowano spadki w stężeniu tlenu rozpuszczonego (poniżej 5 mg/l) oraz wzrost w stężeniach związku fosforu. W marcu natomiast nastąpił wzrost stężenia amoniaku i azotu Kjeldaha. Przekroczenia stężeń dopuszczalnych dla IV klasy miały jednak charakter krótkotrwały. W przekroju Bykowizna, zlokalizowanym poniżej ujścia rzeki Srebrnej (przyjmującej ścieki z terenu miasta Mińsk Mazowiecki) do Mieni, następuje wzrost stężeń substancji biogennych (głównie azotanów i fosforanów).

- **Zanieczyszczenie wód podziemnych**

Jakość wód podziemnych na terenie powiatu mińskiego badana jest w ramach monitoringu krajowego (badania prowadzone przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie) i monitoringu lokalnego wokół składowisk odpadów (obowiązek nałożony na eksploatatorów składowisk). Na terenie powiatu wody podziemne badane były do 2004 r. w trzech punktach pomiarowych. Za punkt reprezentatywny dla gminy Mińsk Mazowiecki można uznać punkt w Porębach Leśnych w gminie Stanisławów⁶, (nr otworu 27). Kontrolą objęte są wody z utworów czwartorzędowych.

Badania prowadzone w 2007 r. kwalifikują wody podziemne w otworze Poręby Leśne do IV klasy - wody niezadawalającej jakości ze względu na żelazo, mangan i glin. Podobnie przedstawia się ocena pod kątem dotrzymania norm dla wód przeznaczonych do picia i na potrzeby gospodarcze. W stosunku do badań z roku 2006 nie zaobserwowano zmian.

Hałas

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki brak jest istotnych punktowych źródeł emisji hałasu. Jednakże okresowo, w rejonach istniejących obiektów produkcyjnych, magazynowo-składowych, baz transportowych, zbiorczych parkingów jakość klimatu akustycznego może pogarszać się lecz nie dochodzi tam do przekroczenia dopuszczalnych norm.

Największym zagrożeniem jest hałas komunikacyjny. Dotyczy on głównych dróg oraz linii kolejowej. Jednak badania ich uciążliwego oddziaływania w zakresie emisji hałasu nie były prowadzone.

Z danych WIOŚ wynika, że w mieście Mińsk Mazowiecki przy ulicy Warszawskiej poziom hałasu osiąga wielkość 72,7 dB w porze dziennej (przy wielkości dopuszczalnej 60 dB) oraz 71,7 dB w porze nocnej (przy wielkości dopuszczalnej 50 dB). Wiąże się to z natężeniem ruchu – liczba samochodów osobowych w porze dziennej wynosiła 1201 na godzinę, a ciężarowych 298 na godzinę.

Również transport kolejowy do około 100 m od linii kolejowej jest źródłem emisji hałasu na poziomie znacznie przekraczającym wielkości normatywne zarówno w porze nocnej, jak i dziennej. Do chwili obecnej pomimo niewątpliwych uciążliwości, jakie wywołuje hałas

⁵ Wg. Informacji o stanie środowiska w powiecie mińskim – WIOŚ, 2006 r

⁶ Poręby Leśne położone są na skraju obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych; jest to obecnie jedyny punkt w powiecie mińskim.

pochodzący od trakcji kolejowych nie prowadzono specjalnych badań dotyczących tego problemu.

Obiektem o wysokiej uciążliwości w zakresie emisji hałasu jest lotnisko wojskowe w Janowie. Występujące w tym rejonie uciążliwości mają charakter okresowy. Dochodzi do nich przede wszystkim w czasie startów i lądowań samolotów. Zasięg oddziaływania tych obiektów będzie można określić po wykonaniu raportu oddziaływania na środowisko.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w wyniku poważnych awarii, osuwisk mas ziemnych oraz powodzi

Na terenie gminy nie występuje niebezpieczeństwo zagrożeń środowiska w postaci osuwisk mas ziemnych czy katastrofalnych powodzi.

Jedynym potencjalnym rodzajem nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, jakie mogą wystąpić na terenie gminy, są katastrofy komunikacyjne przy przewozie materiałów niebezpiecznych.

3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Rolnictwo, aczkolwiek utraciło w gminie wiodącą rolę wśród źródeł utrzymania ludności, to ciągle jego rola jest znaczna. Powierzchnia użytków rolnych⁷ wynosi w gminie 7248 ha. W strukturze użytków rolnych 73,5% zajmują grunty orne, 21,7% trwałe użytki zielone i 4,7% sady.

W Powszechnym Spisie Rolniczym z 2002 roku odnotowano w gminie aż 2650 ha ugorów i odłogów (43,6% gruntów orných i 33,6% łąk i pastwisk). W sumie ponad 40% użytków rolnych nie brała udziału w produkcji. Brak jest aktualnych danych statystycznych w tym zakresie. Można jedynie domniemywać, że po wprowadzeniu systemu dopłat do produkcji rolnej sytuacja uległa pewnej poprawie ale skala problemu pozostaje bardzo duża.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej według IUNG w Puławach wynosi dla gminy 64,0 pkt, co oznacza poziom zbliżony do przeciętnego w województwie mazowieckim.

Struktura gruntów według klas bonitacyjnych potwierdza ich średnią jakość. Grunty orne klas: IIIa, IIIb, IVa, IVb stanowią łącznie 64,3 %, a klas: V i VI 33,7 % ich ogólnej powierzchni. Na użytkach zielonych dominują klasy IV i V zajmując łącznie 79,8 % ogólnej powierzchni. Największe kompleksy gleb dobrych (kompleksy: pszenny dobry i żytni bardzo dobry) występują w północnej i środkowej części gminy (Brzoze, Arynów, Stojadła, Stara Niedziałka, Janów)⁸.

Gmina posiada niekorzystną strukturę obszarową indywidualnych gospodarstw rolnych. Na ogólną liczbę⁹ 2647 gospodarstw – aż 1050 stanowiły działki rolne o powierzchni do 1 ha UR, a dalsze 662 gospodarstwa 1-2 ha. W gospodarstwach o powierzchni 10 ha i więcej UR koncentrowało się zaledwie 15,2% ogólnego areалу użytków rolnych. Na 1 gospodarstwo (pomijając działki do 1 ha UR) przypadało 3,8 ha użytków rolnych, a łącznie z działkami – zaledwie 2,4 ha. Produkcją roślinną zajmowało się 1125 gospodarstw to jest 42,5% ich statystycznej ilości, a produkcją zwierzęcą zaledwie 570 (21,5%).

W produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż i ziemniaków. Nie uprawia się roślin przemysłowych. W grupie roślin zbożowych mało uprawia się również zbóż intensywnych (pszenica, jęczmień, pszenżyto). Stosunkowo mało uprawia się warzyw.

⁷ Dane BDR za 2005 rok

⁸ Dane o jakości gleb zaczerpnięto ze *Strategii rozwoju gminy*

⁹ Według PSR 2002

Według danych PSR z 2002 r. zboża uprawiane były na powierzchni 1922 ha, co stanowiło 68,0% powierzchni zasiewów, w tym zboża intensywne na powierzchni 556 ha, tj. 28,9% zasiewów zbóż ogółem. Powierzchnia pod ziemniakami wynosiła 305 ha, co stanowiło 10,8 % ogólnej powierzchni zasiewów. Warzywa gruntowe zajmowały powierzchnię zaledwie 31 ha tj. 1,1% zasiewów.

Gmina charakteryzuje się¹⁰ niską obsadą bydła (23,6 sztuk/100 ha UR) i nieco wyższą trzody chlewnej (70,4 sztuk/100 ha UR). Na 2650 gospodarstw rolnych w gminie zaledwie 424 posiadało bydło, 274 – trzodę chlewną i aż 2078 nie posiadało żadnych zwierząt gospodarskich.

Niekorzystna struktura agrarna sprawia, że gmina należy do słabo wyposażonych w ciągniki i maszyny rolnicze. W gminie było między innymi¹¹: 489 ciągników rolniczych, 89 samochodów ciężarowych, 20 kombajnów zbożowych i 7 kombajnów ziemniaczanych. Na 1 ciągnik przypadało 13,3 ha użytków rolnych.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

4.1. Zabytkowe układy drożne

Do najstarszych szlaków przebiegających przez teren obecnej gminy Mińsk Mazowiecki, należał gościniec wiodący z Czerska do Liwa. Gościniec czerski w kierunku południowym prowadził w stronę rzeki Mieni, którą przekraczał w miejscowości Zamienie, należącej do dóbr Gościańskich. Następnie przez Rudzienko i Rudno do Kołbieli gdzie przekraczał rzekę Świder i zmierzał do Czerska. Od północno-wschodniej strony Mińska gościniec ten przechodził przez Niedziałkę, Jakubów, Wiśniew i dalej do Liwa.

Do funkcjonujących już w XV wieku dróg o dużym znaczeniu i przebiegających przez teren obecnej gminy Mińsk Mazowiecki, zalicza się trakt wiodący z Mińska przez Mikanów, Siennicę, Latowicz do Łukowa.

Szczególne znaczenie dla terenów gminy Mińsk Mazowiecki posiadała droga Warszawa – Brześć Litewski. Wiodła ona przez Grochów, Janówek, Dębe Wielkie, Koberne, Choszczówkę, Stojadła, Mińsk, Targówkę, Barcząca, Wiciejów, Mienię, Cegłów, Żeliszew, Siedlce i dalej do Brześcia.

¹⁰ Według PSR 2002

¹¹ Według PSR 2002

Niezmiernie ważnym przedsięwzięciem drogowym było wybudowanie w latach 1819-1823 bitego z kamienia traktu zwanego brzeskim a później traktem głównym podlaskim. Miał on rangę drogi państwowej i był jednym z pierwszorzędnych dróg po prawej stronie Wisły. Przechodząc przez okolice Mazowsza i Podlasia, stał się dogodnym szlakiem komunikacyjnym i pocztowym. Jego trasa na terenie Mińsk Mazowiecki została znacznie zmieniona w stosunku do starego przebiegu drogi Warszawa – Brześć Litewski. Mianowicie został wytyczony na północ od starego i przechodził przez takie miejscowości jak: Osiny, w pobliżu Janowa, Ignaców i dalej na wschód poza terenem gminy, przez takie miejscowości jak: Jędrzejów, Kałuszyn, Siedlce.

Wymienione drogi zasadniczo i dziś nic nie straciły ze swego znaczenia, nadal funkcjonują jako główne szlaki o przebiegu nie zmienionym przez setki lat. Najmniej uczęszczanym z wyżej wymienionych jest odcinek z Kędzieraka przez Podrudzie, Jędrzejnik do Glinianki. Trasa ta z powodzeniem może być uwzględniana przy wytyczaniu pieszych i rowerowych szlaków turystycznych.

4.2. Architektura sakralna

Interesującym obiektem sakralnym na terenie gminy Mińsk Mazowiecki jest kościół parafialny p.w. św. Antoniego Padewskiego w Ignacowie. Usytuowany jest w dawnym zespole Domu Dziecka, obecnie Specjalnego Ośrodka Wychowawczego. Wybudowany został w latach 1898-1902 według projektu architekta warszawskiego Stanisława Adamczewskiego. Kościół wmurowany został z cegły palonej na zaprawie wapiennej i obustronnie otynkowany. Stolarka drzwiowa drewniana futrynowa, okna osadzone w metalowych ramach z podziałem na małe pola. Wieżba dachowa drewniana, krokwiowo-stolcowa. Kościół wzniesiono na planie prostokąta z prezbiterium od strony południowej i chórem muzycznym od strony północnej. Ściana czołowa prezbiterium przylega do gmachu Specjalnego Ośrodka Wychowawczego. Obiekt jest częściowo podpiwniczony z kryptą pod częścią prezbiterialną.

4.3. Założenia rezydencjonalne i folwarczne

Zespół rezydencjonalny w Janowie założony został w 2 poł. XIX wieku. Pałac wybudowano w latach 1910-1914. Został on założony na planie prostokąta. Bryła pałacu jest częściowo podpiwniczona, dwukondygnacyjna, z ryzalitem od frontu i tyłu, nakryta polskim dachem łamanym.

Wokół pałacu rozciąga się park o układzie swobodnym, pochodzący z 2 połowy XIX w. i pocz. XX w. Najstarszym fragmentem parku jest aleja wjazdowa wysadzona lipami. Granicę

północną parku stanowi zespół czterech stawów. Wchodzą one w skład założenia kompozycyjnego. Za stawami w kierunku północnym i zachodnim znajdują się tereny wojskowe. Właściwy park krajobrazowy obejmował pierwotnie tereny za stawami. W okresie wojennym i powojennym uległ on likwidacji.

Park otaczał pałac i obejmował tereny w kierunku północno-zachodnim. Tereny południowo-wschodnie użytkowano gospodarczo. Centralnym założeniem parkowym, nie licząc pałacu, był ogromny gazon będący przedłużeniem alei wjazdowej prowadzącej od głównej szosy Mińsk Mazowiecki – Siedlce. Aleja została obsadzona dwustronnie rzędowo lipami, natomiast gazon otoczono w późniejszym okresie swobodnymi grupami drzew i krzewów. Do drzew cennych na terenie parku zaliczyć należy lipy przy alei wjazdowej, z których kilka należałoby oznaczyć jako pomniki przyrody. Do drzew z XIX w. zaliczyć należy również kilka lip, wiązów, jesionów i kasztanowców w pozostałej części krajobrazowej parku. Rząd kasztanowców nad rowem w części zachodniej terenu w pobliżu sadu należy również zaliczyć do drzew najstarszych. Pozostałe drzewa są znacznie młodsze i pochodzą z różnych okresów wieku XX.

Od strony zachodniej z parkiem pałacowym graniczy zespół folwarczny. Spośród obiektów gospodarczych w tym zespole, wyróżnia się dwukondygnacyjną bryłą spichlerz - murowany z cegły na zaprawie wapiennej. Jest on wzniesiony na planie prostokąta, jednotraktowy, trójdziałowy.

4.4. Budownictwo

Wśród obiektów zainteresowania konserwatorskiego na terenie gminy Mińsk Mazowiecki, zdecydowanie przeważają obiekty drewniane. Obiekty murowane są nielicznie spotykane, np.: dom nr 9 w Ignacowie, dom przy ul. Strażackiej nr 27 w miejscowości Brzózce, dom nr 20 w Cielechowiźnie, dom nr 66 w Królewcu. Na terenie gminy przeważają domy szerokofrontowe, dwutraktowe, w których pomieszczenia tworzą dwa ciągi wewnątrz rozplanowanych równolegle do osi wzdłużnej budynku.

Rozplanowanie wewnątrz domów występujących na terenie gminy dzielimy zasadniczo na dwie grupy:

- z dośrodkowym układem pomieszczeń, gdzie urządzenia ogniowo-grzewcze są usytuowane w centrum budynku a pomieszczenia wnętrza rozmieszczone są wokół tych urządzeń, np. dom nr 56 w Chmielewie, domy nr nr 15, 20, 23, 39 w Dłużce, domy nr nr 47, 59 przy ul. Górnej w Janowie;
- z osiowym układem pomieszczeń, gdzie pomieszczenia usytuowane są symetrycznie po obu stronach budynku, np. dom nr 17 w Budach Barcząckich, dom przy ul. Słonecznej nr 6

w miejscowości Brzoze , dom nr 18 w Dłużce, dom przy ul. Olszowej nr 54 w Niedziałce Drugiej, dom przy ul. Mazowieckiej nr 18 w Wólce Mińskiej.

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki przeważnie występują dwa typy dachów:

- dwuspadowe, najczęściej występujące, np.: dom nr 14 w Anielewie, dom nr 13 w Arynowie, dom nr 20 w Dłużce , dom przy ul. Górnej nr 59 w Janowie, dom nr 19 w Mariance;
- dwuspadowe z naczółkami, np.: dom nr 19 w Gamratce , domy nr nr 15, 23, 39 w Dłużce, dom przy ul. Górnej nr nr 31, 41 w Janowie, dom nr 54 w Niedziałce Drugiej, dom nr 6 w miejscowości Tartak.

Do unikatowych przykryć budynków na terenie gminy Mińsk Mazowiecki należą dachy czterospadowe, np. w domu nr 66 w Królewcu, a także dachy przyczółkowe np. w domu nr 4 w miejscowości Tartak.

4.5. Budownictwo przemysłowe

Na terenie zespołu dworsko-parkowego w Starej Niedziałce znajduje się wiatrak, który został translokowany z miejscowości Ceranów. Jest to obiekt typu koźlak, wzniesiony z drewna pod koniec XIX w. Pierwotnie posiadał jedno złożenie kamieni, najpierw „francuzy”, a potem tzw. „kamienie sztuczne”. W okresie międzywojennym zamontowano mlewniki walcowe. Do 1952 roku pracował na wiatr, w tym też roku zamontowano silnik spalinowy „Perkun”. Od 1960 roku zainstalowano napęd elektryczny. Młyn pracował do 1970 roku.

Wiatrak zbudowano na rzucie prostokąta ze ścianami lekko zbieżnymi ku górze. Nakryty jest dachem dwuspadowym z naczółkiem i nadwieszka nad ścianą mączną. Osadzony na koźle, budynek unieruchomiony. Podwaliny w kształcie równoramiennego krzyża. Cztery zastrzały połączone z podwalinami na podwójny zrąb czołowy, górą wczopowane w sztember. Ściany budynku konstrukcji szkieletowej. Szkielet podwiązany pod belki czołowe mącznicy i pojazdów. Tworzą go rygle pionowe – narożne, środkowe i poziome oraz skośne – zastrzały, miecze i belki oczepowe dodatkowo połączone ze sztagami paleczną i strzemienną. Ściany od zewnątrz odeskowane w układzie pionowym. Więźba dachowa drewniana konstrukcji krokwiowo-jętkowej. Dach kryty gontami.

W zespole folwarcznym przy założeniu rezydencjonalnym w Janowie zlokalizowana jest gorzelnia. Jest ona murowana z czerwonej cegły, od wewnątrz tynkowana, wzniesiona na planie litery „C”, korpus trójdziałowy. Działy są zbliżone do siebie szerokością. W dziale środkowym wysuniętym ryzalitowo znajdują się dwa pomieszczenia, w dziale wschodnim -główna hala produkcyjna. Skrzydło zachodnie jednotraktowe, czteropomieszczeniowe. W skrzydle wschodnim znajduje się komin gorzelnii razem z wiatrołapem, kotłownia oraz dwa magazyny. Między

skrzydłami, wolnostojący magazyn spirytusowy. Bryła mocno rozczłonkowana, złożona z wielu przylegających do siebie prostopadłościanów różnej wielkości. Korpus – tworzą dwukondygnacyjny prostopadłościan głównej hali produkcyjnej (aparatorowni), parterowy prostopadłościan biura i słodowni oraz parterowa część mieszkalna.

4.6. Cmentarze

Cmentarz w Ignacowie położony jest na terenie płaskim pośród łąk i pól uprawnych. Założony został na planie prostokąta o dłuższych bokach od strony północnej i południowej. Nekropola ogrodzona jest nowym parkanem z prefabrykatów betonowych. Brama umieszczona jest w ogrodzeniu od strony północnej, na wprost drogi wiodącej do cmentarza od drogi łączącej szosę Mińsk Mazowiecki – Siedlce z zespołem Zakładu Wychowawczego w Ignacowie.

Podstawowym elementem kompozycyjnym cmentarza jest aleja główna biegnąca od bramy wjazdowej w kierunku południowym. Nagrobki sytuowane są w kwaterach jednorzędowo i zwrócone są frontem w kierunku północnym. Wykonane są w większości z lastrika. Najstarszym odnalezionym nagrobkiem jest mogiła siostry zakonnej Bronisławy Szeinberg, zmarłej w 1929 r., która była pierwszą przełożoną Zgromadzenia sióstr Miłosierdzia w Ignacowie. Roślinność na cmentarzu jest mało zróżnicowana i nie tworzy określonej kompozycji, obsadzone są przeważnie jego granice. Występują drzewa liściaste oraz żywotniki.

Do rzadko spotykanych cmentarzy innych wyznań w tej części Mazowsza, należy nekropola ewangelicka w Arynowie. Cmentarz usytuowany jest około 350 m na północ od drogi przebiegającej przez Arynów do Królewca. Położony jest na niewielkim wzniesieniu terenu, opadającym w kierunku południowym. Cmentarz otaczają łąki i pola uprawne. Założony został na planie prostokąta. Kompozycja cmentarza jest zupełnie zatarta poprzez dziko rosnące chwasty i krzewy. Zachowało się kilka nagrobków wykonanych z piaskowca, granitu, betonu, metalu. Spośród nich wyróżnia się dekoracyjnym opracowaniem nagrobek z piaskowca w postaci krzyża na cokole z czytelną inskrypcją. Cmentarz, a zwłaszcza jego granice, porastają kilkudziesięcioletnie dęby. Tworzą one dość regularną skupinę roślinności wysokiej, będącej widocznym akcentem lokalnego krajobrazu.

4.7. Miejsca pamięci poza cmentarzami

Jedną z form upamiętniania ważnych wydarzeń z dziejów kraju było wznoszenie kapliczek, które pełniły rolę pomników. Taką kapliczkę-pomnik, upamiętniającą ocalenie wsi podczas I i II wojny światowej, wybudowano przy szkole w miejscowości Brzoże. Została wzniesiona

na planie prostokąta z wnętrzem doświetlonym przez trzy okna zakończone ostrołukowo. Nakryta dachem brogowym z blachy, zwieńczonym żelaznym krzyżem o trójlistnych zakończeniach ramion. Na ścianie frontowej tablica inskrypcyjna z napisem.

W miejscowości Gliniak ku czci rodziny Nalazków został wzniesiony pomnik. Podczas walki z okupantem wielu członków tej rodziny zginęło. Dla uczczenia pamięci bohaterskiej rodziny Nalazków wzniesiono pomnik w dniu 12.10.1968 r.

4.8. Zabytki archeologiczne

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Mińsk Mazowiecki, pochodzące z epoki kamienia datowanej do 8300 r. p.n.e., zarejestrowano w Niedziałce Drugiej 57-72/15, Chmielewie 59-72/24. Natomiast w Żukowie 57-71/8, Mariance 58-72/1, odnaleziono ślady osadnictwa z okresu późnego paleolitu, kiedy klimat po zlodowaceniach zaczął się stopniowo ocieplać, stwarzając dogodne warunki do osiedlania się. Kulturowo zabytki te prawdopodobnie należy zaliczyć do kultury świderskiej i są one pozostałością po istniejących tutaj obozowiskach łowców reniferów. Obozowiska zakładały niewielkie grupy ludności składające się z kilku rodzin, odbywające dalekie wyprawy w ślad za stadami reniferów. Drobne narzędzia krzemienne będące pozostałościami po obozowiskach z okresu mezolitycznego (8300-5500 l. p.n.e.) odkryto w Żukowie 57-71/7, Niedziałce Drugiej 57-72/10, Mariance 58-72/6.

Dopiero środkowoneolityczna kultura pucharów lejkowatych (3300-2500 r. p.n.e) o rodzimym, kujawskim rodowodzie, która zasiedlała także ziemie mniej urodzajne, wkroczyła na Mazowsze. Jej ślady zanotowano także na terenie gminy Mińsk Mazowiecki w Wólce Mińskiej 57-71/11, Starej Niedziałce 57-72/6, Niedziałce Drugiej 57-72/13. Pierwsze wyroby brązowe na omawianych terenach pojawiają się dopiero w II okresie epoki brązu za sprawą kultury trzcinieckiej, która powstała w dorzeczu górnej i środkowej Wisły oraz środkowej Warty, na podłożu kultur postsznurowych przy silnych impulsach z zewnątrz. Jej ludność trudniła się zarówno hodowlą jak i rolnictwem, a przewaga jednej gałęzi gospodarki nad drugą miała charakter lokalny i była uzależniona od warunków środowiska naturalnego. Ślady działalności przedstawicieli tej kultury spotykamy w Borku Mińskim 57-71/16, Józefowie 59-71/6, Maliszewie 59-71/5.

W epoce brązu, trwającej w latach 1800 - 700 p.n.e., najpotężniejszym ludem zamieszkującym tereny Polski był lud o kulturze łużyckiej (1300-400 l.p.n.e.) obejmującej i wczesny okres żelaza tzw. halsztacki (700-400 l.p.n.e.). Stanowiska tej kultury znajdujemy w okolicach miejscowości Kluki 59-71/12, Józefowie 59-71/3. Z okresu rzymskiego epoki żelaznej (II-IV w. n.e.) pochodzą m.in. ślady osadnictwa w Żukowie 57-71/7. W IV w.n.e. prawdopodobnie osadnictwo na tych terenach załamuje się, kiedy to ludność rodzima opuszcza teren Mazowsza przenosząc się na tereny

czarnomorskie i do krajów imperium rzymskiego.

Powrót osadnictwa na tereny obejmujące obecną gminę Mińsk Mazowiecki odnotowujemy dopiero w XI – XIII wieku. Intensywniejszy rozwój osadnictwa nastąpił od XV wieku. Z okresu średniowiecza pochodzą stanowiska w miejscowościach: Arynów 57-71/4, Żuków 57-71/7, Wólka Mińska 57-71/12, Borek Miński 57-71/16, Targówka 58-72/4, Natolin 58-72/5.

4.9. Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp	Miejscowość	Nr ew.	Charakterystyka stanowiska
1	Arynów	57-71/4	Ślad osadn. z późnego średniowiecza i okresu nowożytn.
2	Żuków	57-71/7	Ślady osadn. z epoki mezolitu, okresu rzymskiego i wczesnego średniowiecza
3	Żuków	57-71/8	Ślady z okresu paleolitu schyłkowego i epoki kamienia
4	Wólka Mińska	57-71/11	Ślady z epoki neolitu i okresu nowożytnego
5	Wólka Mińska	57-71/12	Ślady osadn. z okresu późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
6	Brzózce	57-71/15	Ślady osadn. z wczesnej epoki brązu i epoki żelaza
7	Borek Miński	57-71/16	Obozowisko z wczesnej epoki brązu i ślad osadn. z okresu średniowiecza
8	Żuków	57-71/17	Ślad osadn. z wczesnej epoki brązu
9	Stara Niedziałka	57-72/6	Znalezisko luźne z okresu neolitu
10	Niedziałka Druga	57-72/10	Ślad osadn. z epoki mezolitu
11	Niedziałka Druga	57-72/13	Ślady osadn. z epoki neolitu, kamienia i okresu nowożytn.
12	Niedziałka Druga	57-72/14	Ślad osadn. o nieokreślonej chronologii
13	Niedziałka Druga	57-72/15	Ślad osadn. z epoki kamienia
14	Cielechowizna	58-71/4	Osada z okresu nowożytnego
15	Huta Mińska	58-71	Pozostałości huty szkła „Huta Mińska” XIX w.
16	Gamratka	58-71/6	Znalezisko luźne
17	Marianka	58-72/1	Funkcja nieokreślona z epoki paleolitu
18	Janów	58-72/2	Skarb monet z okresu nowożytnego
19	Barcząca	58-72/3	Osada z okresu nowożytnego
20	Targówka	58-72/4	Osada z późnego średniowiecza
21	Natolin	58-72/5	Ślad osadn. z okresu starożytnego i osada z okresu średniowiecza
22	Marianka	58-72/6	Ślad osadn. z epoki mezolitu-neolitu
23	Ignaców	58-72/7	Ślad osadn. z okresu nowożytnego
24	Budy Barcząckie	58-72	Pozostałości huty szkła „Barcząca”
25	Józefów	59-71/2	Ślad osadn. z epoki brązu
26	Józefów	59-71/3	Ślad osadn. z epoki neolitu – epoki brązu, cmentarzysko z epoki brązu
27	Józefów	59-71/4	Ślad osadn. z epoki brązu
28	Maliszew	59-71/5	Ślad osadn. z wczesnej epoki brązu
29	Józefów	59-71/6	Ślad osadn. z epoki brązu
30	Grębiszew	59-71/7	Ślad osadn. z epoki kamienia – epoki brązu
31	Józefów	59-71/8	Ślad osadn. z epoki brązu
32	Wólka Iłowiecka	59-71/11	Ślad osadn. z epoki kamienia – epoki żelaza
33	Kłuki	59-71/12	Ślad osadn. z epoki brązu
34	Chmielew	59-72/23	Ślad osadn. z okresu nowożytnego
35	Chmielew	59-72/24	Ślad osadn. z epoki kamienia

4.10. Wykaz wsi historycznych w poszczególnych obszarach AZP:

L.p.	Miejscowość i rok	Obszary
1	Arynów – 1591 r.	57-71/25
2	Barcząca – 1471 r.	58-72
3	Brzózce – 1476 r.	57-71/26
4	Dłużka – 1585 r.	57-71/29
5	Karolina – XVI w.	57-72/3
6	Osiny – 1471 r.	58-72
7	Podrudzie – 1471 r.	58-71
8	Stara Niedziałka – 1471 r.	57-71/5
9	Stojadła – 1471 r.	58-71
10	Targówka – 1422 r.	58-72
11	Wólka Mińska – XV w.	57-71/30
12	Zamienie – 1471 r.	58-71
13	Żuków - XVI w.	57-71/31

4.11. Kapliczki, figury i krzyże przydrożne

Licznie na terenie gminy występują kapliczki, figury i krzyże przydrożne, datowane na I połowę XX wieku. Bardzo często były wznoszone przy alejach i drogach dojazdowych do rezydencji pałacowych i dworskich, na skrzyżowaniach dróg, w przydomowych ogródkach. Jednym z okazalszych obiektów małej architektury sakralnej, jest kaplica przydrożna w Józefowie, której wnętrzu może pomieścić kilka osób. Została wzniesiona z czerwonej cegły. W jej elewacji frontowej zwraca uwagę ostrołukowe zakończenie otworu drzwiowego, a w elewacjach bocznych wydatny fryz kroksztynowy pod okapem. Podobna kapliczka, usytuowana jest przy ul. Wspólnej 44 w Grębiszewie.

Oryginalnością wyróżnia się kapliczka z 1935 roku, zrealizowana w postaci obejścia wymurowanego z cegły przy ul. Górnej w Janowie. Wykonana w formie ściany frontowej ujętej po bokach antami, nawiązującymi do starożytnej architektury greckiej. W ścianie od frontu zaprojektowano trzy wnęki, w których umieszczono figury różnych świętych.

Powszechnie na terenie gminy występują skromniejsze, murowane kapliczki w postaci słupów na rzucie kwadratu lub prostokąta, z małą wnęką, w której umieszcza się rzeźbę lub obraz z przedstawieniem postaci boskiej lub świętego. Kapliczki te często zdobione są szczycikami, gzymsami, płycinami o różnych formach i nakrywane daszkami wieńczonymi krzyżami wykutymi z metalu. Kapliczki w formie słupów spotykamy m.in. w miejscowościach: Królewiec, Karolina, Podrudzie, Stara Niedziałka, Żuków.

Zdecydowanie najczęściej spotyka się na terenie gminy, krzyże przydrożne. Posiadają one

różne formy i przy wznoszeniu ich stosowano różne materiały. Przede wszystkim wykonane są z betonu, jak np. krzyż na zachodnim skraju Józefowa, datowany na lata 40. XX w., czy też z kutego żelaza jak np. krzyż w przy ul. Strażackiej 27 w miejscowości Brzóze. Do unikatowych już dziś obiektów należą krzyże drewniane, które jednak na terenie gminy Mińsk Mazowiecki nie posiadają bogatej ornamentyki. Najczęściej spotykamy proste krzyże, z belką pionową poszerzoną w części dolnej, tworzącą w ten sposób formę wyodrębnionego cokołu. Tego typu krzyże przydrożne spotykamy w miejscowościach: Podrudzie z 1917 r., Gamratka z 1925 r., Józefów z lat 30-XX w., Maliszew z 1936 r.

4.12. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

1. Zespół pałacowy w Janowie:

- a. pałac, mur., 1914 r. Nr rejestru zabytków 331 z 30.12.1983 r.
- b. park pałacowy 2 poł. XIX w. Nr rejestru zabytków 331 z 30.12.1983 r.

2. Zespół dworski w Starej Niedziałce:

- a. dwór, mur., 2 poł. XIX w. Nr rejestru zabytków 332 z 30.12.1983 r.
- b. park dworski, 2 poł. XIX w. Nr rejestru zabytków 332 z 30.12.1983 r.

4.13. Wykaz obiektów w ewidencji zabytków

Anielew

1. Dom nr 14, drewn., 1 ćw. XX w.

Arynów

2. Dom nr 13, drewn., l. 20-XX w.
3. Cmentarz ewangelicki, pocz. XX w.

Budy Barcząckie

ul. Mazowiecka

4. Dom nr 17, drewn., 2 poł. XIX w.

Budy Janowskie

5. Dom nr 6A, drewn., l. 20-XX w.

Brzóze

6. Kapliczka – pomnik, przy szkole, mur., 1 poł. XX w.

ul. Słoneczna

7. Dom nr 6, drewn., 1904 r.

ul. Strażacka

8. Dom nr 4, mur., l. 20-XX w.

9. Dom nr 27, mur., 1903 r.

Cielechowizna

10. Dom nr 14, drewn., pocz. XX w.

11. Dom nr 20, mur., l. 30-XX w.

12. Dom nr 23, drewn., l. 30-XX w.

Chmielew

13. Dom nr 14, drewn., l. 20-XX w.

14. Dom nr 18, drewn., l. 30-XX w.

15. Dom nr 41, drewn., l. 1921 r.

16. Dom nr 56, drewn., pocz. XX w.

Dłużka

17. Kapliczka przydrożna, mur., 1945 r.

18. Dom nr 18, drewn., l. 20-XX w.

19. Dom nr 20, drewn., l. 20-XX w.

20. Dom nr 28, drewn., pocz. XX w.

21. Dom nr 34, drewn., l. 20-XX w.

22. Dom nr 36, drewn., pocz. XX w.

23. Dom nr 39, drewn., pocz. XX w.

24. Dom nr 45, drewn., l. 30-XX w.

Gamratka

25. Dom nr 14, drewn., 1935 r.

26. Dom nr 18, drewn., l. 30-XX w.

Gliniak

27. Dom nr 28, drewn., pocz. XX w.

28. Pomnik rodziny Nalazków, beton/metal, 1968 r.

Grębiszew

29. Kapliczka przy ul. Wspólnej 44, mur., l. 40-XX w.

Huta Mińska

ul. Długa

30. Dom nr 7, drewn., pocz. XX w.

ul. Mińska

31. Dawny budynek dworski, ob. ośrodek wypoczynkowy nr 2, mur., 2 poł. XIX w.

ul. Nadrzeczna

32. Dom nr 4, mur., pocz. XX w.

Ignaców

33. Kościół par. p.w. św. Antoniego Padewskiego, mur., 1898-1902,

arch. Stanisław Adamczewski

34. Dawny Dom Dziecka, ob. Zakład Wychowawczy, mur., 1904 r.

35. Karczma – zajazd, ob. Dom nr 2 (81), mur., k. XIX w.

36. Dróżniczówka nr 4, mur., pocz. XX w.

37. Dom nr 9, mur., k. XIX w.

38. Cmentarz par. rzym.-kat., pocz. XX w.

Janów

39. Zespół folwarczny przypałacowy:

a. czworak, mur., pocz. XX w.

b. obora, mur., pocz. XX w.

c. chlew, mur., pocz. XX w.

d. stodoła, mur., pocz. XX w.

e. spichlerz, mur., pocz. XX w.

f. gorzelnia, mur., pocz. XX w.

g. hydrofornia, mur., pocz. XX w.

ul. Górna

40. Kapliczka, mur., 1935 r.

41. Dom nr 31, drewn., pocz. XX w.

42. Dom nr 41, drewn., pocz. XX w.

43. Dom nr 47, drewn., l. 20-XX w.

44. Dom nr 59, drewn., l. 30-XX w.

Józefów

45. Kapliczka przy posesji nr 2, mur., l. 30-XX w.

Karolina

ul. Główna

46. Kapliczka przy domu nr 31, mur., 1935 r.

47. Dom nr 22, drewn., l. 30-XX w.

ul. Koszykowa

48. Dom nr 4, drewn., l. 30-XX w.

ul. Małaszyckiej

49. Dom nr 146, drewn., l. 30-XX w.

50. Dom nr 162, drewn., pocz. XX w.

Kluki

51. Dom nr 2, drewn., l. 20-XX w.

Królewiec

52. Kapliczka przy domu nr 40, mur., 1929 r.

53. Dom nr 66, mur., l. 30-XX w.

Marianka

54. Dom ob. sklep nr 19, mur., l. 20-XX w.

55. Dom nr 35 c, drewn., l. 30-XX w.

56. Dom nr 38, drewn., l. 30-XX w.

Niedziałka Druga

ul. Olszowa

57. Dom nr 28, drewn., l. 30-XX w.

58. Dom nr 54, drewn., l. 20-XX w.

Osiny

ul. Dębowa

59. Dom nr 4, drewn., l. 20-XX w.

60. Dom nr 6, drewn., 1912 r.

Podrudzie

61. Kapliczka przy ul. Sosnowej 2, mur., 1906 r.

Stara Niedziałka

ul. Mazowiecka

62. Kapliczka przy domu nr 178, mur., l. 30-XX w.

63. Zespół dworski, nr 44:

a. oficyna, mur., 2 poł. XIX w.

b. wiatrak koźlak, drewn., k. XIX w.

c. budynek gospodarczy, drewn., pocz. XX w.

64. Dom nr 88, mur., 1912 r.

ul. Zielona

65. Kapliczka nr 36, mur., 1945 r.

66. Dom nr 7, drewn., l. 20-XX w.

67. Dom nr 65, drewn., k. XIX w.

Stare Zakole

68. Dom nr 6, drewn., l. 20-XX w.

69. Dom nr 17, drewn., l. 20-XX w.

Stojadła

ul. Książęca

70. Dom nr 5, drewn., l. 30-XX w.

ul. Warszawska

71. Dom nr 14, drewn., l. 20-XX w.

72. Dom nr 18, drewn., l. 20-XX w.

Tartak

73. Dom nr 4, drewn., 2 poł. XIX w.

74. Dom nr 6, drewn., k. XIX w.

Wólka Hówiecka

75. Dom nr 24, drewn., pocz. XX w.

Wólka Mińska

ul. Mazowiecka

76. Dom nr 18, drewn., XIX/XX.

Zamienie

ul. Kołbielska

77. Dróżniczówka, ob. Dom nr 80, mur., pocz. XX w.

ul. Osiedlowa

78. Dom nr 16, drewn., l. 30-XX w.

79. Dom nr 18, drewn., l. 30-XX w.

Żuków

80. Kapliczka przydrożna, mur., l. 20-XX w.

5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

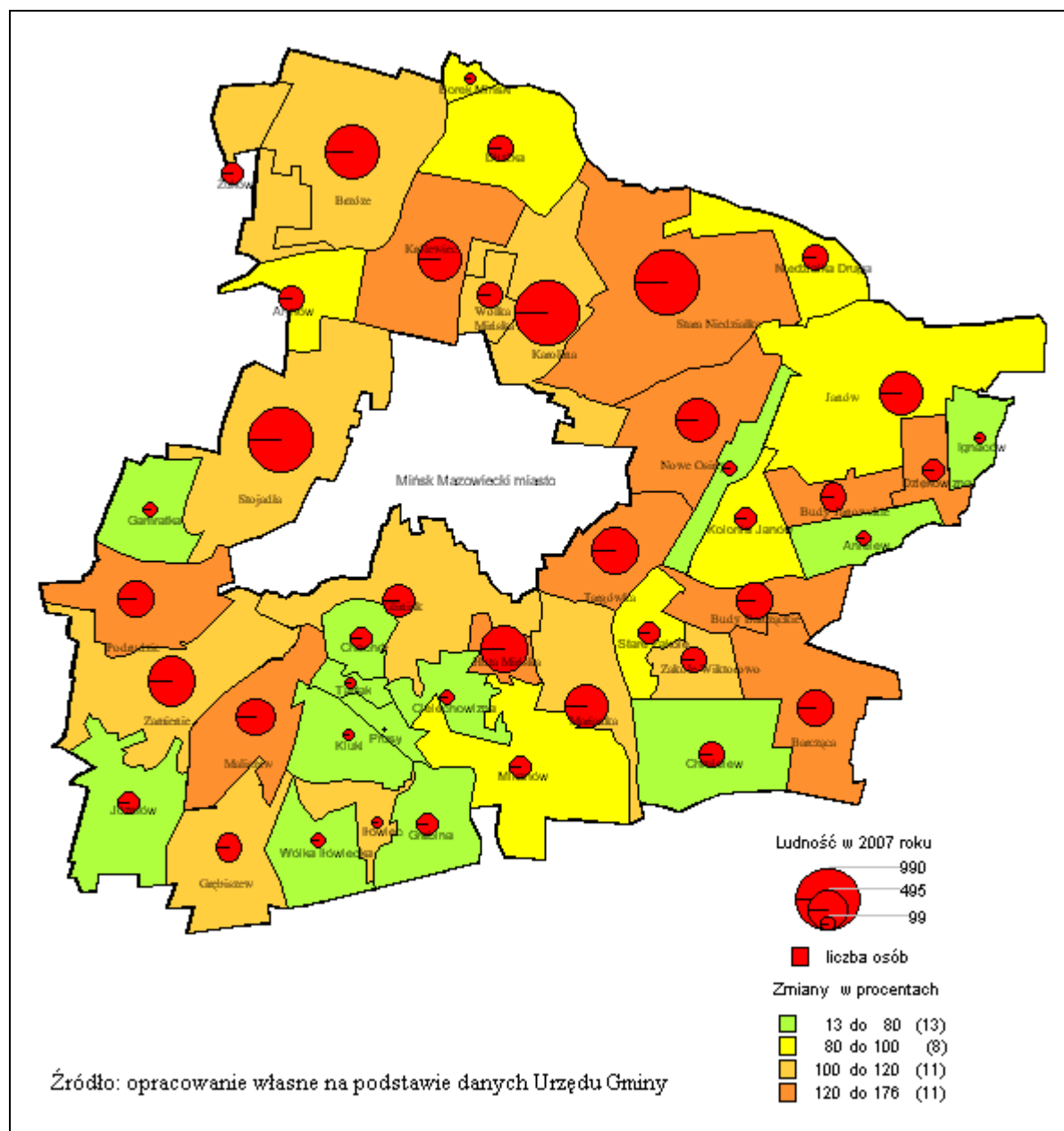
5.1. Ludność

Na dzień 05.11.2008r. ludność gminy liczyła 13359 osób, z tego 6745 kobiet i 6614 mężczyzn. Na 1 km² przypadało 114 osób, co oznacza, iż teren gminy należy do wysoko zaludnionych obszarów wiejskich w województwie mazowieckim. Ludność rozmieszczona jest nierównomiernie. 23% tej ludności skupiona jest w trzech miejscowościach liczących około 1000 osób, to jest w Karolinie, Starej Niedziałce i Stojadłach. 39% ludności zamieszkuje 9 miejscowości liczących od 735 osób do 457 osób (Brzóze, Targówka, Zamienie, Huta Mińska, Nowe Osiny, Janów, Królewiec, Marianka, Budy Barcząckie). Pozostałe miejscowości – (aż 31) liczą od 370 osób (Barcząca) do 20 osób (Prusy). Należy zaznaczyć, iż w dziesięciu miejscowościach jest mniej niż 100 mieszkańców (Prusy, Stara Niedziałka, Borek Miński, Tartak, Kluki, Hówek, Ignaców, Gamratka, Wólka Hówiecka). Miejscowości te należy uznać za wyludniające się.

Generalnie stan ludności z roku na rok powiększa się. Jest to spowodowane dodatnim saldem migracji. Napływają na teren gminy głównie ludzie młodzi, którzy pracują w Warszawie. Przewiduje się, iż około 2020 roku gmina będzie liczyła około 14000 osób.

Napływ na teren gminy ludzi młodych wpłynął na ukształtowanie się korzystnej struktury ludności według wieku. W ogólnej liczbie mieszkańców osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią w gminie¹² 22,7%, w wieku produkcyjnym 63,5%, w wieku poprodukcyjnym 13,8%, podczas gdy średnio w województwie mazowieckim odpowiednio: 19,1%, 63,8% i 17,2%. Aktywność zawodowa utrzymuje się na poziomie 58%. Odnosi się ona do osób w wieku 15 lat i więcej. Osoby te są stosunkowo dobrze wykształcone: 4,5% posiada wykształcenie wyższe, 2,5% - policealne, 22,7% - średnie, 29,8% - zawodowe, 35,7% podstawowe, 4,8% - podstawowe nieukończone. Znacznie lepiej wykształcone są kobiety w porównaniu z mężczyznami. I tak: wyższe wykształcenie posiada 5,7% kobiet, podczas gdy 3,4% mężczyzn. Wykształceniem policealnym i średnim legitymuje się 30,2% kobiet, a tylko 20,3% mężczyzn.

Mapa 1. Liczba ludności w 2008 roku i dynamika w latach 1970-2008

¹² na koniec 2007 roku według BDR GUS

5.2. Źródła utrzymania ludności

W gminie Mińsk Mazowiecki ludzie utrzymują się¹³:

- z pracy poza rolnictwem – 64%,
- z pracy w rolnictwie – 6%,
- z emerytury – 16%,
- z renty – 9%,
- z pozostałych źródeł niezarobkowych – 5%.

W ostatnich latach doszło do znacznej zmiany powyższej struktury. Zmiana ta polega na zmniejszeniu się w ogólnym stanie ludności osób utrzymujących się z pracy w rolnictwie na rzecz osób utrzymujących się z pracy poza rolnictwem oraz z emerytur i rent.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy jest stosunkowo dobra. Na koniec 2007 roku było 479 bezrobotnych co w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym daje 5,7 bezrobotnych. Są to głównie osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym.

5.3. Aktywność ekonomiczna ludności

W końcu 2007 roku na terenie gminy pracowało 2041 osób – 1225 mężczyzn i 816 kobiet. W strukturze pracujących dominują zatrudnieni w sektorze przemysłowym i w usługach rynkowych.

Dobrze rozwinięta jest pozarolnicza działalność gospodarcza. W końcu 2007 r.¹⁴ na terenie gminy występowały 803 podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON. W strukturze **według form własności** dominują podmioty sektora prywatnego (772), a w nim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (668). Do sektora prywatnego zalicza się ponadto 33 spółki handlowe, 5 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, 1 spółdzielnia, 1 fundacja i 15 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podmioty sektora publicznego w liczbie 31 to głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. W strukturze podmiotów **według sekcji PKD** zdecydowanie dominują sekcje G (handel) – 259 podmiotów, F (budownictwo) – 161 podmiotów i D (działalność produkcyjna) – 113 podmiotów. W strukturze **przestrzennej** najwięcej podmiotów znajduje się we wsiach: Stojadła (115), Karolina (67), Stara Niedziałka (63), Huta Mińska (46), Nowe Osiny (44), Targówka (44) oraz Królewiec (43)¹⁵. W ostatnim dziesięcioleciu liczba zarejestrowanych podmiotów w gminie

¹³ według NSP 2002

¹⁴ Według BDR

¹⁵ Według aktualnego wykazu podmiotów z rejestru REGON – stan w dniu 2008 roku

zwiększyła się o około 60%. W 16-tu wsiach podmioty zarejestrowane w latach 1998-2008 stanowią ponad 50% ich aktualnego stanu (mapa 2). W ogólnej liczbie 859 podmiotów – 48 to podmioty zatrudniające 10 i więcej osób. Największe z nich (zatrudniające 50 i więcej osób) to:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Produkcyjno-Usługowe "INTER-SANO" sp. z o.o. w Królewcu,
- Zespół Szkół w Starej Niedziałce,
- Jednostka Wojskowa 1131,
- "TIREST" Kazimierz Parasiewicz w Grębiszewie,
- Zespół Szkół Agrotechnicznych w Janowie,
- Fabryka Wyrobów Metalowych w Stojadłach spółka z o.o..

Nadal brakuje podmiotów o znaczeniu strategicznym dla województwa i kraju.

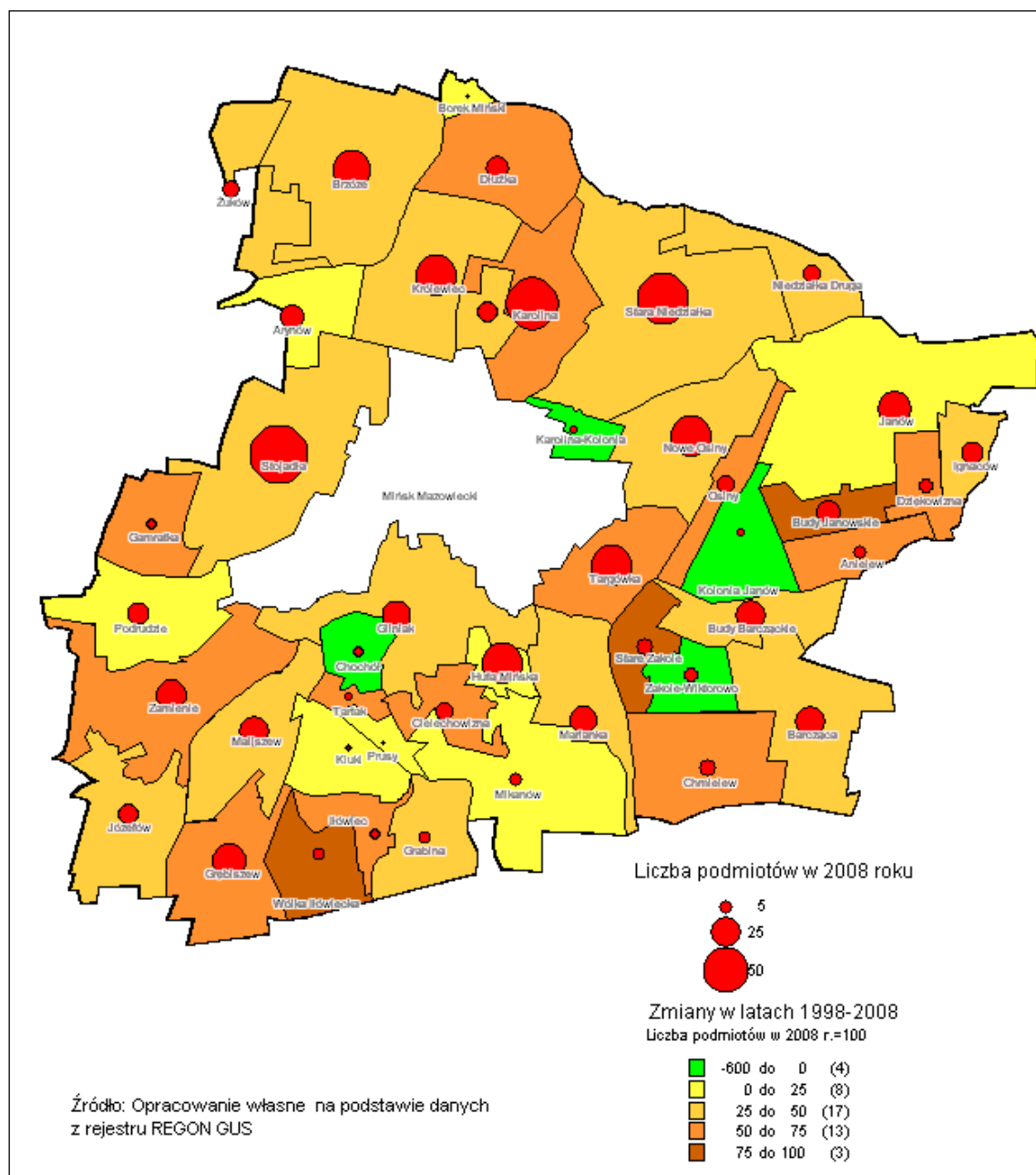
5.4. Budżet gminy

Dochody budżetu gminy w poszczególnych latach w okresie 2001-2007 kształtowały się na poziomie od 12,7 mln zł (w 2001 roku) do 23,7 mln zł (w roku 2007). Główną pozycją dochodów są dochody własne, których udział w ogólnej kwocie dochodów średnio w latach 2001-2007 wynosił 47,7%. Główne pozycje dochodów własnych to podatek od nieruchomości i udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, zwłaszcza w podatku dochodowym od osób fizycznych. Subwencja ogólna wyniosła w 2007 roku 7,7 mln złotych (32,5% dochodów ogółem). Trzecią istotną pozycję dochodów stanowią dotacje celowe z budżetu państwa, które wynosiły w 2007 roku 4,0 mln zł (16,8%).

Poziom wydatków ogółem musi być w skali każdego roku zbliżony do poziomu dochodów. W strukturze wydatków największą pozycję stanowią wydatki na oświatę. W badanym okresie stanowiły one w poszczególnych latach od 46,4% (2007 r.) do 62,3% (2006 r.), a średnio 55,0% ogólnej kwoty wydatków.

Z punktu widzenia rozwoju gminy i poprawy warunków życia mieszkańców – istotne są wydatki inwestycyjne. W badanym okresie (2001-2007) wyniosły one 28,0 mln zł i stanowiły 23,0% ogólnej kwoty wydatków, co na tle ogółu gmin oznacza wysoki poziom inwestowania. Prawie dwie trzecie wydatków inwestycyjnych (62,0%) było w tym okresie skierowane na oświatę, a 29,6% na rolnictwo. Inwestowanie w inne dziedziny było więc znikome.

Mapa 2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w 2008 roku

5.5. Komunikacja zbiorowa

Mieszkańcy gminy korzystają z komunikacji zbiorowej: kolejowej i autobusowej. Komunikację kolejową ułatwiają: stacja kolejowa w Mińsku Mazowieckim i przystanki osobowe w Barczącej i w Targówce – Anielinie. W sierpniu 2008 roku z Mińska Mazowieckiego do Warszawy kursowało 38 pociągów na dobę, a czas ich przejazdu wynosił około 43 minut. Czas ten będzie się skracał w miarę wymiany taboru na bardziej nowoczesny.

Komunikacja autobusowa odbywa się w oparciu o drogi krajowe nr 2 i 50, drogę wojewódzką nr 802, drogi powiatowe i gminne oraz usługi transportowe świadczone przez PKS i przewoźników prywatnych. Zapewniają one nie tylko połączenia wewnątrzgminne ale i wewnątrzpowiatowe i regionalne. Należy zaznaczyć, iż układ funkcjonalny komunikacji gminnej umożliwia dojazd do każdej miejscowości. Nie można jednak uruchomić na wielu drogach regularnej komunikacji autobusowej ze względu na brak na nich nawierzchni twardej.

5.6. Zasoby i warunki mieszkaniowe

W gminie Mińsk Mazowiecki warunki mieszkaniowe ocenia się jako stosunkowo dobre. Na koniec 2006 roku było 4008 mieszkań o 15247 izbach i o 304906 m² powierzchni użytkowej. Na jedno mieszkanie przypadało 3,8 izb i 76,1 m² powierzchni użytkowej. Sytuacja mieszkaniowa w gminie systematycznie polepszała się. W latach 2001-2006 średniorocznie przybywało około 90 mieszkań. W wyniku tego zmieniała się jakość mieszkań. Nowymi budynkami zastępowane były budynki wybudowane przed 1945 rokiem i do roku 1970. Wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania. Np. w roku 2002 wynosiła ona 74,0 m², a w roku 2006 – 76,1 m². Powiększyła się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania z 20,9 m² w roku 2002 do 23,5 m² w roku 2006.

Polepszyło się wyposażenie mieszkań w instalacje. W roku 2006 79,2% mieszkań posiadało wodociąg, 70,4% łazienkę, 70,5% - centralne ogrzewanie, podczas gdy w roku 2003 – 78,3% posiadało wodociąg, 69,1% - łazienkę, 70,0% - centralne ogrzewanie.. Obecnie wodociągi dotarły do wszystkich miejscowości, co spowodowało, że dostęp do nich mają wszyscy mieszkańcy gminy. Nie rozwiązany został problem kanalizacji gminy. Mieszkańcy gminy odprowadzają ścieki do zbiorników bezodpływowych wybudowanych na własnych posesjach. Zbiorniki te nie zawsze są szczelne, co stanowi duże zagrożenie dla wód podziemnych.

Dość dobrze rozwiązano problem zbiórki odpadów stałych. Prawie wszystkie gospodarstwa domowe objęte są gminnym systemem wywozu odpadów.

5.7. Handel i usługi

Uruchomienie w poszczególnych miejscowościach sklepów wyznacza rynek. Powstają one tam, gdzie jest na nie zapotrzebowanie. Największe ich skupiska znajdują się w miejscowościach o największej liczbie ludności. Mieszkańcy gminy zaopatrują się w niezbędne produkty i usługi również w Mińsku Mazowieckim i Warszawie, oraz do niektórych wsi dociera handel obwoźny.

5.8. Szkoły. Przedszkola

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki funkcjonują trzy sześciolatte szkoły podstawowe (w Brzózem, w Janowie i w Mariance) oraz cztery zespoły szkół złożone ze szkoły podstawowej i gimnazjum (w Hucie Mińskiej, w Starej Niedziałce, w Zamieniu i w Stojadłach). Liczba szkół oraz liczba miejsc w szkołach (około 1500) odpowiada potrzebom mieszkańców gminy. Wiele dzieci znajduje się jednak w znacznej odległości od szkoły. Dlatego zorganizowany jest dla nich dowóz do szkoły autobusami PKS, który finansowany jest z budżetu gminy.

Oprócz wyżej wymienionych placówek oświatowych działają: Zespół Szkół Agroturystycznych w Janowie, Zespół Szkół Specjalnych w Ignacowie oraz Publiczne Przedszkole w Nowych Osinach. Stan techniczny większości szkół jest zadowalający, brakuje natomiast właściwych sal gimnastycznych. Konieczna jest budowa hali sportowej dla Szkoły Podstawowej w Brzózem.. Konieczna jest także rozbudowa przedszkola w Nowych Osinach.

5.9. Zdrowie

Mieszkańcy gminy korzystają głównie z usług zdrowotnych świadczonych przez Publiczny Ośrodek Zdrowia zlokalizowany w Mińsku Mazowieckim. Są leczeni także w szpitalu i przychodniach w Mińsku Mazowieckim.

5.10. Kultura. Sport. Rekreacja

W zakresie usług kulturalnych mieszkańcy gminy korzystają z obiektów i ofert w Mińsku Mazowieckim. W Stojadłach mieści się Gminna Biblioteka Publiczna. W razie potrzeby, np. gdy powstanie konieczność zorganizowania zebrania wiejskiego, dyskoteki – korzystają

z pomieszczeń remiz strażackich. Mimo tego mieszkańcy gminy odczuwają brak świetlic lub innych obiektów, gdzie mogliby spędzić wolny czas, spotkać się ze znajomymi, skorzystać z internetu.

Bazę dla sportu stanowią boiska i sale gimnastyczne, które posiadają szkoły oraz boiska klubów sportowych w Hucie Mińskiej, Zakolu, Królewcu i Osinach. Powstało wiele klubów sportowych np. „MEWA”, „ISKRA”, „STOJADŁA TEAM”, „POGOŃ”, „GABRIEL”, „DIAGRAM”, „HERKULES”, „OSINY”, „KRÓLEWIEC”, „TYGRYS”, „NIEDZIAŁKA”, „BRZÓZE”, „KAROLINA”. Tak duże zainteresowanie sportem oraz duża aktywność mieszkańców gminy w tym zakresie wymaga unowocześnienia i rozbudowy obiektów sportowych. Oprócz hal sportowych przy Szkołach w Brzózem i Stojadłach postulowana jest budowa mini centrów kultury, sportu i rekreacji w takich miejscowościach jak Huta Mińska, Barcząca, Osiny, Królewiec.

5.11. Bezpieczeństwo ludności

Bezpieczeństwo ludności nie odbiega od średniej krajowej. Czuwają nad nim Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim oraz Ochotnicza Straż Pożarna z remizami strażackimi w: Brzózem, Dłużce, Janowie, Królewcu, Starej Niedziałce, Stojadłach i Zamieniu. Przestępczość dotyczy głównie kradzieży, kradzieży z włamaniem oraz wypadków samochodowych. Wykrywalność przestępstw nie odbiega od średniej powiatowej, kształtuje się na poziomie około 70%.

Straż Pożarna przeciętnie w ciągu roku interweniuje około 70 razy. Zagrożenia powstają najczęściej na terenach leśnych. Przeważnie są to podpalenia lub zaproszenie ognia.

5.12. Problemy do rozwiązania

Poprawa jakości życia na terenie gminy Mińsk Mazowiecki wymaga rozwiązania wielu problemów. Należą do nich m. in. :

- kanalizacja gminy,
- budowa dróg gminnych
- wykonania oświetlenia ulicznego
- budowa hal sportowych przy szkołach w Brzózem i Stojadłach,
- rozbudowa przedszkola w Nowych Osinach,
- budowa minicentrów kultury, sportu i rekreacji w Hucie Mińskiej, Barczącej, Osinach, Królewcu.

6. UWARUNKOWANIA KOMUNIKACYJNE

6.1. Układ kolejowy

Gmina Mińsk Mazowiecki posiada bardzo korzystne zewnętrzne powiązania kolejowe, gdyż jest położona w zasięgu oddziaływania korytarza transportowego o znaczeniu europejskim (K II – Berlin-Warszawa-Moskwa), którego elementem jest linia kolejowa E20, zmodernizowana na odcinku Warszawa – Siedlce, dostosowana do prędkości 160 km/h dla ruchu osobowego. Prędkości te nie są aktualnie osiągnane ze względu na brak odpowiedniego taboru. Ponadto przez teren gminy przebiega jednotorowa linia kolejowa Piława-Mińsk Mazowiecki-Tłuszcz (wschodnia kolejowa obwodnica Warszawy), na której odbywa się głównie ruch towarowy.

6.2. Układ drogowy

Układ drogowy gminy tworzą drogi: krajowe nr 2 i nr 50, wojewódzka nr 802, powiatowe i gminne.

Droga krajowa nr 2 z jednej strony stwarza powiązanie gminy z Warszawą i Siedlcami, z drugiej jednak, ze względu na bardzo duże obciążenie ruchem, jest bardzo uciążliwa i niebezpieczna. Notuje się na niej bardzo dużo kolizji i wypadków. Na największe uciążliwości narażone są miejscowości Stojadła, Nowe Osiny, Osiny, Janów i Ignaców.

Równie uciążliwa jest droga krajowa nr 50, stanowiąca fragment tzw. Dużej Obwodnicy Warszawy i prowadząca ruch tranzytowy omijający Warszawę, zwłaszcza samochodów ciężarowych. Gruntowna przebudowa tej drogi w ostatnich latach, i dwupoziomowego węzła na skrzyżowaniu z drogą nr 2 w Stojadłach, zwiększyła bezpieczeństwo i płynność ruchu na tym odcinku. Nadal pozostaje ona jednak uciążliwa i niebezpieczna.

Droga wojewódzka nr 802 Mińsk Mazowiecki – Seroczyn przez Siennicę i Latowicz ma znaczenie dla powiązań południowej części gminy z gminą Siennica.

Wyniki pomiaru ruchu na drogach krajowych nr 2 i nr 50 i wojewódzkiej nr 802 w 2005 roku w punktach pomiarowych na terenie gminy Mińsk Mazowiecki przedstawia tabela.

Tabela 5. Średni dobowy ruch w 2005 roku

Nr drogi	Odcinek pomiaru	Pojazdy samochodowe ogółem	Samochody osobowe, mikrobusy	Samochody ciężarowe		autobusy
				bez przyczep	z przyczepami	
2 (E30)	Dębe Wielkie - Mińsk Maz.	26061	19025	990	2789	547
2 (E30)	Mińsk Maz. - Kałuszyn	12594	8775	642	1663	230
50	Kołbiel - Mińsk Maz.	7175	3695	664	1947	57
50	Mińsk Maz. - Stanisławów	4993	2991	355	1137	75
802	Mińsk Mazowiecki - Siennica	4253	3542	81	51	196

Drogi powiatowe zapewniają mieszkańcom gminy dobre powiązania z centrum w mieście Mińsku Mazowieckim oraz sąsiadującymi gminami. Są to drogi:

Tabela 6. Drogi powiatowe

Numer	Nazwa	Długość w km
2219W	Arynów-Cyganka	1,776
2222W	Dębe Wielkie-Kędzierak	3,343
2223W	Mińsk Maz.-Wólka Czarnińska	5,226
2224W	Niedziałka-Mistów-Ludwinów	1,904
2227W	Mińsk Maz.-Jakubów	5,629
2228W	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 2 w Ignacowie	
2230W	Mińsk Maz.-Ceglów-gr.-gm. Mrozy	3,588
2245W	Pogorzel-Grębiszew	2,150
2248W	Rzatka -Józefów- do drogi krajowej nr 50	1,760
brak	Gr. Mińska Maz. (rejon ul. Langiewiczza)-gr. Mińska Maz. (rejon ul. Stankowizna)

Drogi powiatowe posiadają nawierzchnie w dobrym i średnim stanie technicznym. Część z nich wymaga poszerzenia linii rozgraniczających, zwiększenia nośności nawierzchni, poszerzenia jezdni, wyłagodzenia załamania jezdni, przycięcia lub wycięcia części drzewostanu z pasów drogowych.

Układ dróg powiatowych uzupełniają drogi gminne. Zapewniają one dodatkowe powiązania pomiędzy wioskami w gminie. Są to drogi:

Tabela 7. Wykaz dróg gminnych (2006 r.)

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość drogi [m]	W tym naw. twardej [m]	Średnia szerokość jezdni [m]
1.	220801W	(Jędrzejnik) – gr.gm.Dębe Wielkie – (Podrudzie – Zamienie)	1.890	1.890	5.00
2.	220802W	(Choszczak) – gr.gm. Dębe W. – (Podrudzie – Zamienie)	2.598	1.950	5.00
3.	220803W	(Ruda) gr/gm. Dębe W. - Gramatka – dr. 2222W (Kędzierak)	2.271	2. 176	5.00
4.	220804W	Zamienie – Grabina – gr.gm. Siennica – (Pogorzel Nowa)	5.167	4,210	5.50
5.	220805W	Dr. 802 – Cielechowizna – Iłowiec – gr. gm. Siennice (Grzebowilk)	5.603	4.083	3.50
6.	220806W	Cyganka – gr.gm. Stanisławów – Radzyń	2.072	0.017	4.50
7.	220807W	(Choszczówka Dębska) – gr.gm. Dębe W. – dr. 2219W	0.960	0.011	3.00
8.	220808W	Barcząca – przejazd PKP – gr.gm Siennica – (Krzywica)	2.997	2. 997	6.00
9.	220809W	(dr. 2219W Chrośła) – gr. Gm. Dębe Wielkie – Stojadła	1.621	0.044	6.00
10.	220810W	Dr.802 – (Mikanów) gr.gm. Siennica (dr. 220808W – Strugi)	2.078	0,000	4.50
11.	220811W	Dr.802 – Marianka – Barcząca – dr. 220808W	4.441	4,441	5.50
12.	220812W	(Tyborów) gr/gm. Ceglów Budy Barcząckie – dr 2230W	2.332	2.332	5.50
13.	220813W	Marianka – Chmielew dr. 220808W	3.348	3.348	4.50
14.	220814W	Dr.2 (Osiny Wieś) Kol. Janów – Budy Barcząckie dr. 220812W	2.158	2.158	5.00
15.	220815W	Dr. 2 (Osiny Nowe) – Natolin – dr. 2227W	2.928	0.482	4.50
16.	220816W	Dr.2 (Osiny Wieś) – dr. 220815W	1.102	1.102	6.00
17.	220817W	Dr. Karolina – dr. 2223W Wólka Mińska – Arynów	3.442	2.963	5.50
18.	220818W	Brzóze – Cyganka	2.072	2.072	5.50
19.	220819W	Brzóze – Dłużka – Niedziałka Stara	5.253	2.366	5.50
20.	220820W	Dr.3627006 – Brzóze – pod Ładzyniem – pod Borkiem – dr. 2223W	3.609	0,000	2.50
21.	220821W	Leontynów – gr.gm. Jakubów – Dłużka – Karolina – dr. 2227W	4.338	1.480	5.20
22.	220822W	Dr. 220817W – Królewiec – gr.gm. Mińsk Maz.	0.842	0.721	5.50
23.	220823W	Dr. 220817W – gr.m. Mińsk Maz. (ul. Boczna)	0.712	0.712	6.00
24.	220824W	Dr.629 – przejazd PKP – Kol. Arynów	1.467	0.173	6.00
25.	220825W	Dr.2 (Stojadła) – dr. 220824W	0.981	0.023	3.00
26.	220826W	Dr. 50 – gr.m. Mińsk Maz.	0.487	0,000	6.50
27.	220827W	Dr. woj. 802 – Cielechowizna – Chochół – PKP	2.801	2.801	6.00
28.	220828W	Gliniak – dr. 220827W – (Cieliechowizna)	1.096	1.096	5.50
29.	220829W	Dr. 220828W (Gliniak) – gr. Miasta Mińsk Maz.			
30.	220830W	Dr.50 Tartak – Gliniak dr. 220828W	4.167	0.031	3.50

31.	220831W	Dr. 2230W (Targówka) – dr.2 (Osiny Nowe)	1.419	0,000	4.00
32.	220832W	Dr. 220804W (Maliszew) – Wólka Hłowiecka – dr. 2245W	4.614	0,000	6.00
33.	220833W	(PGR Janów) – dr.2 – Budy Janowskie	2.224	2.224	5.50
34.	220834W	Dr.2 Janów – Walerianów – PGR Janów	1.913	0.787	4.00
35.	220835W	Dr. 220833W (Józefów) – Dziękowizna dr. 2- Janów	3.166	0.619	4.50
36.	220836W	Dr.2 – Ignaców PGR	0.753	0.753	5.00
37.	220837W	Dr. 220833W – Dziękowizna – dr. 220836W	1.054	0.423	5.00
38.	220838W	(dr. 220808W) gr. gm. Dębe Wielkie – dr. 220801W (Zamienie)	1.817	0,000	6.00
39.	220839W	Dr. 220814W – Budy Janowskie – dr. 220835W	2.052	0.047	4.50
40.	220840W	Dr. 220814W – Józefów – dr. 220833W	0.833	0.004	4.50
41.	220841W	Dr. 2 – PGR Janów – dr. 220834W	0.591	0.591	5.00
42.	Bez numeru	W Stojadłach (poprzednio odcinek drogi krajowej nr 50)			
43.	Bez numeru	Rejon ul. Mińskiej (poprzednio odcinek drogi krajowej nr 50)			
		RAZEM	95.269	51.127	-

Źródło: Urząd Gminy Mińsk Mazowiecki

Łączna długość dróg gminnych wynosi 95,3 km, w tym 51,1 km posiada nawierzchnię twardą. Ponadto drogami gminnymi stały się odcinki drogi krajowej nr 50, które zostały wyłączone z ruchu tranzytowego po oddaniu do użytku obejścia miasta Mińska Mazowieckiego w ciągu tej drogi. Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię utwardzoną w dobrym i średnim stanie technicznym. Część z nich wymaga: poszerzenia jezdni, zwiększenia nośności nawierzchni, wyłagodzenia załamania, poszerzenia linii rozgraniczających (zapewniających możliwość realizacji rowów, prowadzenia infrastruktury inżynierskiej dla potrzeb drogi i istniejącego oraz projektowanego zagospodarowania w ich sąsiedztwie), poprawienia widoczności i bezpieczeństwa poprzez przycięcie lub wycięcie istniejącej zieleni z pasów drogowych itp.. Powiązania komunikacyjne gminy ilustruje mapa 3.

Na terenie gminy funkcjonują ciągi, które można potraktować jako ścieżki rowerowe z dopuszczeniem ruchu pieszego. Są to:

- ciąg rowerowo-pieszego wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 802 od granicy Mińska Mazowieckiego do rejonu ośrodka wypoczynkowego – w złym stanie technicznym,
- ciąg pieszego (chodnik) wzdłuż drogi powiatowej nr 2230W (Targówka) – w dobrym stanie technicznym lecz z uwagi na zbyt małą szerokość nie spełnia wymogów ścieżki rowerowej dwukierunkowej z dopuszczeniem ruchu pieszego,
- ciąg pieszo-jezdny wzdłuż drogi krajowej nr 2 (utwardzone pobocze w rejonie Stojadł).

Brak jest normatywnych ścieżek rowerowych z Mińska Mazowieckiego w kierunku miejscowości: Barcząca, Niedziałka, Dłużka, Huta Mińska, Pogorzel, mimo że ruch rowerowy w kierunku tych miejscowości, szczególnie latem, jest duży. W chwili obecnej opracowywane są projekty na wykonanie części ciągów rowerowych na wymienionych kierunkach.

6.3. Komunikacja zbiorowa

Największe znaczenie w komunikacji zbiorowej na terenie gminy posiada kolej. Dworzec kolejowy w mieście i przystanki kolejowe w: Barczącej (na terenie gminy), Anielinie (na terenie miasta) i Wrzosowie (na terenie gminy Dębe Wielkie) oraz duża częstotliwość kursowania pociągów, zwłaszcza w godzinach szczytów: porannego i popołudniowego, stwarzają możliwość dogodnych dojazdów do pracy i nauki. Według danych z sierpnia 2008, z Mińska Mazowieckiego do Warszawy kursowało 38 pociągów na dobę, a czas przejazdu pociągu osobowego do Warszawy Wschodniej wynosił około 43 minut. Czas ten będzie się skracał w miarę wymiany taboru na bardziej nowoczesny.

Komunikacja autobusowa PKS wciąż odgrywa w gminie główną rolę, chociaż w ostatnich latach rośnie rola przewoźników prywatnych. Największe znaczenie dla komunikacji zbiorowej mają drogi krajowe i wojewódzka, a z dróg powiatowych drogi o numerach: 2223W, 2224W, 2227W i 2230W. Oprócz linii kursowych, na terenie gminy uruchomiono dodatkowo osiem linii dowożących dzieci z odległych miejscowości do szkół w: Janowie, Mariance, Brzózem i Niedziałce.

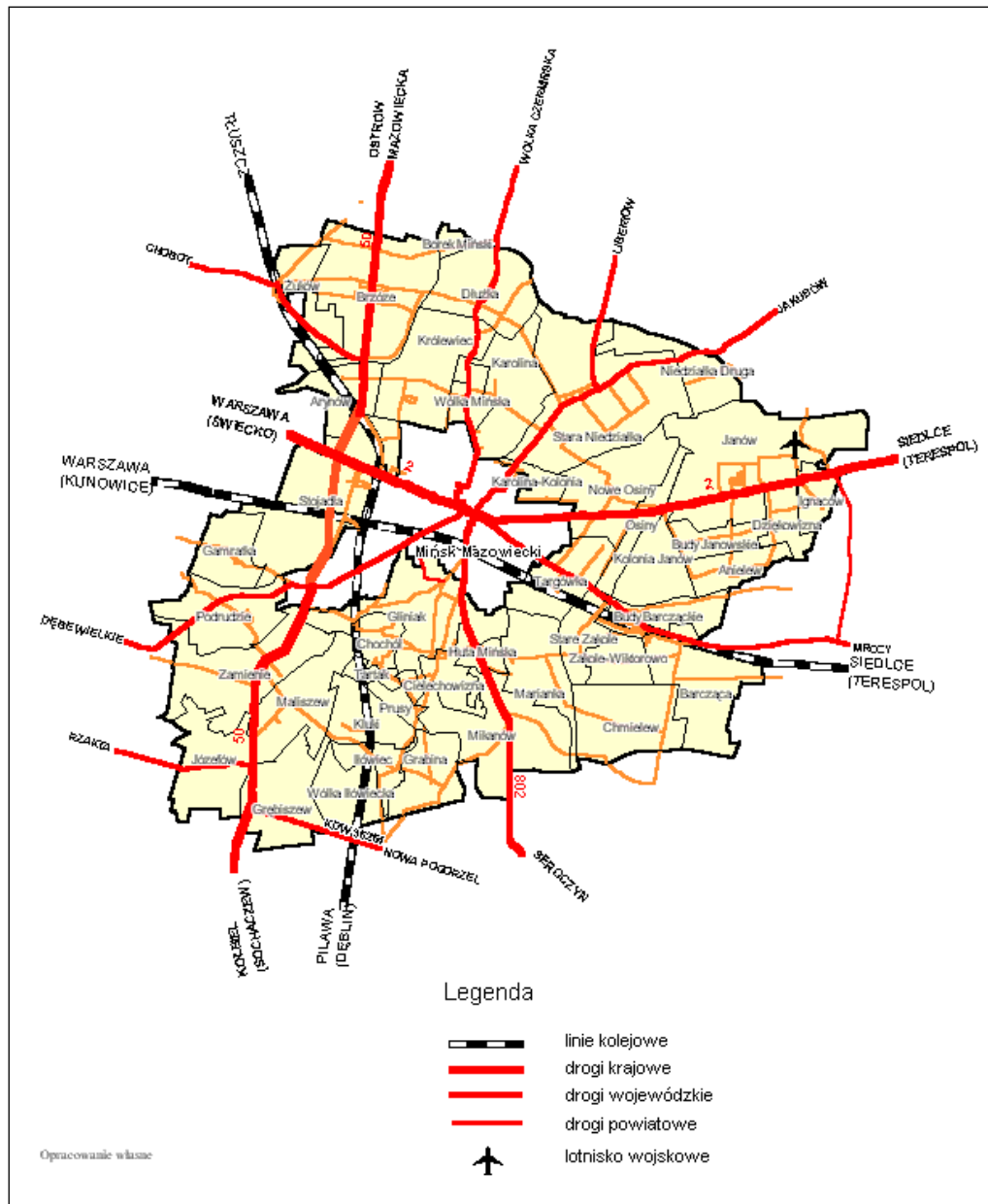
Poprawienie parametrów technicznych niektórych dróg powiatowych i gminnych umożliwiłoby wprowadzenie nowych linii autobusowych, co skutkowałoby rozszerzeniem obsługi komunikacyjnej na nowe obszary.

6.4. Obsługa ruchu i obsługa techniczna motoryzacji

Szybki przyrost liczby zarejestrowanych pojazdów i zwiększający się ruch na drogach stwarza problemy z parkowaniem. Problemy te pogłębia fakt, że inwestorzy na ogół tylko w minimalnym stopniu zabezpieczają miejsca parkingowe na terenach własnych. Mimo dużego ruchu tranzytowego na drogach krajowych, na terenie gminy brak jest przy tych drogach odpowiednio urządzonych parkingów.

Ilość stacji paliw i zakładów mechanicznych jest przedmiotem gry rynkowej. Można uznać, że aktualnie potrzeby mieszkańców gminy w tym zakresie są pokrywane w sposób optymalny.

Mapa 3. Powiązania komunikacyjne gminy

7. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

7.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Wszystkie wsie gminy objęte są zbiorowym zaopatrzeniem w wodę. We wrześniu 2007 roku długość sieci rozdzielczej wynosiła 204,5 km, a liczba przyłączy 3995¹⁶. Z sieci korzysta około 95 % mieszkańców gminy, pozostali ze studni i ujęć własnych.

Tabela 8. Sieć wodociągowa według miejscowości

Lp.	Miejscowość	Długość	Ilość przyłączy
1.	Anielew	4,9km	35
2.	Arynów	3,0 km	79
3.	Barcząca	8,3 km	221
4.	Brzózce	10,7 km	194
5.	Borek Miński	1,2 km	11
6.	Budy Barczańskie	6,9 km	185
7.	Budy Janowskie	2,9 km	61
8.	Cielechowizna	2,3 km	37
9.	Chmielew	3,4 km	64
10.	Chochół	3,0 km	87
11.	Dziękowizna	2,0 km	43
12.	Dłużka	4,3 km	58
13.	Gamratka	3,2 km	33
14.	Grabina	3,3 km	36
15.	Grębiszew	4,3 km	57
16.	Gliniak	2,7 km	120
17.	Huta Mińska	5,4 km	157
18.	Ignaców	2,5km	13
19.	Ilówiec	2,3 km	23
20.	Józefów	3,5 km	36
21.	Karolina	10,4 km	360
22.	Kluki	2,5 km	16
23.	Kolonia Janów	3,4 km	48
24.	Królewiec	4,1 km	119
25.	Maliszew	5,0 km	99
26.	Marianka	5,6 km	155
27.	Mikanów	3,2km	58
28.	Stara Niedziałka	13,2 km	215
29.	Niedziałka Druga	5,5 km	65
30.	Osiny Nowe	11,2 km	136
31.	Osiny	4,7km	27
32.	Podrudzie	4,2 km	76
33.	Prusy	1,7 km	10
34.	Stojadła	9,0 km	281
35.	Targówka	10,1 km	220
36.	Tartak	1,8 km	17
37.	Wólka Ilówiecka	2,6 km	23
38.	Wólka Mińska	1,0 km	63
39.	Janów	6,5 km	147
40.	Zakole Wiktorowo	3,8 km	73
41.	Stare Zakole	3,3 km	68
42.	Zamienie	9,6 km	139
43.	Żuków	2,0 km	30
	Razem	204,5 km	3995

¹⁶ Według Planu rozwoju lokalnego gminy, również tabela, stan we wrześniu 2007 r.

Sieć wodociągowa jest zasilana ze stacji uzdatniania wody (SUW) zlokalizowanych we wsiach:

- Królewiec – zaopatruje miejscowości: Arynow, Królewiec, Wólka Mińska, Brzoze, Żuków, Borek Miński i Dłużka;
- Zamienie – zaopatruje miejscowości: Zamienie, Maliszew, Podrudzie, Grębiszew, Józefów, Hówek, Wólka Hówiecka, Grabina, Kluki, Prusy, Gamratka, Huta Mińska, Cielechowizna, Chochół, Tartak, Stare Zakole cz.;
- Janów – zaopatruje miejscowości: Janów, Nowe Osiny, Osiny, Kolonia Janów, Karolina (Kolonia Karolina), Ignaców, Dziekowizna, Anielew, Budy Barcząckie, Budy Janowskie, Barcząca, Zakole Wiktorowo, Zakole Stare, Chmielew, Mikanów, cz. Marianki.;

oraz ze stacji zlokalizowanych poza granicami gminy. Miejscowości: Stara Niedziałka, Karolina i Niedziałka Druga są zasilane z SUW Mistów na terenie gminy Jakubów, wybudowanej przy udziale gminy Mińsk Mazowiecki, a miejscowości: Stojadła, Targówka, Marianka i Gliniak są zaopatrywane z wodociągu miejskiego (woda jest przez gminę kupowana).

Generalnie na terenie gminy ścieki są odprowadzane do opróżnianych okresowo zbiorników bezodpływowych. W 2000 roku opracowano „Koncepcję sanitacji” całej gminy. W 2001 roku uruchomiono oczyszczalnię ścieków dla Zespołu Szkół w Starej Niedziałce, a w 2006 dla Szkoły Podstawowej w Mariance, zaś w 2003 oczyszczalnię ścieków o wydajności 50m³/dobę dla bloków (po byłym PGR) i Szkoły Podstawowej w Janowie. Do tego obiektu podłączonych jest 50 odbiorców poprzez 600-metrową sieć kanalizacyjną. W miejscowości Karolina (Kolonia Karolina) funkcjonuje sieć kanalizacyjna o długości 1,4 km posiadająca 46 przyłączy, związana z siecią miasta Mińsk Mazowiecki. Trwają prace nad projektem sieci kanalizacyjnej dla północno-zachodniej części gminy. Zgodnie z warunkami technicznymi wydanymi przez PWiK, ścieki z tej sieci zostaną odprowadzone do zmodernizowanej w latach 2003-2005 miejskiej oczyszczalni ścieków.

7.2. Gospodarka odpadami¹⁷

Gmina posiada plan gospodarki odpadami na lata 2006-2009. Zgodnie z obowiązującymi przepisami¹⁸ do zbierania i pozbywania się odpadów zobowiązani są właściciele nieruchomości. Obowiązek ten mogą oni realizować korzystając z usług uprawnionych podmiotów.

¹⁷ Opracowano na podstawie *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Dębe Wielkie na lata 2007-2013*.

Na terenie gminy stosowane są następujące metody zbiórki odpadów:

- odpady niesegregowane z gospodarstw domowych, obiektów użyteczności publicznej i infrastruktury oraz podmiotów gospodarczych odbierają prywatne firmy, dysponujące własnym sprzętem do wywozu odpadów,
- surowce wtórne - tworzywa sztuczne, papier, szkło i zużyte baterie zbierane są do specjalnych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów rozstawianych w miejscowościach gminnych i opróżnianych przez prywatne firmy,
- odpady wielkogabarytowe odbierane są na zgłoszenie telefoniczne przez firmy prywatne,
- odpady zielone są zagospodarowywane przez mieszkańców we własnym zakresie,
- odpady pochodzące z budowy i powstające przy remontach wykorzystywane są m.in. do utwardzania dróg w gminie, przez ich wytwórców.

Prawie wszystkie gospodarstwa domowe na terenie gminy posiadają umowy zawarte z uprawnionymi podmiotami na odbiór odpadów niesegregowanych. Surowce wtórne zgromadzone w rozstawionych specjalnych pojemnikach wywożone są przez specjalistyczne firmy na koszt Gminy. W ciągu 2006 roku wyprodukowano i wywieziono:

- 5960,73 Mg odpadów komunalnych niesegregowanych,
- 23, 38 Mg papieru i tektury,
- 13, 49 Mg szkła,
- 12,15 Mg tworzyw sztucznych,
- 4,40 Mg metali¹⁹.

7.3. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki nie występują kotłownie zbiorcze. Ogrzewanie jest indywidualne, przeważnie oparte na piecach, w których spala się paliwo stałe – głównie węgiel.

¹⁸ Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 r., Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r., Ustawa - Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.

¹⁹ Źródło: Dane Urzędu Gminy w Mińsku Mazowieckim, porównaj tabela 8.

7.4. Zaopatrzenie w gaz ziemny

Miejscowości graniczące z miastem Mińsk Mazowiecki (Stojadła, część Karoliny, Królewca i Targówki) zasilane są z miejskiej sieci gazowej. Na terenie gminy funkcjonuje sieć gazownicza o długości 7,88, z której korzysta 238 odbiorców²⁰.

8. UWARUNKOWANIA DOTYCZĄCE ELEKTROENERGETYKI

8.1. Uwarunkowania zewnętrzne

8.1.1. Powiązania gminy z systemem sieci dystrybucyjnych wysokiego napięcia 110 kV

Gmina Mińsk Maz. jest terenem lokalizacji aż pięciu odcinków napowietrznych linii wysokiego napięcia, które pracują w systemie sieci dystrybucyjnych WN 110 kV energetycznego zakładu dystrybucyjnego, którym obecnie, po przeprowadzeniu przekształceń strukturalnych jest PGE Dystrybucja Warszawa-Teren Sp. z o.o. Linie te łączą się w położonej na terenie miasta Mińsk Mazowiecki stacji elektroenergetycznej 110/15 kV, która jest dużą stacją węzłową zasilającą energią elektryczną średniego napięcia 15 kV miasto i gminę Mińsk Maz. oraz gminy sąsiednie.

Linie WN 110 kV przebiegające przez miasto i gminę są bardzo ważnymi elementami sieci dystrybucyjnych wysokiego napięcia we wschodnich powiatach woj. mazowieckiego. Funkcyjnie pośredniczą one w dostawach energii o napięciu 110 kV z systemowej stacji przesyłowej 400/220/110 kV w Miłosnej koło Warszawy w kierunku stacji 110/15 kV zasilanych z Elektrowni Kozienice i Zespołu Elektrowni Ostrołęka.

Przez gminę Mińsk Maz. przebiegają linie wysokiego napięcia 110 kV o relacjach:

- Miłosna - Mińsk Maz. (linia Nr 1)
- Miłosna - Mińsk Maz. (linia Nr 2)
- Mińsk Maz.- Mrozy-Kotuń - Siedlce
- Elektrownia Kozienice – Garwolin – Pilawa - Mińsk Maz.
- Mińsk Maz. – Świerk.

Taka ilość linii pracujących w wielowariantowym układzie połączeń pierścieniowych gwarantuje stacji 110/15 kV w Mińsku Maz. bardzo dużą niezawodność zasilania.

Wymienione linie są w dobrym stanie technicznym, jedynie w przyszłości linia z Pilawy do Mińska Maz. posiadająca przewody AFL przekroju 120 mm² wymagać może wymiany tych przewodów na stosowane obecnie AFL 240 mm².

- W pobliżu linii WN 110 kV istnieją ograniczenia w lokalizacji obiektów kubaturowych, bowiem Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. (Dz. U. Nr 192 poz. 1882 i 1883), określa dopuszczalne poziomy pól elektrycznych i magnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów pod zabudowę mieszkaniową i dla innych miejsc dostępnych dla ludności. Ze względu na skomplikowany sposób ustalania bezpiecznych odległości od linii 110 kV, budowanych na różnych słupach, według różnych katalogów, przyjmuje się tę odległość zgodnie z przepisami szczególnymi.

Lokalizacja obiektów mieszkalnych w odległościach mniejszych niż wyżej podane jest możliwa, jednak każdorazowo musi być poprzedzona procedurą pomiarową określoną w wymienionym Rozporządzeniu Ministra Środowiska.

8.1.2. Źródła energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV

Gmina Mińsk Maz nie posiada na swym terenie stacji 110/15 kV. Zasilana jest więc w podstawowym układzie połączeń magistralnych linii SN 15 kV ze stacji 110/15 kV w Mińsku Maz., która zlokalizowana w pobliżu granicy gminy zapewnia jej dostawę energii SN 15 kV o dobrych parametrach technicznych.

Stacja WN/SN w Mińsku Maz. jest w dobrym stanie technicznym, została częściowo zmodernizowana, wymieniono transformatory 110/15 kV na jednostki o mocach po 40 MVA posiadających odpowiednie rezerwy tej mocy.

Duża jest również pewność zasilania stacji energią elektryczną WN 110 kV, bowiem oprócz dwóch linii 110 kV ze stacji 400/220/110 kV w Miłosnej, zasilana być może liniami 110 kV z elektrowni w Kozienicach (linia przez Garwolin i Pilawę i linia przez Siedlce, Kotuń i Mrozy), oraz wybudowaną kilka lat temu linią Świerk – Mińsk Maz.

W niektórych sytuacjach awaryjnych przejściowe zasilanie niektórych wsi gminy Mińsk Maz odbywać się może ze stacji 110/15 kV zlokalizowanych na terenie sąsiednich Rejonów Energetycznych. Są to stacje w Sulejówku, Otwocku-Teklinie leżące na terenie RE Otwock, stacja w Wołominie leżąca na terenie RE Wołomin, stacja w Pilawie (RE Garwolin), oraz stacja w Mrozach leżąca na terenie macierzystego RE Mińska Maz.

²⁰ Źródło: dane Urzędu Gminy Mińsk Mazowiecki, czerwiec 2007

Plany rozwojowe PGE Dystrybucja Warszawa-Teren przewidują w przyszłości budowę nowych stacji 110/15 kV Mińsk Maz. II oraz 110/15 kV Dobre, co oczywiście będzie miało bardzo duże znaczenie dla zasilania również i gminy Mińsk Maz.

Istotną dla promocji gminy i precedensową w tym rejonie woj. mazowieckiego jest uruchomiona we wsi Arynów elektrownia wiatrowa o mocy 0,4 MW, która podłączona do sieci dystrybucyjnej SN 15 kV dostarcza energii na potrzeby lokalne.

8.1.3. System magistralnych linii SN 15 kV

Dostawa na teren gminy energii elektrycznej średniego napięcia 15 kV odbywa się systemem magistralnych linii napowietrznych, które wyprowadzone z rozdzielni SN 15 kV w stacji 110/15 kV Mińsk Maz. biegną w kierunku sieci SN zasilanych ze stacji 110/15 kV w Mrozach, Wołominie, Otwocku-Teklinie, Pilawie.

Linie magistralne posiadają stałe podziały zasilania lokalizowane z reguły na granicach Rejonów Energetycznych oraz manewrowe łączniki sekcyjne, które w stanach awaryjnych i przy czynnościach konserwacyjnych umożliwiają dokonywanie przełączeń zasilania z podstawowego na rezerwowe, co znacznie skraca przerwy w dostawie energii.

System zewnętrznych powiązań gminy Mińsk Maz. z miastem Mińsk Maz. i gminami sąsiednimi jest bardzo dobrze rozbudowany, tworzy go bowiem aż 11 magistralnych linii SN, które zasilają zlokalizowane w swym zasięgu stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Największe znaczenie w zasilaniu gminy objętej niniejszym opracowaniem mają linie o relacjach.

a) Mińsk Maz.- Ignaców

W podstawowym układzie połączeń zasila 24,6 % (33 ze 134 pracujących w gminie) stacji 15/0,4 kV. Trzon magistrali na całej długości wykonany jest przewodami AFL 70 mm², jest więc w dobrym stanie technicznym. Linia ma dobry system połączeń rezerwowych, zasilana może być bowiem z magistrali "Mińsk" wyprowadzonej ze stacji 110/15 kV w Mrozach oraz z linii "Janów" wyprowadzonej ze macierzystej stacji 110/15 kV.

b) Mińsk Maz.- Siennica

W chwili obecnej (koniec roku 2008) linia zasila 21,6 % ogółu pracujących na terenie gminy stacji trafo 15/0,4 kV. Linia posiada połączenia awaryjne z magistralą "Stojadła", „Kołbiel”, oraz „Mrozy-Cegłów”, jest więc dobrze ubezpieczona, jest też w dobrym stanie technicznym.

c) Mińsk Maz. – Dobre

W podstawowym układzie połączeń zasila 16,4 % pracujących w gminie stacji 15/0,4 kV. Linia wykonana jest z przewodów AFL 70 mm². Zasilana jest z RPZ 110/15 kV w Mrozach oraz posiada powiązania z linią „Głębczyca” zasilaną z Mińska Maz.

d) Mińsk Maz. – Kołbiel

Zasila 12,6 % stacji trafo 15/0,4 kV i jest linią mocno obciążoną z uwagi na dużą liczbę stacji trafo pracujących w sąsiedniej gminie Kołbiel, w rejonie której istnieje potrzeba budowy nowej stacji dystrybucyjnej 110/15 kV.

Trzon linii wykonany z przewodów AFL 70 mm² łączy się w gminie Mińsk Maz. z linią „Siennica”.

e) Mińsk Maz. – Poręby

W układzie podstawowym zasila 8,9 % stacji trafo 15/0,4 kV pracujących w gminie. Jest linią w dobrym stanie technicznym, jednak nie posiada na terenie macierzystej gminy połączenia z sąsiednimi liniami magistralnymi. Najkorzystniejsze warunki do połączenia występują w odniesieniu do linii Mińsk Maz. – Pustelnik.

Pozostałe magistralne linie SN 15 kV biegnące przez tereny gminy Mińsk Maz zasilają w niej już znacznie mniejsze ilości stacji trafo 15/0,4 kV (od 1 do 6). Są to linie: „Stojadła”, „Głębczyca”, „Janów”, „Sulejówek”, „Pustelnik”, „Dębe”, będące również ogólnie w dobrym stanie technicznym. Jednak duży rozwój przestrzenny terenów przemysłowo-usługowych we wsi Stojadła, oraz Choszczówka Stojcka w sąsiedniej gminie Dębe Wielkie może wymagać w przyszłości wyprowadzenia w ich kierunku nowej linii magistralnej SN 15 kV.

8.1.4 Ocena zewnętrznych uwarunkowań rozwoju

Gmina Mińsk Maz. posiada bardzo dobre uwarunkowania rozwoju wynikające z mocno rozbudowanego systemu elektroenergetycznych powiązań, na który składają się:

- będąca w dobrym stanie technicznym, posiadająca odpowiednie zapasy mocy, a także blisko położona stacja 110/15 kV w Mińsku Maz.. W perspektywie jest budowa nowej stacji 110/15 kV Mińsk Maz. II;
- bardzo dobrze rozwinięty układ magistralnych linii SN 15 kV, zwłaszcza w dynamicznie rozwijających się centralnych rejonach gminy.

Stwarza to dogodne warunki lokalizacji na jej terenie (zwłaszcza w pobliżu miasta) obiektów o dużym zapotrzebowaniu na moc szczytową, możliwy jest więc rozwój średniego i drobnego przemysłu oraz wszelkiego rodzaju usług.

8.2. Uwarunkowania wewnętrzne

8.2.1. Lokalne sieci dystrybucyjne

Są to urządzenia, których zadaniem jest zasilanie energią elektryczną niskiego napięcia 0,4 kV odbiorców jednej lub kilku wsi o bezpośrednio sąsiadującej zabudowie. W skład urządzeń lokalnych wchodzi:

- odgałęźne linie średniego napięcia 15 kV,
- stacje transformatorowe 15 / 0,4 kV,
- linie niskiego napięcia 0,4 kV wraz z oświetleniem ulicznym i przyłączami .

W gminie Mińsk Maz. urządzenia lokalne, to w zdecydowanej większości promieniowo zasilane sieci napowietrzne i słupowe stacje trafo 15/0,4 kV. Kilku większych odbiorców przemysłowo-usługowych posiada pierścieniowo zasilane stacje wieżowe i kablowe linie niskiego napięcia.

Stan techniczny lokalnych urządzeń elektroenergetycznych jest mocno zróżnicowany. Obok urządzeń nowych wybudowanych w okresie ostatnich 10 lat pracują tu sieci budowane około 40 lat temu.

W dobrym stanie technicznym są urządzenia budowane lub modernizowane od lat 80-tych do chwili obecnej. Odbywało się to w ramach kompleksowych modernizacji i rozbudowy, którym poddawano poszczególne wsie (Anielew, Arynów, Chmielew, Chochół, Cielechowizna, Gliniak, Huta Mińska, Ignaców, Królewiec, Karolina, Karolina Kolonia, Nowe Osiny, Osiny, Stare Zakole, Tartak, Wólka Mińska) ale też poprzez stopniową rozbudowę sieci lokalnych, dzięki którym poprawiono w przeciągu ostatnich 10 lat ogólny stan techniczny sieci lokalnych we wsiach: Kluki, Targówka, Budy Barczackie, Budy Janowskie, Dziękowizna, Niedziałka Druga.

Budowa urządzeń elektroenergetycznych do zasilania obiektów przemysłowo-usługowych ma szczególnie miejsce we wsi Stojadła (8 stacji trafo w ciągu ostatnich lat). Nowe stacje zbudowano też we wsiach: Targówka, Maliszew, Janów, Nowe Osiny, Stara Niedziałka.

Następną grupę stanowią wsie mające jeszcze dużą część urządzeń budowanych lub niewystarczająco zmodernizowanych w latach 70-tych, które wskutek postępującego procesu zużycia, wzrostu obciążenia mogą nie zapewniać już właściwych parametrów energii, co szczególnie dotyczy odbiorców zlokalizowanych na krańcach długich obwodów linii niskiego napięcia. Część urządzeń elektroenergetycznych w tych wsiach wymaga wykonania modernizacji niepełnej, polegającej na dobudowie nowych stacji 15/0,4 kV, w istniejące linie nN bądź wymianie przewodów w niektórych liniach istniejących.

Są to działania pozwalające na doraźną poprawę parametrów zasilania pewnej części odbiorców danej wsi. Poprawa parametrów zasilania odbywa się również poprzez inwestycje polegające na przyłączaniu nowych odbiorców, podczas których wykonywane są konieczne remonty, a także budowa nowych elementów sieci lokalnych. W ostatnim dziesięcioleciu wybudowano w gminie 14 nowych stacji 15/0,4 kV, a 7 zmodernizowano.

Grupę wsi, których ogólny stan techniczny lokalnych urządzeń dystrybucyjnych określa się umownie jako średni stanowią: Brzózce (2 stacje trafo do zmodernizowania), Budy Barcząckie (1 stacja), Dłużka (1 stacja), Janów (1 stacja), Maliszew (1 stacja), Mikanów (1 stacja), Stara Niedziałka (1 stacja), Targówka (2 stacje), Zamienie (3 stacje).

Ostatnią grupę wsi stanowią wsie, w których znaczna większość lokalnych urządzeń zasilających budowana była ponad 35 – 40 lat temu. Obecnie są one przestarzałe, wyeksploatowane, awaryjne, co obok przerw zasilania i dużych spadków napięcia powoduje również wzrost zagrożenia porażenia prądem i zagrożenia pożarowego.

Złe parametry energii są przyczyną pogarszania się jakości życia mieszkańców, ograniczają bowiem zakres eksploatacji urządzeń i maszyn elektrycznych służących celom socjalnym i produkcyjnym.

Za wyeksploatowane, przestarzałe, wymagające wykonania modernizacji w perspektywie nie dłuższej niż kilka lat uznaje się lokalne urządzenie zasilające we wsiach: Barcząca, Borek Miński, Gamratka, Grabina, Grębiszew, Iłówiec, Józefów, Kolonia Janów, Marianka, Podrudzie, Prusy, Wólka Iłowiecka, Zakole-Wiktorowo, Zamienie, Żuków.

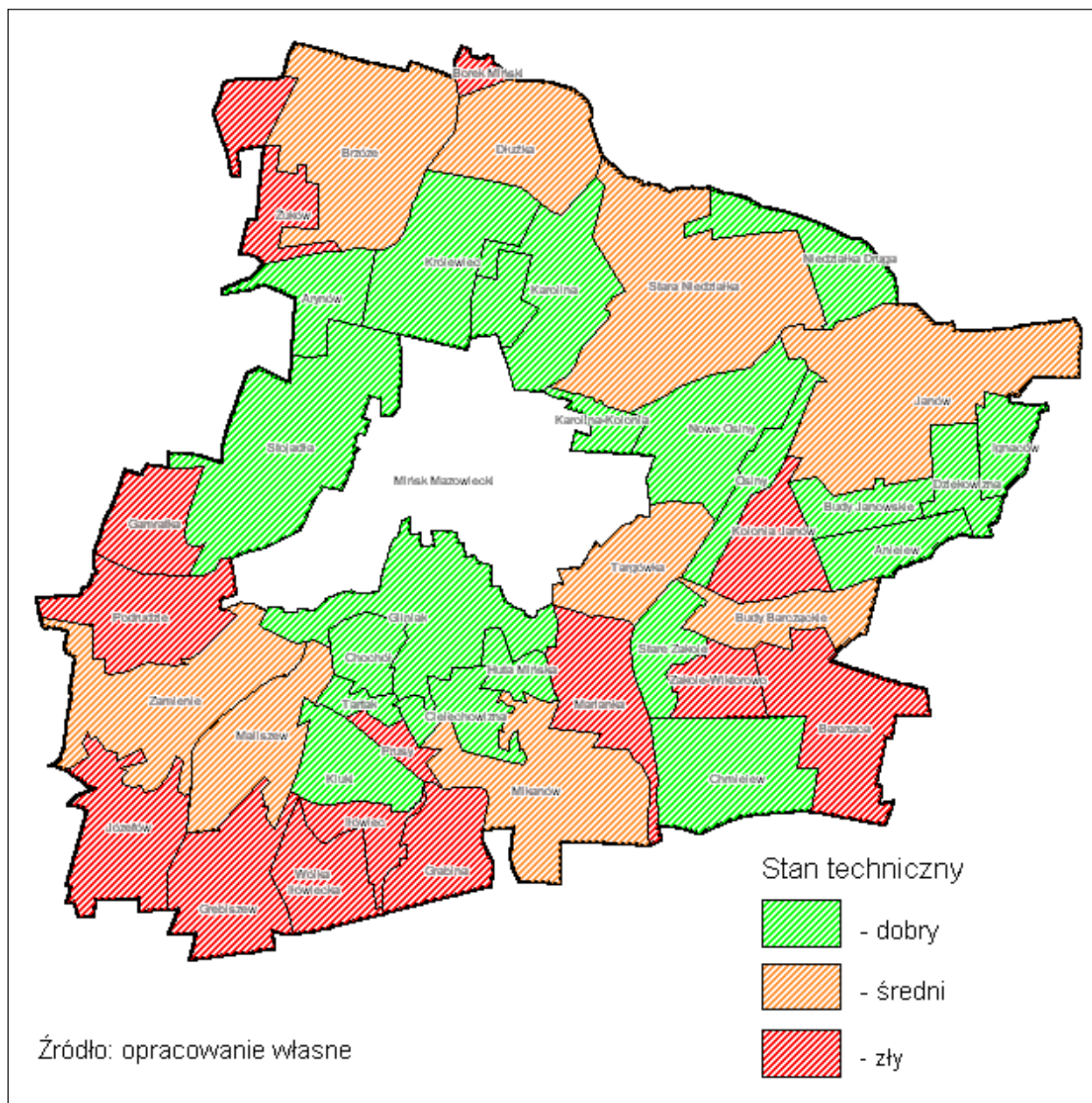
Na tle średnich wskaźników wyliczonych dla pięciu wschodnich powiatów województwa mazowieckiego (miński, węgrowski, sokołowski, siedlecki, garwoliński) stan techniczny lokalnych sieci dystrybucyjnych gminy Mińsk Maz. przedstawia się następująco:

- stan dobry w ok. 47,7 % ilości wsi - (średnia dla w/w powiatów ok. 38%)
- stan średni w ok. 20,5 % ilości wsi - (średnia dla w/w powiatów ok. 22%)
- stan zły w ok. 31,8 % ilości wsi - (średnia dla w/w powiatów ok. 40%)

Z zestawienia wynika, że omawiana gmina posiada wskaźniki lepsze od wskaźników średnich wyliczonych dla kilku powiatów tej części woj. mazowieckiego. Jest to wynikiem działań inwestycyjnych i modernizacyjnych przeprowadzonych w kilkunastu wsiach gminy w ciągu ostatnich kilku lat.

Stan techniczny lokalnych urządzeń zasilających wsie gminy Mińsk Mazowiecki pokazano na mapie 4.

Mapa 4. Stan techniczny lokalnych sieci elektroenergetycznych zasilających wsie gminy Mińsk Mazowiecki

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

1.1. Struktura przestrzenna gminy

W perspektywie kilkunastu lat przewiduje się istotne zmiany w strukturze przestrzennej gminy. Dojdzie do zmniejszenia powierzchni przeznaczonej pod produkcję rolną na rzecz powierzchni przeznaczonej pod budownictwo mieszkaniowe, usługi, tereny związane z działalnością gospodarczą i zabudowę lotniskową.

W przyszłości czynnikami sprzyjającymi rozwojowi gminy będą:

- budowa autostradowego obejścia Mińska Mazowieckiego z węzłami w Koniku, Arynowie i Ryczołku oraz zjazdem na terenie wsi Niedziałka Stara do lotniska w Janowie, które w perspektywie może być przystosowane do lotów cywilnych,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Pod względem funkcjonalno - przestrzennym gminę Mińsk Mazowiecki można podzielić na trzy jednostki strukturalne określane jako strefy:

- **strefa północna** jest to obszar z dużym udziałem gleb o przydatności do celów rolniczych, teren stosunkowo mało zalesiony o monotonnej rzeźbie. Charakterystycznym elementem obszaru jest przebieg nowoprojektowanego obejścia miasta Mińsk Mazowiecki w ciągu autostrady A2. Ta część gminy związana jest w największym stopniu z rozwojem rolnictwa i zabudowy zagrodowej.

Strefa północna obejmuje wsie: Żuków, Brzoze, Borek Miński, Dłużka położona powyżej autostrady A2.

- **strefa środkowa - podmiejska** związana bezpośrednio z terenami położonymi wokół miasta Mińsk Mazowiecki i centralnie przebiegającym europejskim korytarzem transportowym: kolej międzynarodowa Berlin- Warszawa - Moskwa, drogą krajową nr 2 oraz drogą krajową nr 50 będącą fragmentem wielkiej obwodnicy Mazowsza z

dwupoziomowymi skrzyżowaniami w Stojadłach i Arynowie. Strefa ta koncentruje głównie zabudowę usługową i usługowo-produkcyjną z największą ilością zakładów produkcyjnych. W strefie tej występuje najwięcej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług, które są bezpośrednio związane z terenami mieszkaniowymi miasta Mińsk Mazowiecki. Z uwagi na coraz większe wpływy aglomeracji warszawskiej w perspektywie kilkunastu lat obszar będzie się przekształcał w strefę przyspieszonego rozwoju gospodarczego.

Strefa środkowa – podmiejska obejmuje wsie: Stojadła, Budy Janowskie, Anielew, Dziekowizna, Ignaców, Janów, Osiny, Nowe Osiny, Karolina, Stara Niedziałka, Niedziałka Druga, Wólka Mińska, Królewiec, Anielew oraz część wsi Targówka, Budy Barcząckie położona w obszarze pomiędzy autostradą A2 a linią kolejową Warszawa- Terespol.

- **strefa południowa** obejmuje obszar w większości położony w obrębie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Występują tu zwarte i duże kompleksy leśne, liczne wydmy miejscami głęboko wcięte w doliny rzeczne. Strefa południowa ze względu na obecność obszarów cennych przyrodniczo i atrakcyjnych krajobrazowo stwarza możliwości rozwoju funkcji turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji agroturystycznych. Preferuje się turystykę ekologiczną tj. pieszą, rowerową, konną. Takiej formie turystyki będzie sprzyjać jak najszybsze wdrożenie na terenie gminy Mińsk Mazowiecki projektu sieciowego „Zielony Szlak Rowerowy Mazowsza” jako część ogólnopolskiego Programu VeloPoland wpisującego się w Europejską Sieć Tras Rowerowych EuroVelo. W tej części przebiega tranzytowy szlak rowerowy Mazowsza z projektowanym Centrum Bazy Rowerowej we wsi Huta Mińska.

Strefa południowa obejmuje wsie: Gamratka, Podrudzie, Zamienie, Maliszew, Grębiszew, Wólka Iłowiecka, Iłowiec, Grabina, Prusy, Tartak, Chochół, Gliniak, Huta Mińska, Cielechowizna, Marianka, Stare Zakole, Zakole Wiktorowo, Barcząca, Chmielew, Mikanów oraz część wsi Budy Barcząckie i Targówka położona poniżej linii kolejowej Warszawa-Terespol.

1.2. Obszary urbanizacji

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy obszarami urbanizacji są tereny związane z trzema podstawowymi funkcjami:

- mieszkaniową,
- usługową,
- techniczno- produkcyjną.

W obrębie podstawowych funkcji wyróżnia się następujące tereny:

TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

MW –tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

Występują jako istniejąca zabudowa wielorodzinna. Na wskazanych terenach dopuszcza się lokalizację obiektów infrastruktury technicznej i komunikacji.

MN/U – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej

Obejmują tereny istniejącej zabudowy oraz tereny niezabudowane wyznaczone obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, które uzyskały zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele budowlane. Nowe tereny wyznaczono w oparciu o istniejącą strukturę i wnioski przyjęte do Studium. Wszystkie tereny włączone zostały do obowiązkowego opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W większości wymagają przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, uzyskania w stosunku do nowych terenów zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele budowlane oraz wyposażenia w niezbędną infrastrukturę techniczną, a w szczególności obsługę komunikacyjną.

W terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej dopuszcza się zabudowę usługową o charakterze usług nieuciążliwych wbudowanych lub wolnostojących. Preferuje się usługi związane z bezpośrednią obsługą mieszkańców. Dopuszcza się lokalizację usług publicznych oraz lokalizację infrastruktury technicznej i komunikacji.

MN/U/ML- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej i letniskowej

Zabudowa letniskowa występuje w sąsiedztwie istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług we wsiach wyludniających się w pobliżu zwartych kompleksów leśnych.

W ostatnich latach w obrębie gminy Mińsk Mazowiecki coraz większym zainteresowaniem jest budownictwo tzw. „drugich domów mieszkalnych” związanych

z wypoczynkiem całorocznym. Sprzyja temu atrakcyjne położenie gminy w stosunku do aglomeracji warszawskiej, wysokie walory środowiska przyrodniczo-kulturowego oraz duży stopień wyposażenia terenów w podstawową infrastrukturę techniczną. Na wskazanych terenach dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych w zakresie agroturystyki, handlu, małej gastronomii, itp. usług bytowych związanych z funkcją rekreacyjną oraz dopuszcza się infrastrukturę techniczną i komunikację.

MN/L – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i tereny lasów

Obejmują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w powiązaniu z istniejącymi niewielkimi kompleksami terenów leśnych. Na wskazanych terenach obowiązuje maksymalna ochrona gruntów leśnych. Dopuszcza się max 20% przeznaczenia terenu pod zabudowę pod warunkiem uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntu leśnego zgodnie z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się usługi nieuciążliwe jako wbudowane oraz infrastrukturę techniczną i komunikację.

MN/ML/L - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, letniskowej i tereny lasów

Obejmują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej położonej pośród niewielkich kompleksów leśnych. Na wskazanych terenach obowiązuje maksymalna ochrona gruntów leśnych. Dopuszcza się max 20% przeznaczenia terenu pod zabudowę pod warunkiem uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntu leśnego zgodnie z przepisami odrębnymi. Na wskazanych terenach dopuszcza się usługi nieuciążliwe jako wbudowane oraz infrastrukturę techniczną i komunikację.

RM/MN/ ML - tereny zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej

Obejmują tereny projektowanej i istniejącej zabudowy zagrodowej w większości o średnim i słabym stanie technicznym położonej w sąsiedztwie terenów atrakcyjnych przyrodniczo. Gospodarstwa rolne przekształcane są na funkcję letniskową oraz jednorodziną. Dopuszcza się funkcje usługowe nieuciążliwe oraz lokalizację infrastruktury technicznej i komunikacji.

RM/MN/ U - tereny zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej

Na wskazanych terenach obok typowej zabudowy zagrodowej występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z dopuszczeniem usług nieuciążliwych. W granicach wyznaczonych terenów dopuszcza się lokalizację obiektów specjalistycznej produkcji rolnej na

zasadach określonych w przepisach odrębnych. Usługi mogą być realizowane jako obiekty wolnostojące oraz wbudowane. Dopuszcza się realizację małych zakładów produkcyjnych oraz innej działalności gospodarczej nie powodującej negatywnego oddziaływania na środowisko oraz infrastrukturę techniczną i komunikację.

TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ

U - tereny zabudowy usługowej

Obejmują tereny usług istniejących i nowoprojektowanych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Nowe tereny wyznaczono między innymi przy lotnisku, przy węźle autostrady A2, przy trasie nr 50 oraz we wsi Stojadła (teren przewidziany pod gminne targowisko).

Na wskazanych terenach dopuszcza się lokalizację wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, centrów logistycznych, usług związanych z obsługą transportu samochodowego i lotniczego oraz innych usług o charakterze ogólnodostępnym mających wpływ na rozwój gospodarczy. Dopuszcza się lokalizację infrastruktury technicznej oraz komunikację. Zakaz zabudowy mieszkaniowej.

UP - tereny usług publicznych

Obejmują tereny istniejących i nowoprojektowanych usług publicznych w zakresie oświaty, kultury, zdrowia i opieki społecznej, ochotniczych straży pożarnych, sportu i rekreacji, świetlic wiejskich oraz innych usług służących potrzebom mieszkańców. Dopuszcza się lokalizację innych obiektów związanych z funkcją podstawową oraz obiektów infrastruktury technicznej.

UKs - tereny usług sakralnych

Obejmują tereny istniejących i projektowanych kościołów. Dopuszcza się lokalizację obiektów związanych z usługami sakralnymi oraz obiektów infrastruktury technicznej.

U/W - tereny zabudowy usługowej i tereny zaopatrzenia w wodę

Obejmują tereny istniejącej stacji uzdatniania wody oraz usług nieuciążliwych. Na wskazanym terenie dopuszcza się lokalizację infrastruktury technicznej.

UT/W - tereny usług turystyki i wód

Obejmują tereny istniejących i projektowanych usług turystyki, sportu i rekreacji oraz istniejących wód. Dopuszcza się inne obiekty usługowe związane z funkcją podstawową oraz dopuszcza się infrastrukturę techniczną.

U/KS - tereny usług komunikacji samochodowej

Obejmują istniejące i projektowane tereny stacji paliw płynnych i gazowych z towarzyszącą funkcją handlu, gastronomi, bazą hotelową. Na wskazanych terenach dopuszcza się inne usługi nieuciążliwe oraz infrastrukturę techniczną.

U/ZP – tereny usług i zieleni parkowej,

Obejmują tereny istniejącego zespołu dworsko – parkowego. Na wskazanych terenach dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych. Na wskazanym terenie obowiązuje nakaz pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej. Wszelkie działania inwestycyjne należy prowadzić w oparciu o przepisy odrębne pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

UT/L – tereny usług turystyki, rekreacji i lasów

Obejmują tereny nowoprojektowanych usług w zakresie turystyki i rekreacji zlokalizowane na terenach leśnych. Obowiązuje maksymalna ochrona lasów. Dopuszcza się max 20% przeznaczenia terenu pod zabudowę pod warunkiem uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia wymaganej przepisami odrębnymi. Dopuszcza się lokalizację parkingu leśnego.

TERENY ZABUDOWY TECHNICZNO-PRODUKCYJNEJ

PT – tereny zabudowy techniczno – produkcyjnej

Obejmują tereny istniejące i nowoprojektowane pod lokalizację przemysłu, składów, magazynów, baz technicznej obsługi oraz innych zakładów produkcyjnych. Dopuszcza się wszelkiego rodzaju usługi oraz obiekty infrastruktury technicznej i komunikacji.

P/U – tereny zabudowy produkcyjno-usługowej

Obejmują tereny istniejące i nowoprojektowane przewidziane do lokalizacji zakładów związanych z działalnością gospodarczą, świadczących usługi o charakterze ogólnodostępnym. W szczególności obejmują inwestycje związane z obsługą transportu w tym stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów samochodowych, bazy transportowe, hurtownie, hotele, zajazdy, centra logistyczne, obiekty handlowe wielko-powierzchniowe. Tereny zlokalizowane są w powiązaniu

z głównym układem komunikacyjnym gminy. Na wskazanych terenach dopuszcza się inne usługi bez ograniczeń oraz obiekty infrastruktury technicznej i komunikacji. W obrębie w/w terenów dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

RUZ – tereny specjalistycznej produkcji rolnej (chów i hodowla drobiu),

Obejmują istniejące tereny specjalistycznej produkcji w zakresie chowu i hodowli drobiu. Na wskazanych terenach dopuszcza się wielkości produkcyjne wynikające z przepisów odrębnych, a w szczególności ochrony środowiska. Dopuszcza się inną specjalistyczną produkcję rolną oraz lokalizację obiektów infrastruktury technicznej i innych usług.

RO - tereny specjalistycznej produkcji rolnej

Obejmują tereny istniejącego specjalistycznego gospodarstwa rolnego. Na wskazanych terenach dopuszcza się zabudowę i zagospodarowanie na zasadach zgodnych z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się lokalizację obiektów infrastruktury technicznej oraz usług związanych z rolnictwem.

1.3. Obszary otwarte

W kształtowaniu rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy w celu ochrony krajobrazu i środowiska przyrodniczego wyodrębniono obszary otwarte jako uzupełnienie obszarów przewidzianych do urbanizacji. Obszary otwarte obejmują tereny rolne w postaci zwartych kompleksów gleb o wysokiej przydatności dla celów rolniczych oraz mniejsze kompleksy terenów zielonych łąk i pastwisk uzupełnione przez zespoły zieleni półnaturalnej oraz zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz obejmują doliny rzeczne i towarzyszące im zwarte powierzchnie leśne. Doliny cieków powierzchniowych i ekosystemów leśnych tworzą podstawowy system przyrodniczy gminy, który powinien być wyłączony z lokalizacji zabudowy kubaturowej oraz powinien podlegać wzmożonej ochronie przed degradacją. Większość terenów otwartych podlega prawnej ochronie w myśl ustawy o ochronie przyrody jako obszar chronionego krajobrazu oraz rezerwat przyrody.

Na rysunku Studium *Kierunki zagospodarowania przestrzennego* w strukturze funkcjonalno-przestrzennej obszary otwarte występują jako:

TERENY ROLNE

Obejmują obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej na którą składają się grunty orne z przewagą gleb podlegających szczególnej ochronie oraz niewielkie enklawy użytków

zielonych (łąk i pastwisk) oraz sporadycznie występującej zabudowy zagrodowej. Zasady zagospodarowania omówiono w *kierunkach i zasadach kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej*.

Na wskazanych terenach dopuszcza się lokalizację zabudowy zagrodowej, inwestycje związane ze specjalistyczną produkcją rolną, obiekty infrastruktury technicznej i komunikacji, obiekty melioracyjne, zalesienia.

TERENY ZIELENI I WÓD

Obejmują tereny lasów, dolesień, parków, cmentarzy i wód powierzchniowych. Na wymienionych terenach obowiązują zasady zagospodarowania zgodne z przeznaczeniem oraz przepisami odrębnymi. Na wskazanych terenach wprowadza się zakaz zabudowy. Dopuszcza się realizację obiektów infrastruktury technicznej. Na terenie parków i cmentarzy dopuszcza się obiekty kultu religijnego i małej architektury.

2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Dopuszczalny zakres zmian w strukturze przestrzennej gminy zawiera się w terenach wskazanych do obowiązkowego opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określonych zgodnie z rysunkiem Studium i charakterystyką zawartą we wcześniejszym rozdziale „*kierunki zmian w strukturze przestrzennej*”.

W Studium ustala się następujące standardy które winny być stosowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zwanymi w dalszej części planami miejscowymi.

W zakresie kształtowania zagospodarowania terenów przewidzianych do zainwestowania kubaturowego obowiązują następujące zasady:

- wyeksponowanie wartości architektury współczesnej oraz ciekawych rozwiązań urbanistycznych w szczególności dla terenów położonych wzdłuż drogi krajowej nr 2,
- forma architektoniczna budynków mieszkalnych, mieszkalno-usługowych, usługowych, produkcyjnych i innych związanych z działalnością gospodarczą, powinna harmonijnie wpisywać się w krajobraz poprzez kształtowanie jej w nawiązaniu do architektury regionalnej, w szczególności w budownictwie mieszkaniowym oraz eksponować wartości

architektury współczesnej w zakresie konstrukcji obiektu, formy obiektu, materiałów budowlanych i detali architektonicznych,

- dopuszczalne wysokości nowoprojektowanej zabudowy:
 - mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo- usługowej do 12m,
 - mieszkaniowo-letniskowej do 9m i rekreacji indywidualnej do 6m,
 - zagrodowej do 12m,
 - produkcyjnej, przemysłowej, usługowej – według potrzeb wynikających z technologii i funkcji obiektu nie przekraczające 15m,
 - obiekty sakralne, obiekty usług publicznych – nie ogranicza się wysokości.
- Z wyjątkiem terenów na których występują powierzchnie ograniczające wysokość zabudowy od lotniska wojskowego. Szczegółowe określenie dopuszczalnej wysokości nowoprojektowanej zabudowy w tym terenie należy uzgodnić na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów określono w Studium procentowo jako maksymalny wskaźnik zabudowy oraz minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych funkcji terenów przewidzianych pod zainwestowanie.

Strefy funkcjonalne	Przeznaczenie terenów	Maksymalny wskaźnik zabudowy	Minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej
Północna	MN/U tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej	40%	20%
	MN/L tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i leśnej	15%	80%
	RM/MN/U tereny zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej	40%	20%
	P/U tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	70%	10%
	UP tereny usług publicznych	80%	15%
	U tereny zabudowy usługowej	90%	10%
	U/Ks tereny usług sakralnych	-	-

Strefy funkcjonalne	Przeznaczenie terenów	Maksymalny wskaźnik zabudowy	Minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej
Środkowa – podmiejska	MW tereny zabudowy wielorodzinnej	wg stanu istniejącego	wg stanu istniejącego
	MN/L tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i leśnej	20%	80%
	MN/U tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej	60%	20%
	MN/ML/L tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej i tereny lasów	20%	60%
	MN/U/ML/ tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej i letniskowej	30%	60%
	RM/MN/U tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej	60%	20%
	U tereny zabudowy usługowej	90%	10%
	UP tereny usług publicznych	90%	10%
	P/U tereny zabudowy produkcyjno – usługowej	90%	10%
	PT tereny zabudowy techniczno - produkcyjnej	90%	5%
	RO tereny specjalistycznej produkcji rolnej	60%	10%
	RUZ tereny specjalistycznej produkcji rolnej (chów i hodowla drobiu)	80%	10%

Strefy funkcjonalne	Przeznaczenie terenów	Maksymalny wskaźnik zabudowy	Minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej
Południowa	MN/U tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej	40%	20%
	MN/L tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i tereny lasów	15%	80%
	MN/ML/L tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej i tereny lasów	15%	80%
	RM/MN/U tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej	30%	20%
	RM/MN/ML tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej i letniskowej	20%	60%
	U tereny zabudowy usługowej	90%	10%
	UP tereny usług publicznych	80%	20%
	P/U tereny zabudowy produkcyjno – usługowej	70%	10%
	UT/W tereny usług turystyki i wód	-	-
	U/KS tereny usług komunikacji samochodowej	80%	15%
	UT/L tereny usług turystyki, rekreacji i lasów	20%	80%
	U/Ks tereny usług sakralnych	-	-
U/W tereny zabudowy usługowej i tereny zaopatrzenia w wodę	80%	20%	

Dopuszcza się wyznaczenie innych wskaźników, jeżeli wynika to ze szczegółowej analizy terenu przy zachowaniu przepisów odrębnych.

Terenami wyłączonymi spod zabudowy w Studium są:

- grunty organiczne,
- większe kompleksy leśne,
- obszary narażone na powódzie niezabudowane, w tym osuwiskowe,
- tereny wód powierzchniowych.

3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW

3.1. Zasady ochrony zasobów i walorów środowiska, przyrody i krajobrazu

3.1.1. Ochrona zasobów środowiska

Specyfika położenia terenu (bliskość aglomeracji warszawskiej) i charakter środowiska (istotne zasoby i walory przyrodnicze) predysponują obszar gminy Mińsk Mazowiecki do lokalizacji funkcji przyjaznych środowisku, w tym do organizacji przestrzeni w taki sposób, by osiągnąć maksymalne ograniczenie ingerencji w środowisko w tych obszarach, gdzie skupiają się funkcje przyrodnicze, ochronne i klimatyczne.

W kształtowaniu przestrzeni gminy obowiązywać będzie zasada wzmocnienia biologicznie słabych struktur przyrodniczych w tym:

- sukcesywne zwiększanie stanu lesistości gminy poprzez politykę preferowania zalesień terenów mało przydatnych rolniczo (nieużytki oraz część gleb klas V, VI i VIz), zwłaszcza jako powiązań izolowanych obecnie kompleksów leśnych,
- ochrona kompleksów leśnych oraz zadrzewień śródłąkowych, śródpolnych, przydrożnych,
- ochrona, zabezpieczenie czystości środowiska (wód, powierzchni ziemi, gruntów) i zwiększenie potencjału biologicznego dolin rzek Mieni i Srebrnej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na najbardziej zagrożone odcinki tj. w sąsiedztwie terenów zabudowanych.

3.1.2. Ochrona walorów krajobrazowych

Ochrona walorów krajobrazowych gminy powinna być realizowana poprzez:

- ograniczanie rozproszenia zabudowy na terenach otwartych, zwłaszcza przyleśnych i nadwodnych,
- koncentrowanie zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych, przede wszystkim jako kontynuacja zabudowy już istniejącej,
- ograniczenie form zabudowy mieszkaniowej do zabudowy niskiej, dającej większe możliwości wkomponowania w krajobraz,
- ścisłe reglamentowanie terenów, na których możliwa będzie lokalizacja zabudowy niemieszkaniowej, w tym zwłaszcza produkcyjno-usługowej,
- preferencję zabudowy agroturystycznej w strefach cennych krajobrazowo.

3.1.3. Prawna ochrona przyrody

Studium adaptuje postanowienia ochronne dotyczące ustanowionych form ochrony przyrody, to jest:

- Rezerwatu przyrody Bagno Pogorzelskie,
- Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Pomników przyrody.

Wszystkie ustanowione formy ochrony przyrody wskazane są na rysunku studium.

Rezerwat przyrody Bagno Pogorzelskie obejmuje obszar oznaczony w planie urządzenia gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Mińsk, jako oddział lasu nr 349 a, b, c, f, g, h, i, j, k, l, m.

Na obszarze rezerwatu przyrody zabrania się:

- 1) pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin, z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego, ujętych w planie ochrony,
- 2) zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu,
- 3) polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
- 4) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby i powietrza,
- 5) wydobywania minerałów i torfu,
- 6) niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania,
- 7) zakłócania ciszy,
- 8) palenia ognisk,
- 9) stosowania środków chemicznych w gospodarce leśnej,
- 10) zmiany stosunków wodnych,
- 11) umieszczania napisów, tablic, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa,
- 12) wstępu na teren rezerwatu przyrody poza miejscami wyznaczonymi przez Wojewodę z wyjątkiem służb leśnych oraz służb ochrony przyrody,
- 13) ruchu pojazdów z wyjątkiem pojazdów służb leśnych oraz służb ochrony przyrody.

Zakazy, o których mowa wyżej, nie dotyczą:

- 1) prowadzenia badań naukowych za zgodą udzieloną wg przepisów szczególnych,

- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem publicznym i ochroną przeciwpożarową,
- 3) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju,
- 4) wykonywania zabiegów ochronnych, hodowlanych i pielęgnacyjnych za zgodą wg przepisów szczególnych.

Na terenie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko; (nie dotyczy przedsięwzięć służących obsłudze ruchu komunikacyjnego, turystyce oraz przedsięwzięć bezpośrednio związanych z rolnictwem i przemysłem spożywczym);
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu; (nie dotyczy wydobywania piasku i żwiru na powierzchni nie przekraczającej 2 ha przy przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 20 000 m³);
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

3.2. Zasady ochrony środowiskowych warunków jakości życia

3.2.1. Ochrona przed zanieczyszczeniami powietrza

W zakresie ochrony dobrej jakości powietrza atmosferycznego przewiduje się:

- ograniczenie możliwości lokalizacji obiektów, których działalność powoduje emisję zanieczyszczeń z procesów technologicznych,
- preferencję tzw. ekologicznych źródeł i nośników energii m.in. poprzez eliminację paliw węglowych oraz zapewnienie odpowiedniego do zapotrzebowania zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz.

3.2.2. Ochrona przed hałasem

Podstawowym kierunkiem działań w zakresie ochrony przed hałasem będzie ograniczenie lokalizacji obiektów o funkcjach wrażliwych na hałas w sąsiedztwie uciążliwych tras komunikacyjnych (drogi nr 2 i linii kolejowej).

3.2.3. Ochrona wód podziemnych

Przedmiotem szczególnej ochrony powinna być czystość czwartorzędowych wód podziemnych, stan których jest obecnie nie w pełni zadowalający oraz fragment trzeciorzędowego zbiornika wód podziemnych „Subniecka warszawska - część centralna”. Czwartorzędowy poziom wodonośny jest ujmowany przez większość studni lokalnych. Natomiast wody trzeciorzędowe stanowią perspektywiczny zbiornik zaopatrzenia w wodę.

Poprawa jakości wód podziemnych uzależniona jest przede wszystkim od zmian technologicznych w gospodarce ściekowej i rolnej, przede wszystkim od realizacji systemów kanalizacyjnych i likwidacji dzikich wysypisk odpadów.

Ochrona zbiornika trzeciorzędowego to zadanie rządowe. Powinno ono polegać między innymi na ścisłym określeniu granic obszaru najwyższej ochrony. W studium ochrona tego zbiornika realizowana jest poprzez wyeliminowanie na terenie gminy możliwości lokalizowania obiektów potencjalnie niebezpiecznych dla czystości wód tego zbiornika.

3.2.4. Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami - zarówno komunalnymi jak i niebezpiecznymi - utrzymana zostanie sytuacja dotychczasowa. Odpady komunalne będą zbierane przez upoważnione przedsiębiorstwa i wywożone na składowisko w celu utylizacji. Nie przewiduje się organizowania na terenie gminy zakładów ich utylizacji.

Pod względem organizacyjnym gospodarka odpadami powinna odbywać się w dalszym w ciągu w oparciu o „Plan gospodarki odpadami w powiecie mińskim” oraz „Gminny plan gospodarki odpadami”.

Pod względem przestrzennym działania organizacyjne przekładają się na konieczność zapewnienia warunków (terenu) do wstępnej segregacji odpadów w źródłach ich powstawania.

3.2.5. Ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami

Na terenie gminy nie występują zagrożenia powodzią katastrofalnymi lub ruchami masowymi ziemi.

4. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

4.1. Leśna przestrzeń produkcyjna

4.1.1. Zalesienia

W studium wskazuje się rejon, w których należy preferować zalesienia na słabych gruntach rolniczych. Rejon został wskazany jako postulowany. Określono jego granice, opierając się przede wszystkim na analizie obecnego rozmieszczenia powierzchni leśnych. Kierowano się zasadą wypełniania luk w obecnych zalesieniach i wyrównywania - rozszerzania kompleksów leśnych w rejonach, gdzie są szczególnie rozdrobnione lub zawężone.

Zalesienia, perspektywicznie wzbogacające zasoby i walory środowiska realizowane we wskazanych w studium rejonach, wzmocnią docelowo tereny aktywne przyrodniczo, zwiększając potencjał przyrodniczy zwłaszcza obecnych stref przyleśnych.

4.1.2. Ochrona terenów leśnych

Nierównomierna lesistość gminy wymaga szczególnej ochrony terenów leśnych. Dotyczy to zarówno dużych, zwartych kompleksów, jak i małych, izolowanych lasów rozproszonych wśród terenów rolnych. W gminie Mińsk Mazowiecki małe lasy śródpolne są szczególnie istotne dla

kształtowania warunków ekologicznych, w tym dla świata zwierzęcego - jako podstawa funkcjonowania korytarzy ekologicznych.

Konieczność ochrony rozproszonych małych terenów leśnych wynika ze stosunkowo małego udziału, jaki - poza zwartymi kompleksami leśnymi - mają w powierzchni gminy powierzchnie czynne biologicznie, trwale pokryte roślinnością, zwłaszcza łąki i pastwiska. Udział takich terenów w ogólnym bilansie powierzchni ma decydujący wpływ na jakość środowiska, przyczyniając się do kształtowania korzystnego bilansu wodnego (retencja) i oddziałując na warunki aerosanitarnie. Lasy śródpolne podnoszą jakość przestrzeni rolniczej.

Ochrona istniejących lasów obejmować powinna zarówno działania bierne jak i czynne.

Do działań biernych zaliczyć należy przestrzeganie zakazu przeznaczania terenów leśnych na inne cele. Jest to szczególnie istotne w przypadku małych, izolowanych zespołów lub zespołów o funkcjach szczególnych (np. w dolinach rzek).

Działania czynne powinny polegać na egzekwowaniu obowiązków ciążących na właścicielach lasów. Obowiązki te określa Ustawa o lasach z 1991 r., a dotyczą one m. in. odpowiedniej pielęgnacji drzewostanów.

Szczególnej ochronie podlegają lasy ochronne. Na terenie lasów ochronnych obowiązuje nakaz prowadzenia w nich gospodarki leśnej w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone a przede wszystkim przestrzeganie zasad gospodarowania zawartych w przepisach odrębnych tj. w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej, a w szczególności:

- zakaz pełnego lub sezonowego pozyskiwania drewna,
- zakaz melioracji odwadniających,
- nakaz zmiany sposobu użytkowania zrębowego na przerębowy,
- nakaz wykonywania określonych zabiegów w zakresie zagospodarowania i ochrony lasów.

4.2. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że rolnicza przestrzeń produkcyjna w gminie Mińsk Mazowiecki wykorzystywana jest mało efektywnie. Niska opłacalność produkcji rolnej i duże rozdrobnienie gospodarstw oraz dostępność pozarolniczego rynku pracy sprawiają, że niewiele ponad 20% gospodarstw zajmuje się chowem zwierząt. Pozostałe 80% gospodarstw, to

gospodarstwa z definicji. Produkcja rolna jest w nich faktycznie zarzucona, budynki inwentarskie i gospodarcze pozostają puste lub są adaptowane na cele nie związane z produkcją rolną, a około 40% gruntów rolnych leży odłogiem. Z drugiej strony we wnioskach pod adresem studium zgłoszone zostało bardzo duże zapotrzebowanie na zmianę przeznaczenia terenów rolnych pod różnego rodzaju zainwestowanie.

Uwzględniając ten stan, w kształtowaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej w studium kierowano się następującymi zasadami:

- wskazane na rysunku studium tereny nowej zabudowy, uszczuplające areał użytków rolnych, starano się lokalizować w enklawach i w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, na gruntach nadających się pod zabudowę, posiadających odpowiednie uzbrojenie lub łatwość jego wykonania, o relatywnie najniższej przydatności do produkcji rolnej,
- tereny o najniższej przydatności do produkcji rolnej wskazano pod zalesienia kierując się ponadto innymi zasadami, zwłaszcza dążeniem do wyrównywania granicy polno-leśnej,
- w celu poprawy struktury agrarnej konieczne jest wdrażanie procesu scaleń i wymiany gruntów.

Ponadto na terenach rolnych dopuszcza się:

- modernizację, przebudowę i rozbudowę istniejących siedlisk zagrodowych,
- budowę kompletnego siedliska zagrodowego zgodnie z przepisami odrębnymi w tej mierze,
- lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
- pobór kruszywa na zasadach określonych w przepisach odrębnych,
- budowę dróg lokalnych i dojazdowych niezbędnych do funkcjonowania tych terenów oraz poszerzanie istniejących dróg,
- przeznaczenie gruntów rolnych pod zalesienie na wniosek właściciela, jeśli spełniają one warunki określone w przepisach odrębnych.

Na terenach rolnych obowiązują:

- zachowanie istniejących urządzeń melioracyjnych objętych zadaniami (obiektami) na terenie miejscowości: Niedziałka Stara, Niedziałka Druga, Królewiec, Podrudzie, Zamienie, Arynów, Osiny Nowe, Osiny Stare, Dłużka, Stojadła, Ignaców, Cielechowizna, Żuków, Brzózce, Janów, Borek Miński, Dziękowizna, Maliszew, Karolina, Kluki, Gamratka, Barcząca, Gliniak, Huta

Mińska, Zakole Wiktorowo, Zakole Stare, Marianka, Tartak, Chmielew. Każdorazowa zmiana terenów zmeliorowanych na tereny budowlane wymaga przebudowy urządzeń melioracyjnych w uzgodnieniu z właściwym inspektorem WZWiUM.

- na terenach zmeliorowanych należy dostosować zagospodarowania terenów do wymogów wynikających z przepisów szczególnych.
- ochrona terenów zadrzewień śródpolnych, ols nad ciekami wodnymi, zespołów roślinności wodnej i torfowisk. Zabrania się ich niszczenia, uszczuplania i osłabiania odporności siedliskowej. Działania mogące zmienić stosunki wodne wymagają uzyskania pozwoleń wodno-prawnych.

5. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. Obszary objęte ochroną wojewódzkiego konserwatora zabytków

Obiekty wraz z otoczeniem wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków na terenie gminy Mińsk Mazowiecki:

1. Zespół pałacowy w Janowie:

- a. pałac, mur., 1914 r. Nr rejestru zabytków 331 z 30.12.1983 r.
- b. park pałacowy 2 poł. XIX w. Nr rejestru zabytków 331 z 30.12.1983 r.

2. Zespół dworski w Starej Niedziałce:

- a. dwór, mur., 2 poł. XIX w. Nr rejestru zabytków 332 z 30.12.1983 r.
- b. park dworski, 2 poł. XIX w. Nr rejestru zabytków 332 z 30.12.1983 r.4.2. Obiekty znajdujące się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków

5.2. Obiekty znajdujące się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków

Na obszarze gminy Mińsk Mazowiecki 88 obiektów posiadających wartości kulturowe zostało wpisanych do ewidencji zabytków, w tym:

- 1 kościół parafialny
- 2 cmentarze grzebalne

- 1 dawny dom dziecka
- 2 obiekty mieszkalne z zespołów rezydencjonalnych
- 7 obiektów folwarcznych z zespołów rezydencjonalnych
- 1 dawna karczma-zajazd
- 2 dróżniczówki
- 58 budynków mieszkalnych tradycyjnego budownictwa regionalnego
- 1 gorzelnia
- 1 wiatrak koźlak
- 11 kapliczek przydrożnych
- 1 pomnik

Ponadto, w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków znajduje się 35 stanowisk archeologicznych oraz 13 wsi historycznych. Szczegółowy wykaz wszystkich obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków załączony jest do części „Uwarunkowania”.

Wszelkie prace inwestycyjne przy wymienionych obiektach należy prowadzić po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

5.3. Obiekty i obszary proponowane do objęcia ochroną wojewódzkiego konserwatora zabytków

Postuluje się wpisanie do rejestru zabytków następujących obiektów:

1. Kościół par. pw. św. Antoniego Padewskiego w Ignacowie wraz z otoczeniem, mur., 1898-1902, arch. Stanisław Adamczewski

5.4. Strefowanie krajobrazu kulturowego oraz warunki w poszczególnych strefach

Na obszarze gminy Mińsk Mazowiecki proponuje się wyznaczyć następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

STREFA "A"- pełnej ochrony historycznej struktury przestrzennej, obejmuje:

- zespół pałacowo-parkowy w Janowie,
- zespół dworsko-parkowy w Starej Niedziałce.

Wszelkie działania inwestycyjne w strefie „A” należy prowadzić w oparciu o przepisy odrębne.

STREFA "B" - ochrony zachowanych elementów zabytkowych, obejmuje:

- kościół parafialny wraz z otoczeniem w Ignacowie,
- cmentarz parafialny w Ignacowie,
- cmentarz ewangelicki w Arynowie,
- założenie folwarczne przy zespole pałacowo-parkowym w Janowie,
- teren przy zespole dworsko-parkowym w Starej Niedziałce,
- teren dawnego zespołu dworskiego w Hucie Mińskiej,
- pomnik rodziny Nalazków wraz z otoczeniem w Gliniaku.

Strefa ta powinna podlegać postulowanym rygorom:

- wymaga się zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymania istniejącej sieci dróg, alei, szpalerów osi widokowych i kompozycyjnych,
- dopuszcza się realizację nowej zabudowy w zależności od jej funkcji, z wymogiem dostosowania jej do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i bryły zabudowy, przy jednoczesnym założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej,
- wymaga się zachowania pierwotnych podziałów parcelacyjnych,
- zakazuje się wytyczania nowych publicznych ciągów komunikacyjnych,
- wszelkie działania inwestycyjne w tej strefie wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

STREFA "K" - ochrony krajobrazu, obejmuje:

- teren przy kościele parafialnym w Ignacowie
- teren wokół cmentarza w Ignacowie,
- teren wokół cmentarza ewangelickiego w Arynowie,
- teren przy zespole pałacowo-parkowym w Janowie,
- teren przy zespole dworsko-parkowym w Starej Niedziałce.

W strefie tej postuluje się:

- zachowanie istniejącego drzewostanu o wartościach zabytkowych,
- utrzymanie istniejącego użytkowania,
- nie wprowadzanie zwartych nasadzeń wysoką roślinnością,
- wszelkie działania inwestycyjne w tej strefie wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

STREFA „OW” – obserwacji archeologicznych obejmująca stanowiska według poniższego wykazu stref ochrony archeologicznej

Nr strefy	Nr ew.	Charakterystyka stanowiska
1	57-71/7	Ślady osadn. z ep. Mezolitu, okresu rzymskiego i wczesn. Średniowiecza
2	57-71/17	Ślad osadn. z wczesnej epoki brązu
3	57-71/16	Obozowisko z wczesnej epoki brązu schyłkowego ślad osadn. z okresu średniowiecza
4	57-71/15	Ślady osadn. z wczesnej epoki brązu schyłkowego epoki żelaza
5	57-71/8	Ślady z okresu paleolitu schyłkowego i epoki kamienia
6	57-71/4	ślad osadn. z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
7	57-71/11	Ślady z epoki neolitu i okresu nowożytnego
	57-71/12	Ślad osadn. z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
8	57-72/14	Ślad osadn. o nieokreślonej chronologii
9	57-72/13	Ślady osadn. z epoki neolitu, kamienia i okresu nowożytn.
10	57-72/15	Ślad osadn. z epoki kamienia
11	57-72/10	Ślad osadn. z epoki mezolitu
12	58-72/5	Ślad osadn. z okresu starożytnego i osada z okresu średniowiecza
13	58-72/4	Osada z późnego średniowiecza
14	58-72/6	Ślad osadn. z epoki mezolitu-neolitu
15	58-72	Pozostałości huty szkła „Barcząca”
16	58-72/3	Osada z okresu nowożytnego
17	59-72/24	Ślad osadn. z epoki kamienia
18	58-71	Pozostałości huty szkła „Huta Mińska”- XIX w.
19	58-71/4	Osada z okresu nowożytnego
20	58-71/6	Znalezisko luźne
21	59-71/5	Ślad osadn. z wczesnej epoki brązu
22	59-71/12	Ślad osadn. z epoki brązu
23	59-71/11	Ślad osadn. z epoki kamienia – epoki żelaza
24	59-71/7	Ślad osadn. z epoki kamienia – epoki brązu
25	59-71/8	Ślad osadn. z epoki brązu
26	59-71/2	Ślad osadn. z epoki brązu
	59-71/3	Ślady osadn. z epoki neolitu – epoki brązu, cmentarzysko z epoki brązu
	59-71/4	Ślad osadn. z epoki brązu
27	57-71/26	Brzóze – wieś historyczna
28	57-72/3	Karolina – wieś historyczna
29	57-72/5	Stara Niedziałka – wieś historyczna
30	58-71	Zamienie – wieś historyczna

W obrębie strefy „OW” wszelka działalność inwestycyjna łącząca się z naruszeniem gruntu na głębokość przekraczającą 30 cm, wymaga uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków, a prace należy prowadzić pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim.

6. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

Projekt systemu transportowego gminy nawiązuje do diagnozy i ustaleń dotyczących kraju, województwa i gminy.

Podstawowe znaczenie w powiązaniach zewnętrznych gminy będzie miała nadal zmodernizowana linia kolejowa. Dokonująca się wymiana taboru na bardziej nowoczesny spowoduje skrócenie czasu przejazdu koleją.

W układzie dróg kołowych w najbliższych latach nastąpią istotne zmiany. Dotyczą one przede wszystkim drogi krajowej nr 2. Rozpoczęła się budowa autostradowego obejścia Mińska Mazowieckiego z węzłami w miejscowościach: Arynów i Ryczołek oraz w rejonie lotniska w Janowie. Postuluje się, aby po wybudowaniu tego obejścia istniejąca droga nr 2 (na odcinku, który zastąpi obwodnica) nadal pozostała drogą krajową klasy G (główna).

Przewiduje się przebudowę drogi wojewódzkiej nr 802 (Mińsk Mazowiecki – Siennica – Seroczyn). Poprawa parametrów technicznych drogi spowoduje jej przystosowanie do klasy G (główniej).

W związku z planowaną rozbudową i modernizacją podstawowego układu drogowego należy rozważyć sytuowanie przy modernizowanej drodze krajowej nr 2, drodze wojewódzkiej nr 802 oraz projektowanej obwodnicy miasta Mińsk Mazowiecki parkingów do parkowania pojazdów przewożących materiały niebezpieczne, w miejscach umożliwiających dogodny dojazd dla jednostek interwencyjnych PSP.

Ważną rolę będą odgrywać modernizowane drogi powiatowe, a wśród nich zwłaszcza drogi o numerach:

- 2219W - Arynów – Cyganka,
- 2222W - Dębe Wielkie - Kędzierak,
- 2223W - Mińsk Mazowiecki - Wólka Czarnińska,
- 2224W - Niedziałka – Mistów – Ludwinów,
- 2230W - Mińsk Mazowiecki – Cegłów - Mrozy,
- 2245W - Pogorzal – Grębiszew,
- 2248W – Rzatka –Józefów do drogi krajowej nr 50,
- bez numeru – granica Mińska Mazowieckiego (w rejonie ulicy Langiewicza) – granica Mińska Mazowieckiego (rejon ulicy Stankowizna).

Drogi te stwarzają powiązanie znacznej części wsi w gminie z Mińskiem Mazowieckim.

Drogi gminne stanowią i stanowiąc będą układ uzupełniający, który łączy wsie gminy między sobą i w powiązaniu z układem powiatowym stwarza możliwość dojazdu do miasta mieszkańcom mniejszych miejscowości. Za najważniejsze z nich uznaje się drogi o numerach:

- 220802W - (Choszczak) – gr. gminy Dębe Wielkie – (Podrudzie-Zamienie),
- 220803W - (Ruda) – gr. gminy Dębe Wielkie – Gamratka- dr. powiatowa nr 2222W (Kędzierak),
- 220804W - Zamienie – Grabia – gr. gminy Siennica – (Pogorzel Nowa),
- 220805W - dr. woj. nr 802 – Cielechowizna – Iłowiec – gr. gminy Siennica – Grzebowilk,
- 220808W - Barcząca – przejazd PKP – gr. gminy Siennica – (Krzywica),
- 220811W - dr. wojewódzka nr 802 – Marianka – Barcząca - dr. gminna nr 220808W,
- 220812W - (Tyborów) – gr. gminy Cegłów – Budy Barcząckie – dr. powiatowa nr 2230W,
- 220814W - dr. krajowa nr 2 (Osiny Wieś) – Kol. Janów – Budy Barcząckie – dr. gminna nr 220812W,
- 220815W - dr. krajowa nr 2 (Osiny Nowe) – Natolin – dr. pow. nr 2227W,
- 220816W - dr. krajowa nr 2 (Osiny Nowe) – dr. gminna nr 220815W,
- 220817W - Karolina – dr. powiatowa nr 2223W- Wólka Mińska – Arynów,
- 220818W - Brzóze – Cyganka,
- 220819W - Brzóze – Dłużka – Niedziałka Stara,
- 220821W - Leontynów – gr. gminy Jakubów – Dłużka – Karolina – dr. powiatowa nr 2227W,
- 220826W - dr. wojewódzka nr 629 – gr. miasta Mińsk Maz.
- 220827W - dr. wojewódzka nr 802 – Cielechowizna – Chochół – PKP,
- 220828W - Gliniak – dr. gminna nr 220827W (Cielechowizna),
- 220829W - dr. gminna nr 220828W (Gliniak) – gr. miasta Mińsk Maz.
- 220830W - dr. krajowa nr 50 – Tartak – Gliniak – dr. gminna nr 220828W,
- 220831W - dr. powiatowa nr 2230W (Targówka) – dr. krajowa nr 2 – Osiny Nowe,
- 220833W - (PGR Janów) - dr. krajowa nr 2 – Budy Janowskie – dr. gminna nr 220812W,
- bez numeru - w Stojadłach (poprzednio fragment dr. krajowej nr 50),
- bez numeru - rejon ul.Mińskiej (poprzednio fragment dr. krajowej nr 50).

Układ komunikacji zbiorowej – autobusowej będzie rozwijany w oparciu o podstawowy układ komunikacyjny gminy, po uprzedniej analizie potrzeb i modernizacji dróg (jezdnie utwardzone o odpowiedniej nośności i odpowiednich parametrach technicznych) i wybudowaniu zatok autobusowych i wiat dla pasażerów.

W perspektywie przewiduje się dostosowanie do lotów cywilnych lotniska wojskowego w Janowie²¹, co zdecydowanie poprawi dostęp do komunikacji powietrznej również mieszkańcom gminy. Schemat powiązań komunikacyjnych ilustruje mapa 5.

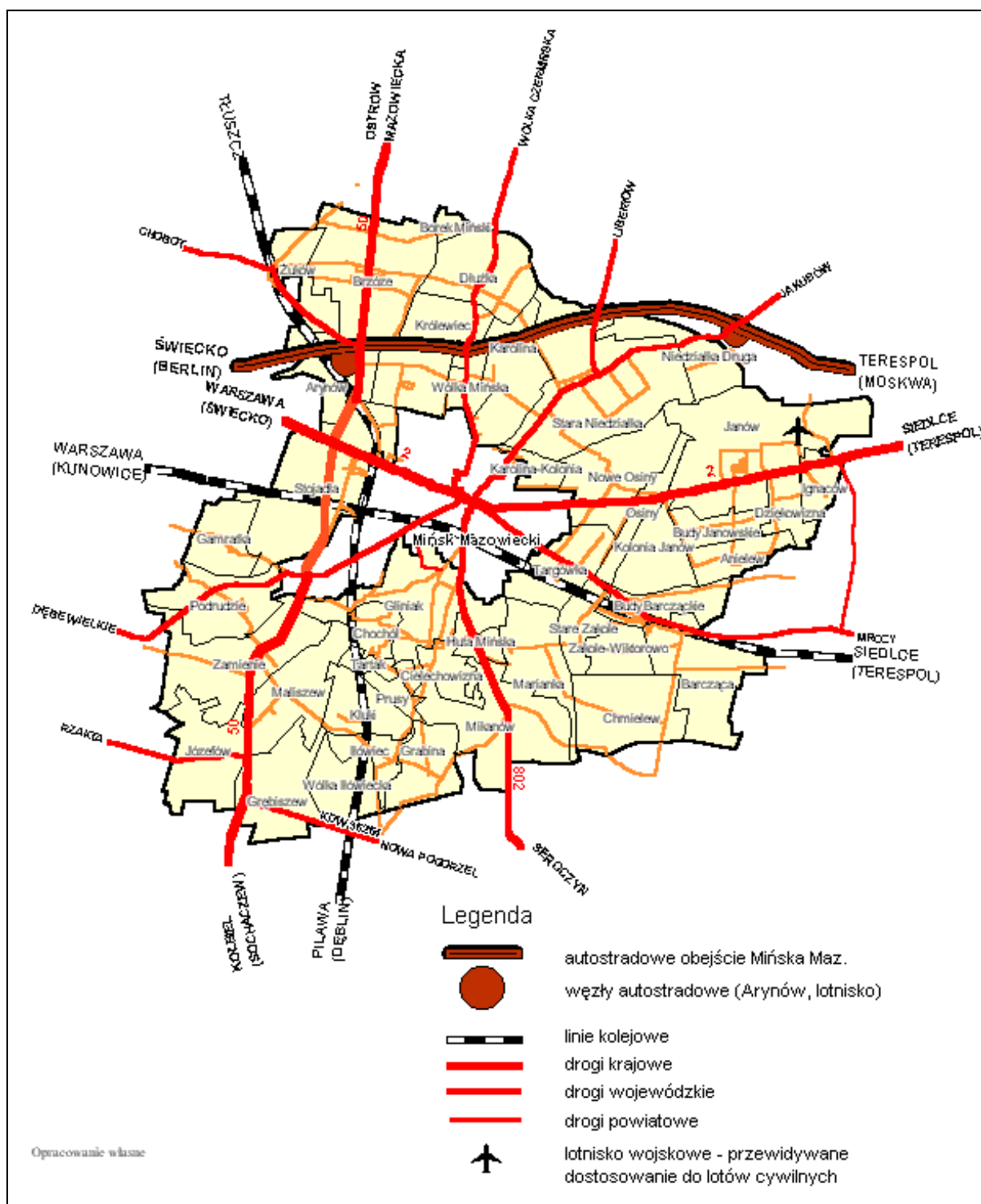
Na terenie gminy należy zapewnić odpowiednią sieć stacji paliw i zakładów obsługi pojazdów. W rejonie dróg o największym obciążeniu ruchem należy zapewnić sieć parkingów wraz z wyposażeniem, co wymaga przeprowadzenia szczegółowej analizy ruchu pojazdów, własności terenów, atrakcyjności terenów w rejonie proponowanych miejsc itp.. Dotyczy to głównie drogi wojewódzkiej nr 802 oraz dróg powiatowych nr 2223W, 2224W, 2227W.

Zasady polityki parkingowej opierają się na założeniu wysokiego udziału komunikacji indywidualnej w podróżach. Wiąże się to z zapewnieniem właściwej liczby i organizacji miejsc do parkowania.

Potrzeby parkingowe powinny być zabezpieczone na terenie lokalizacji własnej inwestora, tzn. na działce, na której realizowana jest inwestycja. Minimalna ilość miejsc parkingowych powinna być obliczona wg wskaźników w zależności od proponowanego zagospodarowania.

²¹ Lotnisko to znajduje się w sieci projektowanych lotnisk regionalnych na Mazowszu.

Mapa 5. Powiązania komunikacyjne gminy Mińsk Mazowiecki – kierunki

Zaleca się, aby w sporządzonych planach miejscowych i ich zmianach określić minimalne wskaźniki liczby miejsc parkingowych (m.p.) dla obiektów nowo wznoszonych i rozbudowywanych na następującym poziomie:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – 2 m.p./dom lub segment,
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej 1 m.p./1 lokal mieszkalny do 60 m² i 2 m.p./1 lokal mieszkalny > 60 m²,
- dla obiektów administracji – 25 m.p./1000 m² p.uż.,
- dla handlu (sklepy, punkty usługowe) – 25 m.p./1000 m² p. uż.,
- dla hurtowni – 5 ÷ 15 m.p./1000 m² p.uż.,
- dla targowisk – 35 m.p./1000 m² pow. targowej lub 1,5 m.p./stoisko,
- dla zakładów produkcyjnych – 35 m.p./100 zatrudnionych,
- dla szkół ponadpodstawowych – 30 m.p./100 zatrudnionych,
- dla restauracji i kawiarni – 35 m.p./100 miejsc konsumpcyjnych,
- dla obiektów sportowych i rekreacyjnych - 20 m.p./100 użytkowników jednocześnie,
- dla przychodni zdrowia rejonowych – 10 m.p./1000 m² p. uż.,
- dla prywatnych przychodni i gabinetów lekarskich – min. 2 m.p./1 gabinet,
- dla hoteli – min. 35 m.p./100 łóżek,
- dla klubów i domów kultury – 20 m.p./100 użytkowników jednocześnie,
- dla stacji obsługi samochodów – 4 m.p./1 stanowisko naprawcze,
- dla banków – 40 m.p./1000 m² p.uż.,
- dla kościołów – 10 m.p./100 użytkowników jednocześnie,
- dla cmentarzy – 7 m.p./ha,
- dla ogródków działkowych – 2 m.p./5 działek.

Dopuszcza się urządzenie parkingów ogólnodostępnych w obrębie terenów ulic – pod warunkiem zachowania wymaganych parametrów technicznych ulic i zgody zarządcy.

W rejonie przystanku osobowego PKP Barcząca przewiduje się budowę ogólnodostępnych miejsc parkingowych dla samochodów osobowych. Parkingi te będą służyły pośrednio dojazdowi do pracy mieszkańcom gminy oraz będą funkcjonowały w systemie „Parkuj i jedź”.

W związku z budową obwodnicy Mińska Mazowieckiego (na parametrach autostrady) celowe jest wykorzystanie terenów w rejonie obwodnicy (Królewiec, Wólka Mińska, Niedziałka II) na budowę parkingów dla samochodów ciężarowych wraz z zapleczem.

Zakłada się rozwój turystyki rowerowej na terenie gminy, który wpłynie m. innymi na rozwój agroturystyki. Realizacja ścieżek rowerowych i ich powiązanie w jednolity system

sieciowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą jest niezbędnym czynnikiem tworzącym produkt turystyczny. Realizacja ścieżek rowerowych przyczyni się również do bezpieczeństwa na drogach jak również usprawni dojazdy do pracy oraz wpłynie na wzrost wykorzystywania roweru w podróżach codziennych (spotkania, zakupy itp.).

W 2008 roku została opracowana koncepcja przebiegu tras, dróg i ścieżek rowerowych dla gminy Mińsk Mazowiecki w ramach Zielonego Szlaku Rowerowego Mazowsza. Projekt zakłada, że przez gminę Mińsk Mazowiecki przebiegać będzie szlak tranzytowy (szlak rowerowy międzynarodowy EURO 2012 Warszawa – Kazimierz Dolny – Lublin – Lwów – Kijów). Pozostałe szlaki rowerowe lokalne (projektowane w ramach w/w opracowania) w połączeniu ze szlakami gmin sąsiednich tworzyć będą pętle turystyczne. W ramach opracowania na terenie gminy zaproponowano budowę bazy – centrum rowerowego w rejonie miejscowości Huta Mińska.

Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać następujące zalecenia :

- określić linie rozgraniczające dla poszczególnych ciągów drogowych przyjmując dla dróg: powiatowych - min. 12 m, gminnych - min. 10 m,
- obiekty budowlane przy drogach powinny być sytuowane zgodnie z przepisami szczególnymi .

7. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

7.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Zbiorowe zaopatrzenie mieszkańców w wodę jest rozwiązane we wszystkich miejscowościach gminy. W przyszłości do systemu tego powinny być sukcesywnie podłączane posesje oddalone od zwartej zabudowy, posiadające obecnie własne rozwiązania, a także tereny przewidziane w planach pod nową zabudowę.

Głównym problemem pozostającym do rozwiązania w przyszłości jest sukcesywna rozbudowa systemu kanalizacji. Gmina posiada możliwość (na zasadzie odpowiednich porozumień) odprowadzania ścieków do oczyszczalni dla miasta Mińsk Mazowiecki. Obecnie trwają prace projektowe sieci kanalizacyjnej dla części gminy.

7.2. Usuwanie odpadów stałych

Można uznać, że system usuwania odpadów funkcjonuje w gminie dobrze. Kwestią przyszłości jest jego doskonalenie.

7.3. Zaopatrzenie w ciepło i gaz

Budynki nadal będą ogrzewane indywidualnie. Gmina posiada możliwości techniczne zaopatrzenia w gaz sieciowy poprzez rozbudowę miejskiej sieci gazowniczej, poprzez budowę stacji redukcyjno-pomiarowej na terenie gminy Stanisławów oraz poprowadzenie od niej gazociągu średniego ciśnienia połączonego z siecią gazową w Mińsku Mazowieckim. Zainteresowanie mieszkańców gazyfikacją jest jednak obecnie małe ze względu na wysokie ceny gazu, jak również wysokie koszty jego doprowadzenia i instalacji. Przy dobrze funkcjonującym systemie zaopatrzenia w gaz z butli nie jest to sprawa pilna.

Gazyfikacja gminy będzie możliwa po zawarciu pomiędzy przedsiębiorstwem gazowniczym a odbiorcami umów o przyłączenie do sieci gazowej oraz dostarczenia paliwa gazowego. Należy rezerwować trasy dla sieci gazowej w liniach rozgraniczających dróg publicznych i niepublicznych stanowiących dostęp terenów z zabudową mieszkaniową do dróg publicznych.

8. KIERUNKI ROZWOJU ELEKTROENERGETYKI

8.1. Kierunki rozwoju urządzeń ponadlokalnych

8.1.1. Źródła energii elektrycznej SN 15 kV

Nie planuje się na terenie gminy Mińsk Maz. budowy własnej stacji 110/15 kV, bowiem dobre parametry zaopatrzenia w energię elektryczną SN 15 kV zapewnia jej stacja zlokalizowana w mieście Mińsk Maz. Sytuacja ulegnie jeszcze dalszej poprawie po wybudowaniu przez operatora systemu energetycznego PGE Dystrybutor Warszawa-Teren Sp. z o.o. nowej stacji transformująco-rozdzielczej 110/15 kV "Mińsk Maz. II" z lokalizacją na terenie miasta, lecz w bezpośrednim sąsiedztwie wsi Targówka. Stacja zasilona zostanie z wybudowanych w 1998 r. odgałęzień od istniejącej linii 110 kV Mińsk Maz. –Mrozy. W długookresowych koncepcjach rozwoju sieci WN na terenie powiatu mińskiego operator rozważa budowę stacji 110/15kV w gminie Dobre i Kołbiel, które choć położone będą poza granicami gminy Mińsk Maz. to jednak odegrają istotną rolę w zasilaniu północnych i południowych rejonów tej gminy.

8.1.2. Linie wysokiego napięcia 110 kV

Nie planuje się obecnie budowy na terenie gminy Mińsk Maz. nowych linii WN 110 kV, jedynie w okresie perspektywicznym powinna być wykonana wymiana przewodów AFL 120 mm² na AFL 240 mm² w istniejącej linii 110 kV relacji Pilawa - Mińsk Maz. Wszystkie istniejące linie będą zachowane, prowadzone będą na nich przewidziane przepisami i instrukcjami czynności konserwacyjne i remontowe.

W pobliżu linii WN 110 kV istnieją pewne ograniczenia w lokalizacji obiektów kubaturowych, bowiem Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. (Dz. U. Nr 192 poz. 1882 i 1883) określa dopuszczalne poziomy pól elektrycznych i magnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów pod zabudowę mieszkaniową i dla innych miejsc dostępnych dla ludności. Odległości budynków mieszkalnych od skrajnych przewodów linii napowietrznych określają przepisy szczególne:

8.1.3. System magistralnych linii SN 15 kV

Budowa nowej stacji 110/15 kV Mińsk Maz. II połączona będzie z wyprowadzeniem z niej na teren gminy kilku magistralnych linii SN 15 kV i powiązaniem ich z liniami istniejącymi, co zdecydowanie poprawi parametry techniczne (zwłaszcza niezawodność dostaw) energii SN 15 kV dostarczanej na teren miasta i gminy Mińsk Maz. oraz gmin sąsiednich.

Na terenie gminy Mińsk Maz. szczególną poprawę odczują wsie położone w jej południowo-wschodnich rejonach, bowiem nowa stacja 110/15 kV przejmie podstawowe zasilanie magistral: "Siennica", "Kolbiel", "Ignaców", "Janów". Zmodernizowane i nawiązane do stacji "Mińsk Maz. II" będą istniejące linie SN 15 kV, które są obecnie połączeniami pomiędzy magistralami "Mrozy-Cegłów", "Mińsk Maz I-Ignaców" oraz "Mrozy-Cegłów" i "Mińsk Maz. I-Siennica". Możliwość zasilania z projektowanej stacji 110/15 kV "Mińsk Maz. II" uzyska również magistrala "Mrozy-Kozłów". Niezależnie od przebudowy i rozbudowy układu zasilania linii SN związanych z budową nowej stacji 110/15 kV operator systemu dystrybucyjnego prowadził będzie modernizację linii istniejących, a także budował będzie linie nowe, jeśli wyniknie to z potrzeb realizacji technicznych warunków przyłączenia nowych odbiorców.

8.2. Kierunki rozwoju lokalnych sieci dystrybucyjnych

Rozwój urządzeń lokalnych (odgałęźne linie SN 15 kV, stacje trafo 15/0,4 kV) zasilających poszczególne wsie polega na modernizacji i rozbudowie urządzeń istniejących oraz dobudowie urządzeń nowych w celu zapewnienia dostaw energii elektrycznej o właściwych, określonych przepisami parametrach technicznych.

Wykonania pełnych modernizacji polegających na całkowitym (lub prawie całkowitym) demontażu urządzeń wyeksploatowanych i montażu w ich miejsce urządzeń nowoczesnych wymagają wsie: Barcząca, Borek Miński, Gamratka, Grabina, Grębiszew, Iłówiec, Józefów, Kolonia Janów, Marianka, Podrudzie, Prusy, Wólka Iłowiecka, Zakole-Wiktorowo, Zamienie, Żuków.

Modernizacji częściowej obejmującej tylko niektóre, będące w złym stanie technicznym elementy sieci lokalnych wymagają wsie: Brzóze (2 stacje trafo do zmodernizowania), Budy Barcząckie (1 stacja), Dłużka (1 stacja), Janów (1 stacja), Maliszew (1 stacja), Mikanów (1 stacja), Stara Niedziałka (1 stacja), Targówka (2 stacje), Zamienie (3 stacje).

Oprócz działań modernizacyjnych o różnym zakresie, procesem ciągłym będzie budowa na podstawie technicznych warunków przyłączenia nowych elementów sieci lokalnych służących zasilaniu obiektów powstających na terenach nie uzbrojonych jeszcze w urządzenia elektroenergetyczne.

Istotnym kierunkiem rozwoju, wchodzącym w zakres zadań własnych gminy jest budowa, modernizacja i rozbudowa oświetlenia drogowego.

Z uwagi na olbrzymie koszty budowy sieci kablowych na rozległych terenach wiejskich, utrzymana zostanie możliwość budowy sieci napowietrznych, ale już według najnowszych rozwiązań technicznych, z wykorzystaniem przewodów izolowanych i stacji 15/0,4 kV na słupach wirowanych, oraz możliwość sieci kablowych.

Budowa sieci kablowych i stacji wewnętrznych właściwa będzie do zasilania większych odbiorców przemysłowo-usługowych, a w odległej przyszłości do zasilania również odbiorców indywidualnych i obiektów komunalnych na terenach o dużej gęstości zabudowy (podmiejskie tereny gminy Mińsk Maz.). Decyzje o wyborze rodzaju zasilania podejmuje operator systemu dystrybucyjnego w porozumieniu z odbiorcą energii. W przypadku zaistnienia kolizji istniejących urządzeń energetycznych z planowanym zagospodarowaniem terenu dopuszcza się przebudowę urządzeń na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy dystrybutorem i wnioskodawcą przebudowy.

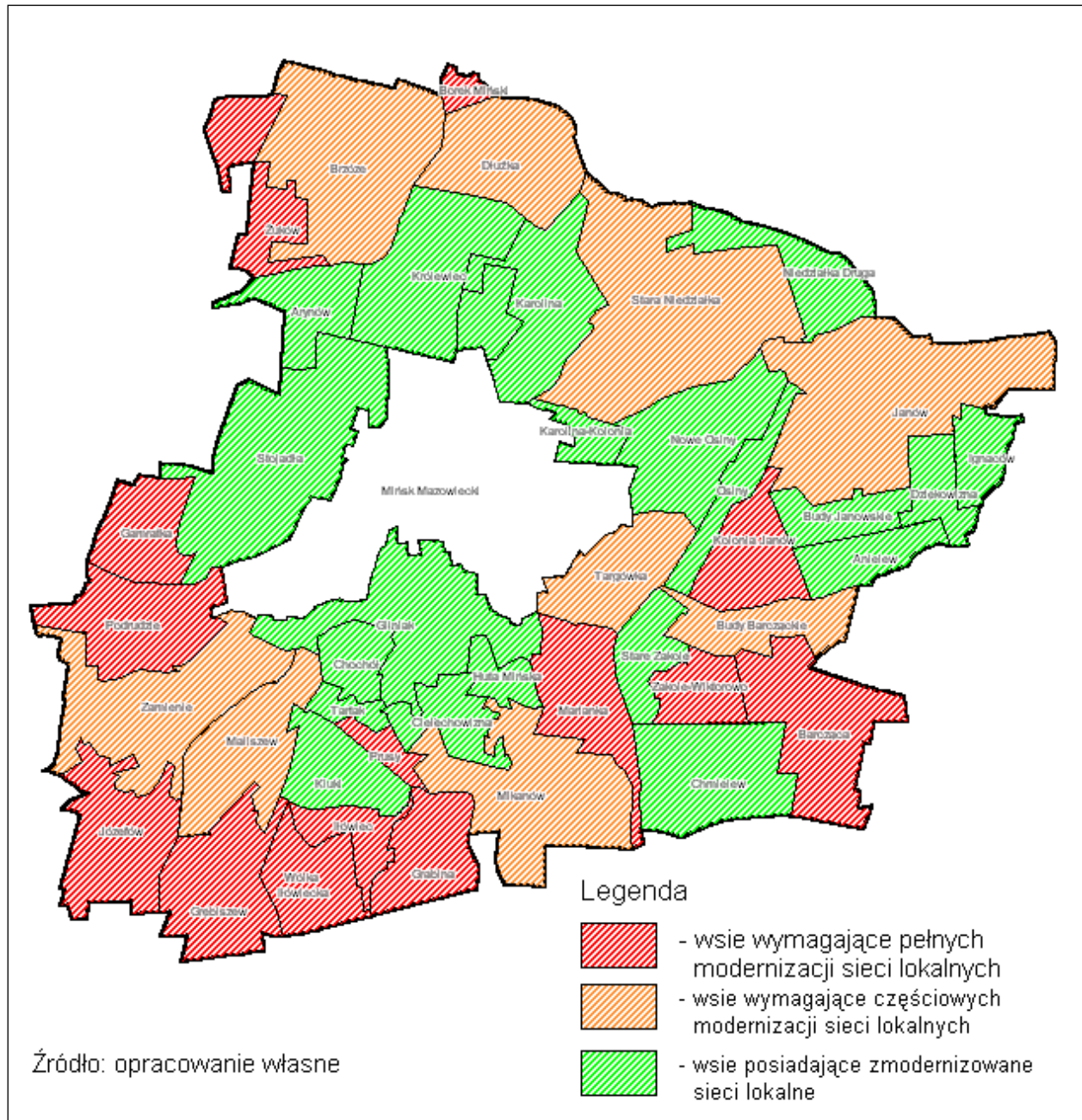
Inne ważne kierunki rozwoju elektroenergetyki to:

- racjonalizacja gospodarki energią elektryczną, stosowanie energooszczędnych technologii i odbiorników energii,
- właściwa eksploatacja i konserwacja sieci i instalacji elektrycznych ograniczająca straty energii i zmniejszająca zagrożenia porażenia prądem,
- stosowanie nowoczesnych urządzeń automatyki sieciowej i sygnalizacji, w tym sterowanych radiowo łączników w sieciach średniego napięcia,
- budowa lokalnych, ekologicznych miniźródeł energii elektrycznej jakimi są elektrownie wiatrowe, biogazowe, wodne, słoneczne, czy też geotermalne.

Z uwagi na konieczność uzyskania przez Polskę w 2020 roku 15% udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie produkcji energii (wymóg *pakietu klimatycznego* ogłoszonego przez Komisję Europejską), coraz większą uwagę inwestorów przyciągać będą tereny posiadające korzystne warunki do budowy lokalnych źródeł energii elektrycznej, przy czym większe moce dotyczyć będą elektrowni wiatrowych, biogazowych oraz elektrociepłowni opalanych biomasą odpadową lub roślinami energetycznymi. Również teren gminy Mińsk Maz. brany będzie pod uwagę jako miejsce lokalizacji w/w źródeł energii, jako że prekursorska w powiecie mińskim elektrownia wiatrowa powstała w Arynowie.

Kierunki rozwoju lokalnych sieci dystrybucyjnych ilustruje mapa 6.

Mapa 6. Kierunki rozwoju lokalnych sieci elektroenergetycznych SN 15 kV i nN 0,4 kV

9. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Najważniejszymi inwestycjami celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na terenie gminy Mińsk Mazowiecki będą:

- budowa obwodnicy w korytarzu autostrady A2,
- modernizacja dróg: krajowej nr 2 i nr 50,
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 802,
- modernizacja dróg powiatowych,
- przystosowanie obecnego lotniska wojskowego do lotów cywilnych,
- budowa „Mazowieckiego Szlaku Rowerowego”.

10. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Najważniejsze inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym to:

- budowa kanalizacji gminy,
- budowa dróg gminnych w Arynowie, Janowie, Osinach, Zakolu, Marianne, Karolinie, Stojadłach, Osinach, Targówce, Niedziałce Drugiej oraz chodników w Karolinie, Starej Niedziałce, Targówce, Budach Barcząckich,
- wykonania oświetlenia ulicznego w Maliszewie, Niedziałce Drugiej, Królewcu, Brzózem, Hucie Mińskiej, Marianne, Karolinie, Kolonii Janów, Osinach, Targówce, Ignacowie, Zamieniu, Grabinie, Podrudziu, Borku Mińskim,
- budowa hal sportowych przy szkołach w Brzózem i Stojadłach,
- rozbudowa przedszkola w Nowych Osinach,
- budowa minicentrów kultury, sportu i rekreacji w Hucie Mińskiej, Barczącej, Osinach, Królewcu
- budowa i rozbudowa oświetlenia ulicznego,
- budowa gminnych ścieżek rowerowych.

11. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki wyznaczone zostały obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi dla rzeki Mieni, na podstawie opracowanego „Studium dla obszarów nie obwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi – dla rzeki Mieni” na rzecz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

W Studium gminy w/w obszary określone zostały graficznie na rysunku „Kierunki” i zaliczone do terenów wyłączonych z przeznaczenia pod zabudowę. Na wskazanych terenach obowiązują zakazy i nakazy gospodarowania podporządkowane przepisom odrębnym, a w szczególności ustawie - Prawo Wodne.

Na wskazanym terenie gminy występują obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych.

Regulacja zabudowy terenów zagrożonych jest istotną częścią prowadzonej polityki w zakresie ograniczenia strat powodziowych. Sterowanie rozwojem zagospodarowania na obszarach zagrożenia powodziowego powinno polegać na świadomym oddziaływaniu na rzecz hamowania wzrostu zagrożenia powodziowego przez wprowadzenie stosowych reguł i ograniczeń, dotyczących gospodarczego wykorzystania obszarów narażonych na zalewy wód powodziowych.

12. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny na terenie gminy nie występują. Jedynie na terenie gminy Mińsk Mazowiecki wskazano tereny pod przyszłe potrzeby eksploatacji złóż surowców naturalnych.

W przypadku powierzchniowej eksploracji złoża kopalin naturalnych na wskazanym obszarze obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi, a w szczególności w przypadku wystąpienia obszaru górniczego istnieje obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w trybie określonym przepisami odrębnymi. Jeśli przewidywany szkodliwy wpływ na środowisko będzie nieznaczny rada gminy może podjąć uchwałę od odstąpienia od sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W celu racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi na terenach przyszłej eksploatacji złóż kopaliny obowiązują następujące zasady zagospodarowania i ochrony środowiska:

- zachowanie zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:
 - racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczym,
 - przywrócenie do stanu właściwego elementów przyrodniczych,
 - nie pogarszanie stanu środowiska przeciwdziałaniem wpływom powodującym degradację,
- rekultywację terenu w sposób poprawiający zmianę w istniejącym krajobrazie, zalecany kierunek leśny,
- nakaz prowadzenia eksploatacji złoża w sposób uniemożliwiający negatywny wpływ na środowisko, a w szczególności takich jego elementów jak powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, środowisko gruntowe i krajobraz,
- ograniczenie ewentualnych uciążliwości związanych z powierzchniową eksploatacją surowców do granic terenu do którego inwestor posiada tytuł prawny,
- wyznaczenie pasów ochronnych dla terenów sąsiednich związanych z eksploatacją złoża,
- dopuszczenie wielkości produkcyjnych zgodne z § 3 Rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego z dnia 5 maja 2005r. w sprawie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Maz. z 2005r. nr 105, poz. 2946),
- zakaz zabudowy z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją złoża.

13. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH

Na terenie gminy terenami zamkniętymi są tereny kolejowe, tereny lotniska i jednostki wojskowej, zaznaczone graficznie na rysunku Studium.

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki znajduje się kompleks koszarowy nr 799 oraz część kompleksu lotniskowego nr 6031. Granice terenów zamkniętych – obszary wyłączone z planowania miejscowego uznane zostały z mocy ustawowej decyzją nr 0-11/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 28.12.2000r. zaktualizowanej decyzją nr 0-5/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 15.04.2009r. zmieniającej decyzji w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej.

Tereny przez które przebiegają linie kolejowe to tereny zamknięte zgodnie z decyzją nr 62 Ministra Infrastruktury z dnia 26 września 2005r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych. Lokalizacja budynków i budowli w sąsiedztwie linii kolejowej dozwolona jest w odległości zgodnie z ustawą z dnia 28 marca 2003r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 07. 16.94z późn.zm.).

14. OBSZARY DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000M² ²² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Na terenie gminy prawie wszystkie obszary urbanizacji wytypowane są do obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wskazane tereny w Studium są kontynuacją wyznaczonych terenów zainwestowania we wcześniejszych opracowaniach planistycznych. Wymagają przeprowadzania scaleń, podziałów i uzyskania wymaganych przepisami zgód na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Granice obszarów dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przedstawiono graficznie na rysunku Studium „*Kierunki*” .

Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m² ²² mieszczą się w granicach terenów oznaczonych w Studium symbolem „U” oraz „P/U” i są włączone w tereny do obowiązkowego opracowania planów. Konkretnie lokalizacje będą rozpatrywane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zależności od potrzeb.

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki nie zachodzi potrzeba wyznaczenia obszaru przestrzeni publicznej w rozumieniu przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.

²² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2008r.

15. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPORWADZENIA ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Na etapie sporządzania Studium nie wskazano granic obszarów dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z uwagi, iż większość obszaru gminy pokryta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego które będą aktualizowane zgodnie z kierunkami przyjętymi w niniejszym Studium.

16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy nie występują pomniki zagłady. Poza wymienionymi w rozdziale I pkt 4 ppkt 4.7. kapliczką-pomnik upamiętniającym ocalenie wsi podczas I i II wojny światowej, wybudowaną przy szkole w miejscowości Brzóze oraz pomnik ku czci rodziny Nalazków wzniesiony w miejscowości Gliniak.

17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Na terenie gminy nie wystąpiła potrzeba wyznaczenia obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

18. INNE OBSZARY PROBLEMOWE

Na terenie gminy Mińsk Mazowiecki z uwagi na uwarunkowania oraz szczególne potrzeby zagospodarowania nie występują obszary problemowe.

III. SYNTEZA I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ STUDIUM

Gmina Mińsk Mazowiecki posiada wiele walorów, które mają istotny wpływ na kierunki jej dalszego rozwoju. Należą do nich:

- walory położenia:
 - w otoczeniu miasta Mińska Mazowieckiego, co umożliwi mieszkańcom gminy korzystanie z niektórych elementów infrastruktury technicznej i społecznej tego miasta,
 - w bliskiej odległości od Warszawy, co w połączeniu z dogodnymi powiązaniem komunikacyjnymi daje mieszkańcom gminy szansę korzystania z warszawskiego rynku pracy i usług, a mieszkańcom Warszawy – prowadzenia tu działalności gospodarczej i korzystania z różnych form rekreacji;
- walory przyrodnicze:
 - wysoka lesistość i atrakcyjna dolina rzeki Mieni sprzyjają rozwojowi turystyki i wypoczynku w południowej części gminy,
 - lokalnie dość wysoka jakość gleb sprzyja rozwojowi rolnictwa;
- walory kulturowe:
 - liczne obiekty zabytkowe na terenie gminy, w połączeniu z zabytkami na terenie miasta, stwarzają możliwość dalszego rozwoju turystyki;
- dobre uzbrojenie terenów:
 - zmodernizowana linia kolejowa z licznymi przystankami i dużą częstością kursowania pociągów,
 - gęsta sieć dróg publicznych,
 - rozpoczęta budowa autostradowego obejścia Mińska Mazowieckiego,
 - planowane dostosowanie lotniska wojskowego do lotów cywilnych,
 - sieć wodociągowa we wszystkich miejscowościach, sprzyjają rozwojowi osadnictwa.

Walory te stanowiły podstawę ukształtowania korzystnych trendów społeczno-gospodarczych, które mają szansę kontynuacji również w przyszłości. Trendy te wyrażają się głównie w szybkim przyroście liczby ludności i podmiotów gospodarczych, a to oznacza

zapotrzebowanie na nowe tereny. Wyrazem tego zapotrzebowania jest około jednego tysiąca wniosków złożonych w procesie sporządzania niniejszego studium.

Rozwiązania przestrzenne studium wychodzą naprzeciw potrzebom zawartym w zgłoszonych wnioskach i innym zidentyfikowanym potrzebom. Tworzą one podstawę prawną do wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wielu miejscowości i zapobiegania niekontrolowanej urbanizacji.

Polityka przestrzenna gminy zmierza do wyprzedzającego przygotowywania i uzbrajania terenów dla budownictwa mieszkaniowego i usługowego oraz działalności produkcyjno – technicznej. Nowe tereny najczęściej stanowią uzupełnienie lub kontynuację istniejącej zabudowy. Wykorzystują one istniejącą sieć dróg, zwłaszcza gminnych, i przebiegającą wzdłuż tych dróg sieć wodociagową i elektroenergetyczną, co oznacza ograniczenie potrzeb w zakresie uzbrojenia terenów. Tereny dla rozwoju rekreacji w formie zabudowy letniskowej wyznaczono wzdłuż ciągów przyrodniczo–ekologicznych, jako uzupełnienie istniejącej zabudowy letniskowej, jednorodzinnej i zagrodowej.

Gospodarka ściekowa będzie rozwiązywana poprzez rozbudowę kanalizacji tam, gdzie jest to możliwe technicznie i celowe ekonomicznie oraz dowóz ścieków do miejskiej oczyszczalni ścieków z pozostałych miejscowości gminy. We współdziałaniu z Rejonem Energetycznym prowadzona będzie modernizacja sieci elektroenergetycznych, zapewniająca poprawę parametrów zasilania w energię elektryczną. Podjęte zostaną działania zmierzające do doprowadzenia na teren gminy sieci gazowej. Przewiduje się realizację szlaków rowerowych wpisujących się w krajową i europejską sieć tych szlaków. Poprawią one dostępność dla turystów obiektów zabytkowych i atrakcji przyrodniczych położonych na terenie gminy.

Poprawa obsługi mieszkańców będzie osiągana m.in. przez dostosowywanie systemów oświaty i służby zdrowia do zmieniających się uwarunkowań, zwłaszcza demograficznych. Czynione będą też starania na rzecz poprawy warunków rozwoju kultury, sportu i rekreacji oraz zwiększenia bezpieczeństwa publicznego i zabezpieczenia przeciwpożarowego.

Rozwój gospodarczy w warunkach gospodarki rynkowej odbywać się będzie poprzez wspomaganie przedsięwzięć prowadzących do uruchamiania lub powiększania skali produkcji i usług, a przez to do zmniejszania bezrobocia, wzrostu zamożności i lepszego zaspokajania potrzeb ludności.

Ochrona środowiska przyrodniczego powinna się odbywać poprzez egzekwowanie przepisów prawnych dotyczących ochrony przyrody, ochrony środowiska, lasów, ochrony gleb. Należy współdziałać z właścicielami gruntów i administracją leśną w realizacji zalesiania. Współpracując z odpowiednimi organami ochrony środowiska dążyć się będzie

do wprowadzenia form ochrony prawnej środowiska w dostosowaniu do rangi występujących walorów. Ochronie wód służyć będą rozbudowa kanalizacji oraz zorganizowany system odbioru i utylizacji odpadów stałych. Ochronę powietrza atmosferycznego realizować się będzie poprzez stopniowe ograniczanie spalania węgla zastępując go olejem opałowym, drewnem, a w przyszłości gazem ziemnym oraz wspomagając energią słoneczną.

Ochrona wartości kulturowych będzie polegała na utrzymaniu należytego stanu technicznego obiektów zabytkowych i uzgadnianiu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich przedsięwzięć w ustanowionych strefach ochrony konserwatorskiej, w odniesieniu do obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków oraz obiektów zainteresowania konserwatorskiego.

Polityka przestrzenna gminy będzie realizowana poprzez sterowanie procesem sporządzania planów miejscowych, kierując się wskazaniem niniejszego studium oraz egzekwowanie przepisów prawa budowlanego.

Spis map

Mapa 1. Liczba ludności w 2008 roku i dynamika w latach 1970-2008.....	41
Mapa 2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w 2008 roku	44
Mapa 3. Powiązania komunikacyjne gminy.....	53
Mapa 4. Stan techniczny lokalnych sieci elektroenergetycznych zasilających wsie gminy Mińsk Mazowiecki.....	63
Mapa 5. Powiązania komunikacyjne gminy Mińsk Mazowiecki – kierunki.....	89
Mapa 6. Kierunki rozwoju lokalnych sieci elektroenergetycznych SN 15 kV i nN 0,4 kV	96